

PROGRAM NAUCZANIA
DLA KLAS 1-3

ALE TO CIEKAWE

PROGRAM NAUCZANIA
DLA KLAS 1-3

ALE TO CIEKAWE

Autorki

Jolanta Okuniewska

Sabina Pilat

Beata Skrzypiec

Marta Bąkowska (edukacja techniczna)

Edyta Jurys (edukacja muzyczna, edukacja plastyczna)

Jolanta Faliszewska (wychowanie fizyczne)

opracowanie *Anna Parzęcka*

Redaktor inicjujący

Marzena Czarnowska-Mazurek

Redaktor serii

Marzena Czarnowska-Mazurek

Redakcja merytoryczna

Anna Parzęcka

Redakcja językowa i korekta

Krzyszyna Bajor

Skład i łamanie

Marek Zapala

Projekt okładki

Agnieszka Staniec

Fotoedycja

Grzegorz Wrzecionowski

Zdjęcia

Shutterstock: s. 17: półkule mózgu (3DBear)

Wydawca oświadcza, że dołożył wszelkich starań, aby dotrzeć do wszystkich właścicieli i dysponentów praw autorskich. Osoby, których nie udało nam się ustalić, prosimy o kontakt z wydawnictwem.

Nabyta przez Ciebie publikacja jest dziełem twórcy i wydawcy. Przestrzegaj praw, jakie im przysługują. Udostępniając książkę lub jej fragmenty, rób to wyłącznie w zakresie dozwolonego użytku, który określają przepisy prawa. Zawartość książki możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. Kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

ISBN 978-83-8227-430-1

© Grupa MAC S.A., Kielce 2023

Grupa MAC S.A.

25-561 Kielce, ul. Witosa 76

tel. 41 366 55 55; faks 41 366 33 02

e-mail: kontakt@mac.pl; www.mac.pl

Spis treści

1. Informacje o autorkach	4
2. Charakterystyka programu <i>Ale to ciekawe</i>	6
3. Teoretyczne założenia programu	8
4. Dziecko-uczeń	12
1) Rozwój dziecka w wieku 7–10 lat	12
2) Sylwetka ucznia kończącego klasę 3	15
5. Zalecenia i wskazania praktyczne do realizacji programu	16
1) Metody i formy pracy	16
2) Organizacja środowiska uczenia się i tworzenie sytuacji dydaktycznych.....	21
3) Sprawdzanie i ocenianie umiejętności ucznia	23
4) Prace domowe w klasach 1–3	25
5) Proces wychowania w klasach 1–3.....	26
6) Nowoczesne technologie w nauczaniu i wychowaniu w klasie	26
7) Edukacja włączająca i indywidualizacja procesu nauczania–uczenia się.....	27
8) Nauczyciele, rodzice i uczniowie w procesie uczenia–nauczania i wychowania	30
6. Cele kształcenia i wychowania	31
7. Treści kształcenia i oczekiwane efekty w klasach 1–3	33
8. Ewaluacja programu.....	91
9. Bibliografia.....	92

1. Informacje o autorkach

Autorki programu to doświadczone nauczycielki edukacji wczesnoszkolnej. Ich przemyślenia, pomysły i entuzjazm pozwoliły na stworzenie ciekawego, angażującego młodszych uczniów programu.

Idziemy naprzód, otwieramy nowe drzwi i próbujemy nowych rzeczy, ponieważ jesteśmy ciekawi, a ciekawość prowadzi nas nowymi ścieżkami.

Walt Disney

Jolanta Okuniewska – nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej i języka angielskiego w klasach 1–3. W roku 2010 otrzymała Medal Komisji Edukacji Narodowej, a w roku 2016 uzyskała tytuł Honorowego Profesora Oświaty. W 2013 roku znalazła się wśród laureatów konkursu Nauczyciel Roku. Była wieloletnią ambasadorką programu eTwinning, jest trenerką kodowania, edukatorką i trenerką umiejętności cyfrowych. Jest również trzykrotną laureatką konkursów krajowych na projekty eTwinning oraz dwukrotną laureatką konkursów europejskich. Jako pionierka wykorzystywania tabletów w pracy z młodszymi uczniami współpracowała z Centrum Edukacji Obywatelskiej w programach *Szkoła z Klasą*, *Nauczycielka 1 klasa*, *Matematyka 1 klasa*, *Aktywna Edukacja*. W programie *Aktywna Edukacja* służyła wsparciem nauczycielom i szkołom zaangażowanym w projekt rządowy *Cyfrowa Szkoła*. Jest autorką ebooka *Technologie są dla dzieci. Poradnik dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej* oraz współautorką poradnika dla nauczycieli klas 1–3 *Projekty w edukacji wczesnoszkolnej* – wydawnictwa MAC Edukacja. W roku 2016 znalazła się w grupie finałowej 50 najlepszych nauczycieli świata w konkursie *Global Teacher Prize*.

W 2017 roku otrzymała tytuł Nauczyciel Innowator w wyniku zwycięstwa w zorganizowanym przez MEN konkursie na scenariusz zajęć z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych. W latach 2017, 2018 i 2019 znalazła się wśród 100 osób uznanych przez Szerokie Porozumienie na rzecz Umiejętności Cyfrowych w Polsce za mające wpływ na rozwój umiejętności cyfrowych Polaków. W roku szkolnym 2019/2020 była ambasadorką programu *Czytam sobie. Pierwsza klasa!*. Tworzy scenariusze do projektów czytelniczych. W swoich działaniach promuje refleksyjne podejście do stosowania nowoczesnych technologii, podkreśla wartość współpracy i uczenie się w sytuacjach bliskich życiu. Ważne są dla niej relacje międzyludzkie oraz zamiłowanie do książek.

Sabina Piłat – nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej i języka angielskiego. Pracowała w szkołach w Polsce oraz w Madrycie, gdzie uczyła języka angielskiego i francuskiego. W 2018 roku wygrała konkurs MEN i została skierowana do pracy w Szkole Europejskiej w Luksemburgu. Pełniła także funkcję zastępcy dyrektora w jednej z warszawskich szkół podstawowych. Wieloletnia trenerka, twórczyni materiałów edukacyjnych dla dzieci i nauczycieli – w oficynach wydawniczych ORKE, NHEF, eTwinning, MAC Edukacja, Fundacja Uniwersytet Dzieci, na platformie Szuła, oraz w innych wydawnictwach. Od wielu lat zajmuje się tworzeniem i współtworzeniem stron i blogów internetowych o tematyce edukacyjnej. Artykuły jej autorstwa ukazują się w czasopiśmie nauczycielskich. Autorka poradników dla nauczycieli wydanych przez MAC Edukację. Zdobywczyni nagród i tytułów w konkursach dla nauczycieli za scenariusze i działalność edukacyjną. Z zamiłowania podróżniczka i dziennikarka z doświadczeniem w „Gazecie Stołecznej”. Twórczyni kanału na YouTube z filmami edukacyjnymi dla dzieci *Nauka w plecaku*. Swoją pracę opiera na metodach projektowych i problemowych, na działaniu i ruchu. Stara się, aby uczniowie, nawet ci najmłodsi, przejmowali odpowiedzialność za proces uczenia się. W swojej pracy wychodzi z założenia, że jej podstawowymi obowiązkami jako nauczyciela są: zainspirowanie uczniów do pracy, wskazanie im narzędzi do zdobywania wiedzy i pomoc w pokochaniu nawet nie tyle szkoły, co nauki.

Beata Skrzypiec – nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej. Od wielu lat prowadzi również zajęcia z zakresu terapii pedagogicznej w szkole podstawowej. Ekspert do spraw awansu zawodowego nauczycieli. Jest autorką poradnika dla nauczycieli wydanego przez MAC Edukację oraz artykułów związanych z tematyką edukacyjną i wykorzystaniem nowoczesnych technologii w edukacji wczesnoszkolnej. Trenerka w programie *Zaprogramuj Przyszłość*. Prowadzi szkolenia dla nauczycieli w formie webinarów oraz warsztatów. Laureatka konkursu *Nasz projekt eTwinning 2015*. Współpracuje z Centrum Edukacji Obywatelskiej w ramach programu *Nauczycielka 1 klasa* oraz *Matematyka 1 klasa*, w których pełni rolę mentora.

Znalazła się wśród 100 osób uznanych przez Szerokie Porozumienie na rzecz Umiejętności Cyfrowych w Polsce za mające wpływ na rozwój umiejętności cyfrowych Polaków w roku 2019. Jest zwolenniczką edukacji wczesnoszkolnej bez ocen i dzwonek w szkole. Od wielu lat w pracy wykorzystuje ocenianie kształtujące. Swoją pracę opiera na projektach oraz edukacji w działaniu. Dostrzega walory edukacyjne nowych technologii i wykorzystuje je w edukacji wczesnoszkolnej. Stawia na partnerstwo i daje uczniom przestrzeń do samodzielnego podejmowania decyzji, rozwiązywania problemów i uczenia się.

2. Charakterystyka programu *Ale to ciekawe*

Program *Ale to ciekawe* wychodzi naprzeciw potrzebom współczesnych uczniów w młodszym wieku szkolnym. Oparty jest na **zainteresowaniach** dziecka, jest bliski jego postrzeganiu świata, daje mu także możliwość poszukiwania i samodzielnego odkrywania.

Program jest zgodny z *Podstawą programową wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych z dnia 14 lutego 2017 roku*. Przygotowuje dzieci do nauki, uwzględniając łagodne przejście z etapu wychowania przedszkolnego do etapu edukacji wczesnoszkolnej. Uwzględnia aktualne teorie pedagogiczne, wyróżniając konstruktywizm jako główną teorię nauczania–uczenia się. Zakłada rozwój ucznia w myśl kompetencji kluczowych wytyczonych przez Radę Unii Europejskiej.

Program *Ale to ciekawe* zawiera różnorodne elementy, które wzbudzają zainteresowanie i są dopasowane do potrzeb najmłodszych dzieci w wieku szkolnym. Jednocześnie przekazuje wszystkie niezbędne i zawarte w podstawie programowej treści oraz realizuje przedstawione tam cele kształcenia i wychowania. W programie powiązано treści wszystkich rodzajów edukacji: polonistycznej, matematycznej, społecznej, przyrodniczej, plastycznej, muzycznej i technicznej oraz treści wychowania fizycznego.

Współczesny uczeń ma dostęp do wielu źródeł wiedzy, intensywnie uczy się nie tylko w szkole, ale też poza nią. Pojawia się w szkole z wiedzą bazującą na jego zainteresowaniach oraz przeżyciach, wiadomościach i umiejętnościach zdobytych wcześniej. Często obcuje z nowymi technologiami, dzięki którym poznaje świat i zdobywa wiedzę oraz umiejętności sprzyjające uczeniu się. Szkoła musi być więc gotowa na przyjęcie takiego ucznia – ciekawego, otwartego, odważnego i wymagającego. Jednocześnie w tym okresie zmienia się jego styl uczenia się i usprawniają procesy poznawcze. To duże wyzwanie dla nauczyciela – zaciekawić, pobudzić aktywność ucznia i ją podtrzymać. Ten program wspiera kształtowanie kompetencji uczenia się przez dzieci.

Program *Ale to ciekawe* zakłada stosowanie **elementów stymulujących rozwój umysłowy**, aby zwiększając się z czasem poziom trudności zachęcał uczniów do działania, umożliwiał odnoszenie kolejnych sukcesów oraz rozwijał umiejętność logicznego myślenia, planowania i budowanie strategii. Program opiera się również na działalności ucznia, jego aktywności i wspiera go, dbając o jego harmonijny rozwój. Treści w programie **zostały ułożone w sposób spiralny**, aby pozwolić uczniom na powracanie do poznanych już zagadnień na coraz wyższych poziomach i ich rozwijanie.

Proponujemy, by w codziennej nauce towarzyszyli uczniom bohaterowie, ich rówieśnicy – dzieci także rozpoczynające naukę w szkole, które będą dorastać i zmieniać się razem z nimi. Mogą przeżywać podobne przygody, mierzyć się z podobnymi wyzwaniami szkolnymi i mieć takie same problemy. Powinni to być bohaterowie bliscy, realni, dzięki czemu uczniowie będą mogli się z nimi identyfikować.

Wychodząc naprzeciw zmieniającej się rzeczywistości, zwracamy uwagę na **nowoczesne formy komunikacji**. Uważamy, że należy od najmłodszych lat uczyć etykiety komunikacji i wyrażania swojego zdania w mediach społecznościowych. Z tego powodu uczniowie w młodszym wieku szkolnym powinni mieć styczność z wybranymi komunikatorami i nabywać właściwe wzorce prowadzenia komunikacji za ich pośrednictwem. Jest to także doskonała okazja do pokazania rozumnego wykorzystania technologii i zachęcenia dzieci do podejmowania w przyszłości podobnych, rozsądnych działań.

Ważne są dla nas **elementy związane z orientacją zawodową**. Chcemy, aby dzieci poznawały ciekawe zawody i poszerzały swoją wiedzę o świecie.

Przy **wprowadzaniu liter** zalecamy korzystanie z tekstów podzielonych na dwa poziomy. Podstawowy (poprzedzony nauką czytania sylab i wyrazów z poznanymi literami), składający się jedynie z wprowadzonych do tej pory znaków, oraz rozszerzony, w którym uczniowie znajdą także litery proponowane programowo w przedszkolu. W początkowym etapie warto wykorzystywać więcej wierszy niż tekstów prozatorskich. Wraz ze wzrostem umiejętności samodzielnego czytania należy wprowadzać dłuższe teksty literackie i naukowe, które dzieci mogą czytać samodzielnie.

Doświadczenia i obserwacje powinny być elementem codziennej nauki. Warto korzystać z gotowych pomysłów na aktywności dostosowane do wieku dzieci. Należy także zwrócić uwagę na prezentowanie różnorodnych sposobów sporządzania notatek.

Podczas **omawiania lektur** warto bazować na sprawdzonych opracowaniach wzbogaconych o ciekawe propozycje aktywności. Jedną z nich może być na przykład karta czytelnika.

Materiał do **powtórek** powinien być przygotowany na podstawie zadań wcześniej opracowywanych i umożliwiać uczniowi samodzielną pracę.

Program *Ale to ciekawe* zakłada stosowanie elementów **oceniań kształującego**. Zaleca korzystanie z celów, kryteriów sukcesu, współpracy koleżeńskiej oraz samooceny – wykonywanej przez dzieci bez wskazań i oceny nauczyciela.

Istotnym elementem w nauczaniu wczesnoszkolnym jest pokazywanie świata w jego różnorodności. Zarówno tego bliskiego dziecku, jak i odległych zakątków, do których dziś może dotrzeć każdy. **Edukacja włączająca i edukacja globalna** są obecne od początku kształcenia. Pokazują zarówno różnorodność wynikającą z uwarunkowań geograficznych, jak i tę zawierającą się w ludzkiej fizyczności i psychice.

3. Teoretyczne założenia programu

Podstawa programowa dla wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej opiera się na koncepcji kształcenia zintegrowanego prof. Ryszarda Więckowskiego¹, który opisał naturalne strategie uczenia się dziecka. Przytaczamy je poniżej.

Strategia percepcyjno-odtwórcza

Dziecko przyjmuje informacje od nauczyciela, uczy się po śladzie, według wzoru lub podanych instrukcji. Ta strategia charakteryzuje się ogólną biernością uczniów i bezruchem. Najczęściej spotykanymi tu formami aktywności uczniów są: słuchanie, pisanie, odpowiadanie na pytania. Mimo reform systemu edukacji nadal strategia ta jest dominująca w polskim systemie oświaty. Strategia edukacji po śladzie nie wynika z podstawy naukowej edukacji wczesnoszkolnej.

Strategia percepcyjno-wyjaśniająca

Pojawia się w momencie, gdy dziecko zaczyna zadawać pytania. Ten model uczenia się jest właściwy dla dzieci z najstarszej grupy przedszkolnej. Dziecko zadaje pytanie, uzyskuje odpowiedź, bawi się dalej. Po chwili znowu zadaje pytanie i oczekuje wyjaśnień. Dziecko buduje swój zestaw doświadczeń na podstawie własnej aktywności, zatrzymuje je ciekawość i problem. Nie znajduje samodzielnie odpowiedzi na pytania i wątpliwości, oczekuje pomocy od dorosłego. Strategia percepcyjno-wyjaśniająca pozwala dziecku na intelektualne poszukiwania, tworzy więź z osobą dorosłą jako autorytetem i przewodnikiem. Ta strategia powinna być wykorzystywana przez nauczyciela jeszcze w klasie pierwszej, do momentu, gdy dziecko zauważy, że pytanie może zadać koledze lub koleżance, a nawet postawić je same sobie. Poprzez aktywne działanie, badanie, eksperymentowanie, manipulowanie przedmiotami dziecko będzie miało szansę znaleźć odpowiedzi na swoje własne pytania. Dziecko w tej strategii podejmuje bardziej złożone formy aktywności. Zadaje pytania nauczycielowi, a nauczyciel przystosowuje wyjaśnienie do możliwości percepcyjnych uczniów. Strategia ta jest paradygmatem przejścia od tradycji uczenia w kierunku pedagogiki konstruktywistycznej.

Strategia percepcyjno-innowacyjna

Dziecko przyjmuje, przekształca i tworzy nowe informacje. Konstruuje wiedzę, indywidualnie rozbudowując swoje struktury poznawcze. Nauczyciel w tej strategii jest odpowiedzialny za organizację procesu uczenia się dziecka, czyli odpowiedniego środowiska uczenia się, a nie za przekazywanie wiedzy. Dziecko, poznając świat, zdobywa wiedzę, którą zaczyna wykorzystywać w innowacyjny sposób. Nie wystarcza mu już wykonywanie zadań w oparciu o instrukcję nauczyciela, zaczyna samo eksperymentować, chce być twórcą i mieć wpływ na to, czego się uczy i co odkrywa. Porozumiewa się za pomocą znaków: języka mówionego, stosunków wielkościowych, ilościowych, stosuje pojęcia geometryczne, wykorzystuje techniki plastyczne, muzykę. Według prof. Więckowskiego nauczyciel powinien wykorzystać tę zdolność dziecka i pracować z nim, stosując metody aktywne.

¹ R. Więckowski, *Pedagogika wczesnoszkolna*, WSiP, Warszawa 1993.

Koncepcja kształcenia zintegrowanego

Pisząc program, czerpałyśmy z różnych koncepcji pedagogicznych, z wyników badań naukowych, staraliśmy się dostosować program do potrzeb współczesnego ucznia, uwzględniając jego możliwości i mając na uwadze jego wszechstronny rozwój.

Źródłem inspiracji przy tworzeniu koncepcji programu były poglądy i systemy dydaktyczne znanych pedagogów i psychologów, w tym Jeana Piageta, Lwa Wygotskiego, Jerome S. Brunera oraz Howarda Gardniera.

Badania **Jeana Piageta (konstruktywizm indywidualny)** nad procesami poznawczymi dziecka mają ogromne znaczenie dla nauczycieli. Warunkują bowiem zmianę stylu nauczania z transmisyjnego na aktywny. Piaget skupił się na pojęciach dojrzewania i uczenia się. Dojrzewanie opisał jako uwarunkowany genetycznie ciąg zmian w biologii i zachowaniach jednostki, jakie zachodzą w toku życia, a uczenie się jako zmiany, które pojawiają się w wyniku gromadzonych w ciągu życia doświadczeń. Uznał, że każdy organizm, aby przeżyć, musi przejść adaptację do otoczenia, również szkolnego. W procesie adaptacji wyróżnił etapy asymilacji oraz akomodacji. Są to zmiany ilościowa i jakościowa, które zachodzą w umyśle dziecka w procesie adaptacji. Według niego dziecko w klasach młodszych

jest na etapie stadium operacji konkretnych, jeśli chodzi o rozwój intelektualny. Napotyka jeszcze trudności w myśleniu abstrakcyjnym, oderwanym od konkretów i działania. Nie potrafi wysnuć hipotezy, a jego myślenie dalekie jest od procesów dedukcji².

Nieco inaczej na dziecko patrzył **Lew Wygotski (konstruktywizm społeczny)**, który uważał, że na jego rozwój ma ogromny wpływ środowisko społeczne. Istotną cechą nauczania jest tworzenie najbliższej strefy rozwoju dziecka. Daje to początek procesom wewnętrznym zmian, a następnie poprzez współpracę procesy te stają się trwałym i własnym osiągnięciem rozwojowym dziecka³. Nauczyciel, pamiętając o tym, powinien organizować wzajemne uczenie się, pomoc rówieśniczą, szkolny tutoring. Dzieci konstruują wiedzę w społecznym działaniu⁴. Sytuacje dydaktyczne należy organizować w taki sposób, by stawiane przed uczniem zadania były dostosowane do jego możliwości i nie wymagały zbyt dużo ingerencji nauczyciela. Uczniowie powinni ze sobą współpracować, pomagać sobie w rozwiązywaniu problemów. Doskonaląc funkcje języka, rozwijają procesy poznawcze. Małe dziecko podczas zabawy często mówi do siebie, komentując i odkrywając różne prawidłowości. Przemysłane i dostosowane do możliwości dziecka zadania pozwalają mu osiągać sukces i wspierają jego motywację wewnętrzną potrzebną do dalszego rozwoju w toku podejmowanych aktywności. Zarówno tych zaplanowanych przez nauczyciela, jak i samodzielnych. Ogromną rolę w uczeniu się, według Wygotskiego, odgrywa kultura. Od najmłodszych lat dziecko powinno być zaznajamiane z baśniami, przypowieściami, rymowankami, piosenkami. Wygotski uważał, że w procesie nauczania najważniejsze jest nie przyswajanie wiedzy, a umiejętność uczenia się.

Z poglądami Wygotskiego zgadzał się **Jerome S. Bruner**. Stworzył **koncepcję trzech typów reprezentacji rzeczywistości: enaktywną, ikoniczną i symboliczną**⁵. Dziecko musi przejść wszystkie trzy fazy rozwoju, by zrozumieć świat i procesy w nim zachodzące. Bruner ukazał ideę konstruktywizmu jako rusztowanie – stwarzanie dziecku sytuacji dydaktycznych z wykorzystaniem pomocy, narzędzi, atmosfery sprzyjającej budowaniu wiedzy i jej nadbudowywaniu w kolejnych etapach samodzielnego działania, czyli w samodzielnym konstruowaniu wiedzy. Wiedza nie jest zdobywana, musi być skonstruowana podczas działania i aktywnego jej odkrywania. Bruner wskazywał, że edukacja nie odbywa się jedynie w szkole, ale też w domu, np. podczas rodzinnych posiłków, gdy domownicy ze sobą rozmawiają, przeżywają emocje. Dzieci potrzebują współdziałania, treningu umiejętności społecznych polegającego na wzajemnym słuchaniu swoich racji, uzgadnianiu stanowisk, szacunku do odmiennych zdań.

Konstruując program, uznaliśmy za cenną **teorię rozwoju inteligencji wielorakich Howarda Gardnera**. Gardner uważa, że każdy uczeń jest uzdolniony na swój sposób, a co za tym idzie, może osiągać sukcesy. Wyróżnił osiem inteligencji, które często splatają się ze sobą i wzajemnie przenikają. Są to: inteligencja językowa, inteligencja muzyczna, inteligencja ruchowa, inteligencja przyrodnicza, inteligencja matematyczno-logiczna, inteligencja wizualno-przestrzenna, inteligencja intrapersonalna, inteligencja interpersonalna. Nauczyciel powinien przeprowadzić diagnozę dziecka poprzez obserwację w zabawie i tak organizować sytuacje dydaktyczne, by wspierać inteligencje dominujące, ale też pobudzać inteligencje o słabszej sile. Najprościej jest dbać o różnorodność zadań, metod i strategii, bo tylko wtedy będą one trafiać do uczniów o różnych profilach inteligencji i wspierać ich w rozwoju⁶.

Bardzo ważne są podstawy naukowe, które stanowią grunt dla efektywnej edukacji matematycznej w klasach 1–3, ponieważ jest to wiek, w którym następuje intensywny rozwój umysłowy dziecka i jest

2 J. Piaget, *Mowa i myślenie dziecka*, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 2005.

3 L.S. Wygotski, *Wybrane prace psychologiczne*, PWN, Warszawa 1971.

4 L.S. Wygotski, *Myślenie i mowa*, PWN, Warszawa 1989.

5 J.S. Bruner, *Kultura edukacji*, przeł. T. Brzostowska-Tereszkiewicz, Universitas, Kraków 2006.

6 H. Gardner, *Inteligencje wielorakie*, Media Rodzina, Poznań 2002.

on kluczowy dla prawidłowo przebiegającej edukacji matematycznej. Zbigniew Semadeni⁷ oraz Edyta Gruszczyk-Kolczyńska⁸ odwołują się do teorii rozwoju pojęć matematycznych, które opracował Piaget. Opisuje ona **rozwój myślenia operacyjnego** dzieci i przedstawia jego etapy. Ich znajomość jest warunkiem koniecznym do tego, aby dobrać adekwatne metody pracy do poziomu rozwoju ucznia. Ważne jest, aby proces kształcenia był zgodny z naturalnym rozwojem umysłowym i emocjonalnym dziecka. W myśl **konstruktywizmu** nauczyciel powinien organizować sytuacje dydaktyczne, podczas których uczeń sam będzie tworzył w umyśle różne pojęcia logiczno-matematyczne. Ważne jest więc, aby nauczyciel nie był „wykładowcą”, lecz by wspierał samodzielne dochodzenie ucznia do wiedzy poprzez doświadczanie, manipulowanie, obserwowanie, refleksję, odkrywanie prawidłowości, oraz przez zabawę.

Biorąc pod uwagę wnioski wypływające z wieloletnich badań psychologów i pedagogów, zadbałyśmy, by w programie znalazły się zapisy mówiące o aktywnym działaniu dziecka, o stwarzaniu mu warunków do dociekania, poszukiwania i doświadczania, organizowania wielokierunkowych aktywności pobudzających wszystkie zmysły oraz naukę od siebie nawzajem w oparciu o pracę w parach, grupach i zespole. Uczniowie mają korzystać z różnych materiałów i źródeł wiedzy dostosowanych do ich możliwości percepcyjnych i zainteresowań. W zajęcia edukacyjne wplatane są rymowanki, zagadki, piosenki, lektury, teksty popularnonaukowe itp.

---

7 Z. Semadeni, E. Gruszczyk-Kolczyńska, G. Treliński, B. Bugajska-Jaszczołt, M. Czajkowska, *Matematyczna edukacja wczesnoszkolna. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP, Kielce 2015.

8 E. Gruszczyk-Kolczyńska (red.), *Wspomaganie rozwoju umysłowego oraz edukacja matematyczna dzieci w ostatnim roku wychowania przedszkolnego i w pierwszym roku szkolnej edukacji*, Wydawnictwo Edukacja Polska Sp. z o.o., Warszawa 2009.

4. Dziecko-uczeń

1) Rozwój dziecka w wieku 7–10 lat

Młodszy wiek szkolny przypada na trzy pierwsze lata nauki szkolnej. W polskim systemie nauczania obejmuje on dzieci w wieku od 7 do 10 roku życia. Młodszy wiek szkolny, określany jest również jako późne dzieciństwo⁹. Zachodzą wówczas duże zmiany zarówno w rozwoju fizycznym, jak i psychicznym. Zabawa, która dotychczas dominowała w działalności dziecka, zostaje zastąpiona przez naukę szkolną. Zabawa nie jest już główną formą aktywności, ale nie należy jej pomijać podczas planowania i organizowania edukacyjnych aktywności. Zadania stawiane przed dzieckiem przez szkołę i nauczyciela mają ogromny wpływ na dynamicznie rozwijające się u niego procesy poznawcze. Stają się one coraz bardziej dowolne i przebiegają z większym udziałem świadomości dziecka. Dziecko uczy się kierować swoją uwagą, spostrzeganiem, pamięcią i uczeniem się. Koniec wieku przedszkolnego i pierwsze lata pobytu dziecka w szkole są szczególnie istotne dla jego dalszego rozwoju.

W tym okresie mamy do czynienia ze znaczącymi zmianami zarówno w rozwoju dziecka, jak i zmianami środowiska uczenia się:

- zwiększa się umiejętność oceny wydarzeń i uznawania ich za realne,
- następuje doskonalenie pamięci, uwagi, myślenia,
- następuje dalszy rozwój aktywności poznawczej – zainteresowanie otoczeniem, podejmowanie doświadczeń, samodzielnych inicjatyw, obserwowanie zmian, zaciekawienie nimi itp.,
- rozwija się umiejętność wyrażania własnych przeżyć przez twórczość,
- zauważa się zanurzenie w technologii – obecność technologii w domu i szkole, obsługa urządzeń, korzystanie z aplikacji.

Dziecko, aby się rozwijało, potrzebuje aktywności własnej i stymulacji osoby dorosłej. Należy stwarzać mu warunki, które je zaciekawia i wywołują potrzebę eksploracji świata.

Systematyczne nauczanie, udział dziecka w zorganizowanych zajęciach edukacyjnych, oddziaływanie wychowawcze w szkole stanowią bardzo silne bodźce rozwojowe, które powodują zmiany w sferze rozwoju poznawczego i społecznego.

W tym wieku **aktywność dziecka staje się bardziej kontrolowana poznawczo**. Doświadczenia społeczne, w których dzieci uczestniczą od przedszkola, w szkole przyczyniają się do podejmowania przez nie coraz częstszych aktywności związanych ze współpracą z rówieśnikami, rozpoczynaniu zespołowych inicjatyw. Dzięki usystematyzowaniu procesu uczenia się wzrasta umiejętność analizowania zdarzeń, szukania powiązań między nimi, refleksyjności.

Należy jednocześnie pamiętać, że rozwój dzieci przebiega niejednakowo i w jednej klasie spotykają się dzieci, które różnią się między sobą w rozwoju fizycznym i psychicznym. Wiąże się to z dojrzewaniem układu nerwowego, stymulacją, jaką dziecko uzyskało w domu rodzinnym, czy ogólnym zdrowiem dziecka.

W tym miejscu warto wspomnieć o dojrzałości szkolnej. Barbara Wilgocka-Okoń **pojęcie dojrzałości szkolnej** definiuje jako: *dokonujące się w dziecku zmiany rozwojowe, które mają charakter spontaniczny i wiążą się z dojrzewaniem. Kierowanie rozwojem przypisuje się tu mechanizmowi biologicznemu, jakim jest dojrzewanie. Dojrzałość zaś traktuje jako etap (...) charakteryzujący się wrażliwością na oddziaływania zewnętrzne, które mogą modyfikować i kierunek, i dynamikę zmian, jakie zachodzą w rozwoju*¹⁰.

9 Z. Włodarski, A. Matczak, *Wprowadzenie do psychologii*, WSiP, Warszawa 1987, s. 312.

10 B. Wilgocka-Okoń, *Gotowość szkolna dzieci sześciolatków*, Wydawnictwo Akademickie ŻAK, Warszawa 2003, s. 10.

Etap szkolny może być trudny dla dziecka z kilku powodów. Dorota Klus-Stańska¹¹ wymienia trzy:

1. szkoła stanowi dla dziecka odmienną sytuację, wcześniej nieznaną, która dotyczy nowego sposobu funkcjonowania, obowiązków, wymagań, współdziałania w grupie itp.,
2. znaczenie, jakie dziecko przypisuje podjęciu się nowej roli, może stanowić czynnik stresujący,
3. możliwości rozwojowe dziecka, jak np. niewielka odporność psychiczna, zmniejszając możliwości bezkolizyjnego przystosowania się do nowej roli.

Rozwój fizyczny

Dzieci różnią się od siebie dojrzałością biologiczną, wzrostem, wagą, sprawnością fizyczną. Jedne potrafią skakać na skakance, inne nie, jedne nie potrafią złapać piłki, inne ją łapią. Ma na to wpływ wiele przyczyn, z których główną jest tryb życia rodziny, sposób spędzania wolnego czasu oraz wzorce do naśladowania. Wspólną cechą wszystkich uczniów młodszych jest duża potrzeba ruchu. Zwykle pierwszoklasiści wykazują samodzielność w czynnościach samoobsługowych, mają określoną lateralizację i orientują się w schemacie własnego ciała.

W tym wieku dojrzewa układ nerwowy dziecka, ruchy stają się bardziej skoordynowane, precyzyjne. Dotyczy to również dojrzewania układu kostnego i mięśniowego. Dzięki temu dzieci stają się gotowe do nauki pisania. Kostnienie kości nadgarstka u dziecka siedmioletniego nie jest jeszcze ukończone, dlatego zajęcia wymagające precyzji i manipulowania drobnymi przedmiotami powinny być planowane z refleksją i ostrożnie. Należy doskonalić umiejętności manualne, nie przeciążając jednak dziecka¹².

Uwaga i percepcja

Na rozwój poznawczy w tym okresie ma wpływ usprawnianie uwagi, spostrzegawczości, mowy i pamięci. Dziecko doskonali procesy myślowe. Dzięki rozwojowi spostrzegania zaczyna wyodrębniać elementy składowe większej całości, porządkuje ilustracje, dostrzega powiązania między nimi, różnicuje je według podanej cechy lub według własnego warunku. Uwaga jest jeszcze krótkotrwała, ale dziecko zaciekawione działaniem, zaangażowane i aktywnie badające zjawisko lub problem postawiony przed nim przez nauczyciela potrafi pracować w skupieniu przez dłuższy czas¹³.

Pamięć

Pamięć łączy się z procesem uczenia się. Pamięć – to procesy zapamiętywania, przechowywania, odpoznawania bądź przypominania zjawisk, rzeczy, słów¹⁴. To również zapominanie. W młodszym wieku szkolnym rozwijają się takie cechy pamięci, jak szybkość, trwałość i pojemność. Najnowsze badania i neurodydaktyka wskazują, jak uczy się mózg i co wpływa na zapamiętywanie. Jest to niezbędną wiedza dla nauczyciela jako organizatora sytuacji dydaktycznych. Dziecko zapamięta te wydarzenia, które są dla niego ważne, ciekawe i opierają się na działaniu. Sprzyja temu przyjazna atmosfera, akceptacja błędów i wielokrotne przetwarzanie zdobytej wiedzy oraz samodzielne działanie oparte na pozytywnych emocjach dziecka¹⁵. Aby lepiej zapamiętać, należy powtarzać i pozwolić dzieciom być specjalistami w wybranych dziedzinach. W tym wieku zwiększa się pojemność pamięci, a dziecko zaczyna stosować strategie zapamiętywania. Strategie wymyśla samodzielnie albo stosuje strategie pokazane przez rówieśników bądź nauczyciela. Uczniowie mogą mieć jeszcze trudność w korzystaniu z zapamiętanych treści i przywoływaniu ich w odpowiednich momentach, ale coraz częściej zdarza im się do zasobów pamięci odwoływać. Doskonałą pamięć logiczną i dowolną.

11 D. Klus-Stańska, *Adaptacja szkolna siedmiolatków*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2004, s. 15–16.

12 M. Przetacznik-Gierowska, G. Makiełło-Jarża, *Psychologia rozwojowa i wychowawcza wieku dziecięcego*, WSiP, Warszawa 1985, s. 94.

13 Tamże, s. 112.

14 M. Lelonek, T. Wróbel (red.), *Praca nauczyciela i ucznia w klasach 1–3*, WSiP, Warszawa 1990.

15 G. Dryden, J. Vos, *Rewolucja w uczeniu*, Zysk i S-ka, Poznań 2003.

Mowa

Obok pamięci ważnym czynnikiem podlegającym wielkim zmianom w młodszym wieku szkolnym jest mowa. Wzrasta zasób słownictwa zarówno biernego, jak i czynnego. Dziecko zaczyna stosować w mowie zdania złożone. Jest to wyznacznik osiągnięcia dojrzałości szkolnej. Wzrasta umiejętność rozumienia powieści, przenośni – gotowość do rozumienia mowy oderwanej od bezpośrednich spostrzeżeń. Dziecko zaczyna różnicować mowę na ustną i pisaną. Dostrzega różnice między nimi i doskonalą sprawność zamiany mowy ustnej na pisaną. Zdarzają się wady wymowy, które są wskazaniem do pracy logopedycznej, gdyż utrwalone mogą stanowić o niepowodzeniach szkolnych.

Myślenie

W młodszym wieku szkolnym zauważamy zmianę stylu poznawczego dziecka. Badania nad procesami myślenia, rozumowania i rozwiązywania przez nie problemów zawdzięczamy Jeanowi Piagetowi. Wyróżnił on cztery stadia rozwoju poznawczego. Na siódmy rok życia przypada według niego etap operacji konkretnych. W tym stadium dziecko rozwija system poznawczy dla organizowania zachodzących wokół niego zdarzeń za pomocą struktur logicznych. Ponadto przyswaja sobie zasadę zachowania ilości i stałości¹⁶. Dziecko lepiej radzi sobie z myśleniem przyczynowo-skutkowym. Wnioskuje i po zastanowieniu potrafi podać skutki zachowania w danej sytuacji. Jest w stanie tworzyć kategorie związane z pojęciami, klasyfikować obiekty, przechodzić od ogółu do szczegółu. Potrafi postrzegać rzeczywistość z różnych perspektyw. Dotyczy to zarówno przedmiotów, jak też ludzi. Dziecko reaguje na emocje innych osób, odczytuje ich stan emocjonalny po gestach i po zachowaniu. Dzięki nabywaniu doświadczeń doskonalą się w tej kompetencji. Należy jednak pamiętać, że nadal wymaga konkretnych doświadczeń i dopiero wtedy otrzyma dobre podwaliny pod myślenie abstrakcyjne. Dziecko w młodszym wieku szkolnym osiąga zdolność świadomego i kontrolowanego rozwiązywania problemów.

Relacje społeczne i emocje

Młodszy wiek szkolny to czas intensywnego rozwoju w sferze odczuwania emocji i ich rozpoznawania. Dziecko coraz częściej potrafi zapanować nad intensywnością przeżywanych emocji i ich kontrolą. Pod koniec etapu edukacji wczesnoszkolnej dziecko rozumie przyczyny występowania danej emocji, współodczuwa emocje rówieśników. Staje się empatyczne, ale też niezależne. Coraz większy wpływ na nie, oprócz środowiska rodzinnego, mają rówieśnicy oraz nauczyciel, który często jest autorytetem i wyrocznią. Grupa rówieśnicza jest polem doskonalenia umiejętności społecznych, przeżywania radości, dzielenia się sukcesami, ale też rozwiązywania problemów i konfliktów wewnątrzgrupowych. Z relacjami społecznymi wiąże się pojęcie samooceny. Dziecko porównuje swoje kompetencje z innymi członkami grupy, co może prowadzić do zadowolenia, ale też frustracji. Pierwsze doświadczenia mają więc wpływ na pozytywne postrzeganie siebie i sukcesy lub porażki edukacyjne. Koniec etapu wczesnoszkolnego to również zmiana form aktywności społecznej polegającej na osiąganiu sukcesów osobistych poprzez współpracę w grupie.

---

16 K. Appelt, *Wiek szkolny. Jak rozpoznać potencjał dziecka*, [w:] *Psychologiczne portrety człowieka. Praktyczna psychologia rozwojowa*, red. A.I. Brzezińska, GWP, Gdańsk 2005.

2) Sylwetka ucznia kończącego klasę 3

Parlament Europejski i Rada Europy od lat w swoich przekazach używają sformułowania **uczenie się przez całe życie** jako określenia głównego celu procesu edukacji. W związku z nim sformułowano kompetencje kluczowe, którymi powinien odznaczać się każdy człowiek podlegający procesowi nauczania–uczenia się¹⁷. Należy pamiętać o zapewnieniu wszystkim młodym ludziom środków i możliwości przygotowujących ich do dorosłego życia. Jednocześnie zapewnić właściwe wsparcie osobom, których trudności edukacyjne mają różne przyczyny.

Poprzez właściwe zaplanowanie procesu edukacyjnego od najwcześniejszych lat szkolnych uczniowie mają możliwość wykorzystania w pełni swojego potencjału i osiągnięcie poziomu rozwoju przygotowującego ich do stawienia czoła przyszłości, sytuacjom, w którym przyjdzie im funkcjonować.

Umiejętności i kompetencje, które nabywa uczeń:

1. **porozumiewanie się w języku ojczystym:** rozumie i interpretuje fakty, myśli, pojęcia, uczucia i opinie zarówno w mowie, jak i w piśmie; potrafi prowadzić komunikację, dobierając właściwą do sytuacji formę wypowiedzi, tym samym potrafi służyć, reagować i inicjować komunikację,
2. **porozumiewanie się w językach obcych:** ma świadomość istnienia innych kultur i języków; rozumie, że język się zmienia,
3. **kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne:** potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę matematyczną do rozwiązywania realnych problemów, stosuje ją w sytuacjach życiowych, stosując liczenie, mierzenie czy udzielanie odpowiedzi na podstawie zgromadzonych danych; potrafi także wyciągać wnioski na podstawie przeprowadzonych doświadczeń i zgromadzonych dowodów,
4. **kompetencje informatyczne:** wykorzystuje nowoczesne technologie w sposób świadomy, wie, do czego służą; rozumie, że można dzięki nim uczyć się, pracować i spędzać czas wolny; zna zasady bezpiecznego wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK),
5. **umiejętność uczenia się:** potrafi planować i realizować proste zadania edukacyjne; nie poddaje się przy niepowodzeniach; dokonuje samooceny i samokontroli własnej pracy; rozumie, że nauka to nie tylko proces szkolny, ale umiejętność, która będzie mu potrzebna i doskonalona przez całe życie; dzieli się swoją wiedzą i umiejętnościami z innymi,
6. **kompetencje społeczne i obywatelskie:** wie, że żyje w społeczeństwie, w którym obowiązują pewne normy i zasady; potrafi funkcjonować w grupie, przyjmować różnorodne role; zawiera porozumienia, umowy, wie, czym jest demokracja; uczestniczy w życiu klasowym i szkolnym; jest osobą tolerancyjną, sprawiedliwą i otwartą,
7. **inicjatywność i przedsiębiorczość:** pomysły przekształca w realne działania; rozwiązuje problemy w sposób kreatywny i innowacyjny; nie boi się podjęcia próby, aby sprawdzić efekt swojego działania,
8. **świadomość i ekspresja kulturalna:** wyraża swoje myśli, uczucia i opinie w sposób twórczy; podejmuje działalność w różnych dziedzinach sztuki, zdobywa wiedzę teoretyczną na temat dorobku kulturowego swojego regionu, kraju i świata; uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych.

17 <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzienniki-UE/kompetencje-kluczowe-w-procesie-uczenia-sie-przez-cale-zycie-67655312>

5. Zalecenia i wskazania praktyczne do realizacji programu

*Nauka rozpocząć się musi od zmysłowych spostrzeżeń,
a nie od opisów rzeczy słowami.*

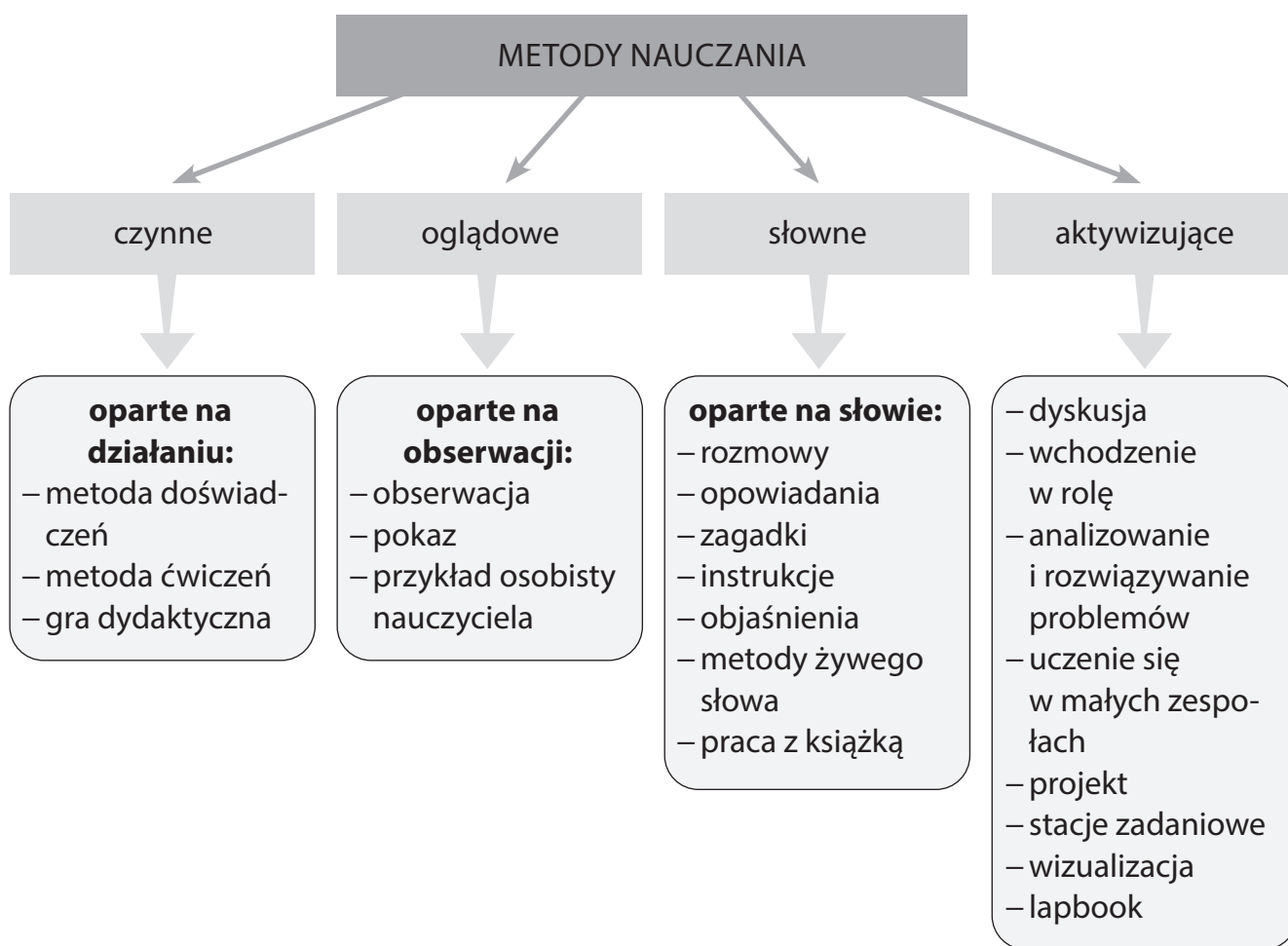
Jan Amos Komenský

1) Metody i formy pracy

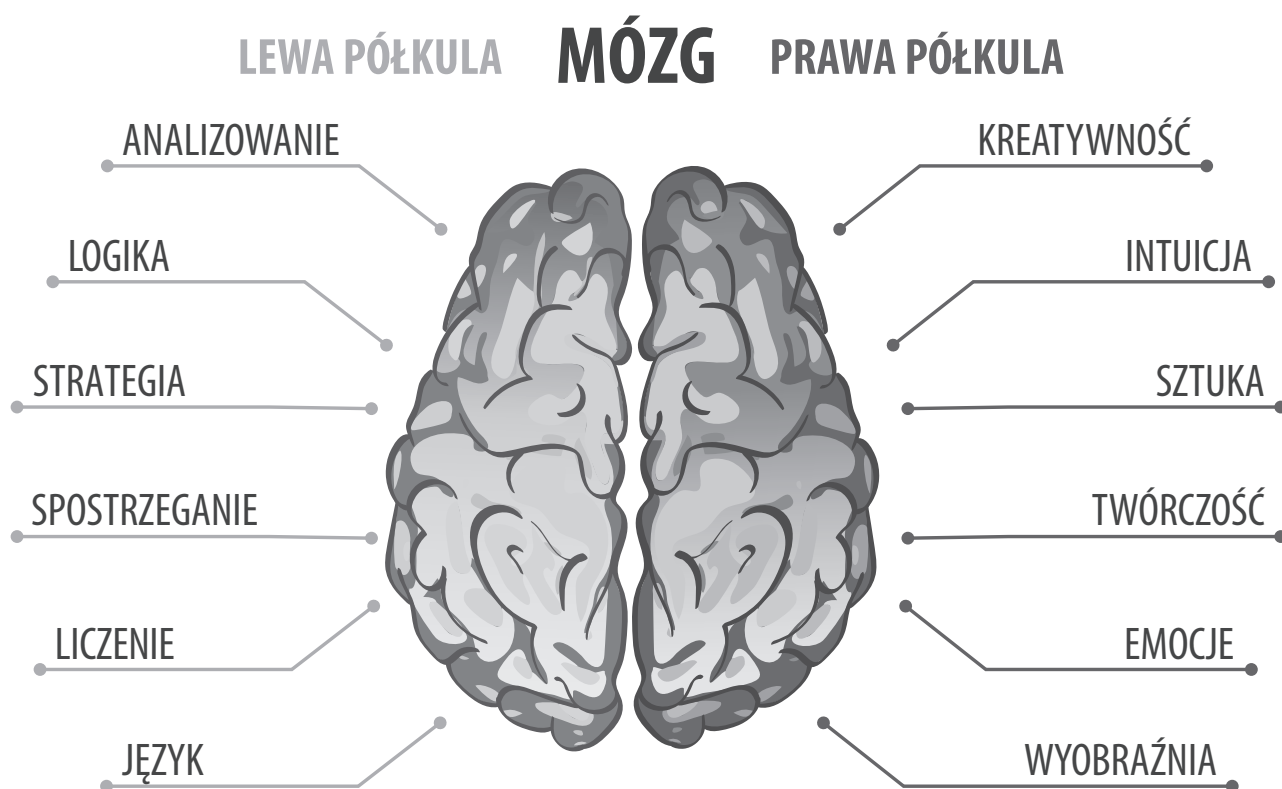
Edukacja wczesnoszkolna to bardzo ważny okres w rozwoju dziecka. Łączy ze sobą proces wychowania, nauczania i uczenia się. Celem głównym jest wszechstronny i harmonijny rozwój ucznia. Dobrze zorganizowany proces dydaktyczno-wychowawczy umożliwia osiągnięcie sukcesu i przygotowuje do samodzielnego zdobywania wiedzy oraz nabywania kompetencji społecznych. Niezwykle ważną rolę odgrywa tutaj nauczyciel. Organizuje sytuacje dydaktyczne, wpływa motywująco na uczniów, rozbudza ciekawość i zainteresowanie, nadzoruje przebieg zajęć, stosując przemyślane strategie. Na strategię składają się zasady, formy i metody pracy oraz wykorzystywane środki dydaktyczne.

W edukacji wczesnoszkolnej ważne jest stosowanie takich metod, które będą stymulować aktywność i wspierać wszechstronny rozwój uczniów.

Metody nauczania według Anny Klim-Klimaszewskiej (2005)

Program *Ale to ciekawe* opiera się na teorii kształcenia wielostronnego, polegającego na łączeniu ze sobą poznania, wartościowania i działania – zakłada wielostronną aktywność uczniów. Proces kształcenia musi być urozmaicony. Nauczyciel powinien stosować różne metody, formy organizacyjne i środki dydaktyczne, aby umożliwić optymalny rozwój każdemu uczniowi. W pracy z uczniem młodszym należy elastycznie dobierać metody tak, aby motywować ucznia i osiągać cele edukacyjne. Jest to bezpośrednio związane z naprzemienną stymulacją obu półkul mózgowych. Chodzi o nauczanie zwane lewopółkulowym i prawopółkulowym. Ludzki mózg to skomplikowany mechanizm. W ostatnich latach nauka o jego funkcjonowaniu rozwinęła się tak bardzo, że możemy projektować sytuacje edukacyjne bardziej świadomie i celowo. Lewa półkula mózgu odpowiada za myślenie matematyczne, logiczne oraz za posługiwanie się językiem w sposób zrozumiały i celowy. To również sprawność pisania oraz analizowania różnych sytuacji, rozpoznawanie przedmiotów po dotyku oraz rozumienie poleceń i komunikatów od innych osób. Prawa półkula mózgu odpowiada za działania oparte na kreatywności, nieszablonowym myśleniu, tworzeniu, wszelkich artystycznych aktywnościach, wymyślaniu i wyobraźni. Obie półkule mózgowe są jednakowo ważne, by aktywnie się uczyć, pracować i rozumieć otaczający nas świat z bezmiarem jego możliwości¹⁸. Dlatego w programie *Ale to ciekawe* zaproponowano różne metody pracy oraz różne rodzaje aktywności wspierające rozwój obu półkul mózgowych uczniów.

18 T. Buzan, *Pamięć na zawołanie*, Ravi, Łódź 1997.

Metoda	Zalety	Wady	Uwagi
metoda doświadczeń	<ul style="list-style-type: none"> – aktywność każdego ucznia – zaciekawienie – przeżywanie – stawianie hipotez – łatwiejsze zrozumienie zjawiska – wnioskowanie – zdobywanie kompetencji społecznych – indywidualizacja nauczania 	<ul style="list-style-type: none"> – wymaga przygotowań ze strony nauczyciela, odpowiednich warunków, środków dydaktycznych oraz organizacji zajęć 	Doświadczenie powinno być wykonane samodzielnie przez ucznia (ewentualnie w małych grupach), a nie obserwowane.
gra dydaktyczna	<ul style="list-style-type: none"> – aktywność każdego ucznia – zaciekawienie – przeżywanie, emocje – kompetencje społeczne: rywalizacja, porażka, przestrzeganie zasad, współpraca – nauka przez zabawę 	<ul style="list-style-type: none"> – wymaga przygotowań, systematycznego stosowania – czasochłonne – trudności w przeżywaniu porażek w początkowym etapie stosowania gier 	Mogą to być gry gotowe, przygotowane przez nauczyciela lub przez uczniów, mogą dotyczyć różnych sytuacji dydaktyczno-wychowawczych w zależności od potrzeb.
pokaz	<ul style="list-style-type: none"> – kierowanie uwagi obserwujących na istotne cechy zjawiska, procesu lub przedmiotu – doskonalenie uwagi dowolnej dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> – zbyt dużo dzieci w zespole utrudnia jednakowy dostęp do pokazu – dzieci niezainteresowane dekoncentrują innych uczestników pokazu 	Metoda wprowadzająca do zadania realizowanego samodzielnie przez ucznia – nie jej zastępstwo. Nie może być główną metodą zajęć.
dyskusja, rozmowa kierowana	<ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie zasobu słownictwa biernego i czynnego – doskonalenie umiejętności komunikacyjnych – rozwijanie myślenia przyczynowo-skutkowego i argumentowania – stwarzanie możliwości dzielenia się swoimi przemyśleniami – aktywizowanie uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> – możliwość wyłączenia się nieśmiałyłch uczestników z dyskusji – odejście od tematu – narzucanie innym swoich wypowiedzi i racji 	Temat nie może być zbyt trudny, nie może odwoływać się do nowych wiadomości, nie może być jednoznaczny, wymaga wcześniejszego przygotowania się.

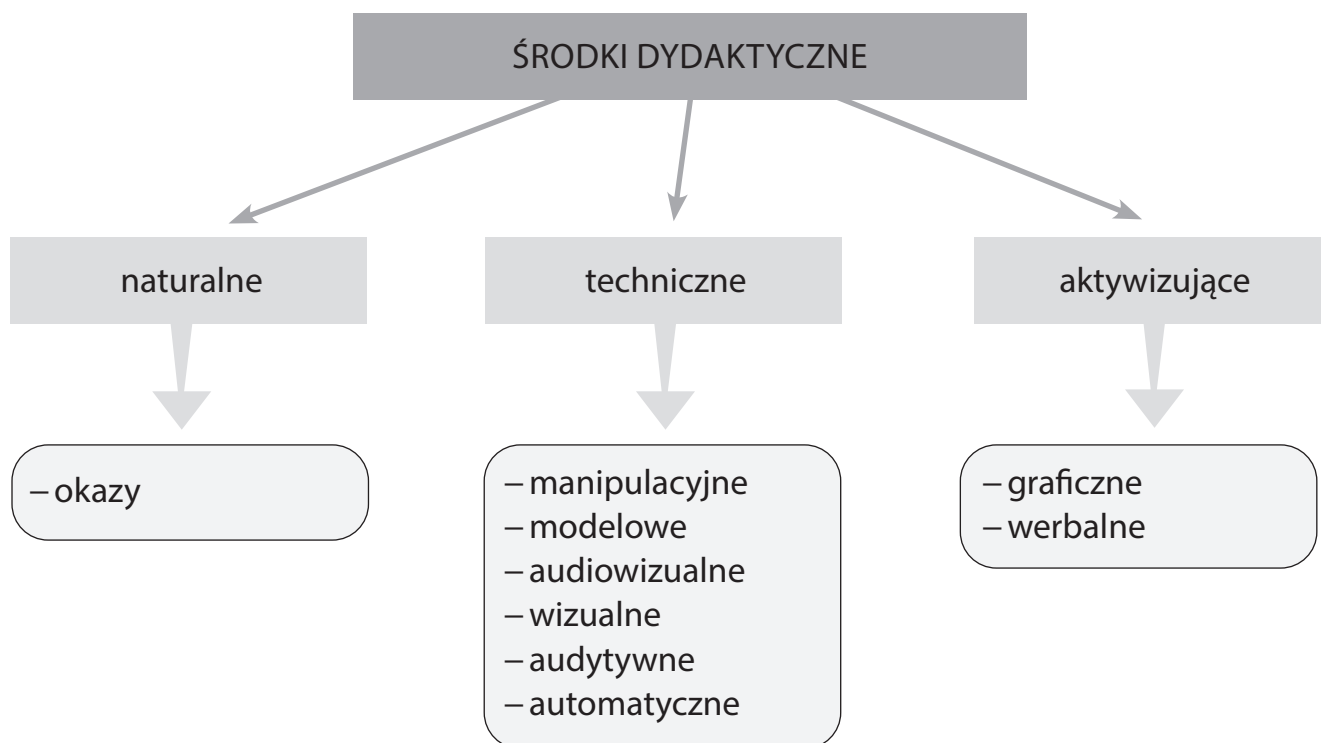
Metoda	Zalety	Wady	Uwagi
zagadki	<ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie logicznego myślenia, dedukcji – gra słów, skojarzenia – rozwijanie słownictwa – możliwość tworzenia zagadek przez uczniów – możliwość przygotowania klasowych rozgrywek, quizów 	<ul style="list-style-type: none"> – zbyt infantylne i zbyt częste występowanie zniechęcają uczniów do odkrywania 	Należy pozwolić uczniom tworzyć zagadki samodzielnie, nie muszą być one rymowane.
uczenie się w małych zespołach	<ul style="list-style-type: none"> – uczenie się od siebie nawzajem – budowanie relacji w grupie – nauka współodpowiedzialności – podejmowanie ról społecznych – wykorzystywanie własnych kompetencji oraz wiedzy – budowanie samooceny – indywidualizacja nauczania 	<ul style="list-style-type: none"> – wymaga przeorganizowania przestrzeni klasowej i zmiany aranżacji sali lekcyjnej – wymaga czasu i dostosowania zadań do możliwości dzieci 	Należy dobierać grupy i zmieniać skład zgodnie z potrzebami zadania (np. podobny poziom dzieci, dziecko ekspert w grupie, dobieranie losowe, dobieranie według odczuwania sympatii).
praca z książką	<ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie umiejętności czytania – zapoznanie z literaturą – rozwój czytelnictwa – możliwość pracy samodzielnej – nauka skupienia 	<ul style="list-style-type: none"> – umiejętność skupienia uwagi na krótki czas utrudnia pracę z książką – różnice w poziomie czytania 	Zadania do tego typu pracy muszą być właściwie dobrane, należy mieć pewność, że są one w obszarze kompetencji, które dotychczas nabyli uczniowie.

Metoda	Zalety	Wady	Uwagi
projekt	<ul style="list-style-type: none"> – interdyscyplinarność – praca zespołowa – współpraca – dowolność tematyki – tematyka zaproponowana przez uczniów – rozłożony w czasie – poszukiwanie wiadomości i konstruowanie wiedzy – doskonalenie sztuki prezentacji efektów wspólnej pracy – nauka ról grupowych 	<ul style="list-style-type: none"> – wymaga dobrego planowania – niewłaściwie dobrane grupy hamują postęp pracy – zbyt trudne zadania zniechęcają uczniów 	Należy zacząć od krótkiego projektu o tematyce bliskiej uczniom. Warto zadbać o rozpowszechnienie rezultatów projektu oraz pokazać etapy pracy, wartość wychowawczą podkreślić omówieniem efektów współpracy.
mapa myśli – notatka wizualna	<ul style="list-style-type: none"> – tworzenie powiązań związanych z danym zagadnieniem – porządkowanie wiedzy – nauka notowania, wyciągania wniosków i analizowania danych 	<ul style="list-style-type: none"> – wymaga umiejętności analizowania i wnioskowania 	Dobre i różnorodne przykłady wykonywania notatek wizualnych pomogą uczniom w tworzeniu własnych notatek.
lapbook	<ul style="list-style-type: none"> – aktywność każdego ucznia – zaciekawienie pracą – rozwijanie kreatywności, cierpliwości i wytrwałości – samodzielność – możliwość indywidualizacji zgodnie z możliwościami i potrzebami dziecka – możliwość pokazania swoich upodobań – wykorzystanie własnych kompetencji 	<ul style="list-style-type: none"> – ze strony nauczyciela wymaga przygotowań, odpowiednich warunków oraz środków dydaktycznych, a także organizacji zajęć – ze strony ucznia wymaga cierpliwości i wytrwałości 	Lapbook to forma, której należy się nauczyć i którą należy wyćwiczyć. Warto początkowo podsuwać uczniom sposoby na wykonywanie poszczególnych elementów, aby ostatecznie umożliwić im wykorzystanie ich ulubionych. Warto pamiętać, aby nie sprowokować do wykonywania przez wszystkich jednakowej pracy. Ma to być przejaw indywidualności uczniów.

Metoda	Zalety	Wady	Uwagi
	<ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie poczucia własnej wartości – sposób na podsumowanie tematu – nauka wykorzystania najważniejszych informacji – analizowania – połączenie pracy manualnej z umysłową – kształcenie wielostronne 		

2) Organizacja środowiska uczenia się i tworzenie sytuacji dydaktycznych

Środki dydaktyczne to niezwykle istotny element pracy z uczniami w młodszym wieku szkolnym. Zgodnie z teorią Jeana Piageta dziecko w tym wieku powinno jak najwięcej działać i operować konkretnymi przedmiotami. Dlatego nauczyciel powinien zadbać, by uczniowie mieli taką możliwość. Istnieje wiele klasyfikacji środków dydaktycznych. Nadal pozostaje czytelny podział opracowany przez Fleminga i Jacoby'ego¹⁹.

W edukacji wczesnoszkolnej dobrze jest korzystać z okazji naturalnych dostępnych w określonych porach roku, np. kasztanów jako liczmanów, okazów warzyw i owoców, które będą eksponatami, ale potem można je wykorzystać, np. do przygotowania sałatki. W wyposażeniu klasy powinny znaleźć

19 E. Fleming, J. Jacoby, *Środki audiowizualne w dydaktyce szkoły wyższej*, PWN, Warszawa 1969.

się: zegar, waga, termometr, klocki, kostki, miarki, liczmany, zestaw figur geometrycznych, tangram, domino, gry edukacyjne, nagrania, instrumenty muzyczne, tematyczne tablice ekspozycyjne itp. Środki dydaktyczne powinny być dostępne dla uczniów. Zwłaszcza liczmany w różnej postaci, które wspomagają osiągnięcie biegłości w liczeniu. Gry dydaktyczne mogą też przygotować sami uczniowie, wtedy chętnie z nich korzystają. Przygotowywanie gier wiąże się z wieloma aktywnościami, dzięki którym uczniowie rozwijają kompetencje związane ze współpracą i logicznym myśleniem, a także kreatywność, umiejętności techniczne i przetwarzanie wiedzy. Nie należy zapominać o nowoczesnych technologiach. Środkiem dydaktycznym jest laptop, tablet, a nawet smartfon. Odpowiednio skonfigurowane narzędzie z pobranymi aplikacjami edukacyjnymi na pewno wzbogaci proces dydaktyczny.

Przestrzeń edukacyjna ma duży wpływ na pracę w zespole klasowym. Zarówno ustawienie stolików, ilość miejsca, jak i zakomponowanie przestrzeni (ściany, dekoracje) mają znaczenie w procesie edukacyjnym. Ustawienie ławek powinno służyć uczeniu się i być dopasowane do sytuacji edukacyjnej. Zajęcia wymagające skupienia i ciszy dobrze realizuje się w tradycyjnym ustawieniu stolików (rzędy przodem do tablicy), jednak to samo ustawienie nie sprzyja już pracy w grupach czy nawiązywaniu relacji, które według Lwa Wygotskiego niezbędne są w uczeniu się. Warto zastanowić się nad możliwościami sali lekcyjnej i eksperymentować z ustawieniem stolików. Należy także pamiętać o tym, że dynamika pracy w każdej grupie jest inna i trzeba wziąć to pod uwagę. Nie każde ustawienie lub miejsce służy też poszczególnym uczniom. Ważnym elementem, o którym należy pamiętać, jest także okres adaptacji do zmian. Nauczyciel nie może oczekiwać, że przy zmianach w przestrzeni uczniowie natychmiast będą funkcjonowali w sposób oczekiwany. Przy innym ustawieniu stolików siedzenie w pobliżu siebie wywołuje różne emocje, które uczniowie dopiero uczą się kontrolować. Przy takich zmianach należy dać dzieciom czas na przystosowanie się do zmian.

Ustawienie stolików ma duży wpływ na formy pracy uczniów. Ustawienie w rzędy sprzyja zbiorowym formom pracy. Kojarzy się z transmisyjnym przekazywaniem wiedzy. Jeśli zdecydujemy się na takie ustawienie stolików, musimy pamiętać, by wykorzystać je również do pracy w parach. Dobór uczniów w takim przypadku powinien być zależny od potrzeb dzieci, np. w związku z SPE, zgodnie z normami określającymi wysokość stolika według wzrostu dziecka. Zmiany usadzenia dzieci polegające na cotygodniowym lub comiesięcznym losowaniu par będą sprzyjać lepszemu poznaniu się uczniów. Ustawienie stolików dla grup czteroosobowych pozwoli na zaplanowanie pracy grupowej, na gry dydaktyczne, usprawni ocenę koleżeńską. Stoliki ustawione w podkrowie mają tę zaletę, że w szybki sposób nauczyciel może udzielić dzieciom informacji zwrotnej podczas pracy, uczniowie widzą się nawzajem.

Warto także zwrócić uwagę na rozmieszczenie i wykonanie klasowych dekoracji. Zbyt duża ilość kolorowych materiałów może wpływać pobudzająco na dzieci, szczególnie mogą dekoncentrować dekoracje zawieszane wokół tablicy. Ważne jest także, aby uczniowie i uczennice czuli się twórcami i osobami odpowiedzialnymi za wspólną przestrzeń. Należy uwzględnić zarówno ich potrzeby, jak i wytwory pracy bez różnicowania na udane i nieudane. Bezwzględnie należy unikać eksponowania tylko prac najlepszych według nauczyciela. Warto też przeznaczyć gazetki klasowe na prace uczniów zamiast umieszczać tam dekoracje starannie wykonywane jedynie przez nauczyciela. Ten aspekt dotyczy też dbania o stan gier i książek, o przestrzeń oraz porządkowanie i sprzątanie, za co powinni być odpowiedzialni uczniowie – nie tylko dyżurni (czy dorośli pracownicy szkoły), ale cały zespół klasowy.

W trakcie organizowania przestrzeni edukacyjnej należy wspomnieć o przechowywaniu materiałów edukacyjnych. Gry czy materiały manipulacyjne powinny być dostępne dla uczniów. W dogodnej chwili, w razie potrzeby lub dla relaksu powinni móc z nich korzystać, siadając na dywanie lub w ławce. Pozostałe środki dydaktyczne powinny być schowane, by nie rozpraszać uczniów i by w pracowni panował ład.

3) Sprawdzanie i ocenianie umiejętności ucznia

Diagnoza, sprawdzanie poziomu opanowania wiadomości oraz umiejętności ucznia to obowiązek nauczyciela. Niezbędne jest przeprowadzenie diagnozy na początku roku/cyklu oraz na jego zakończenie, a także stałe monitorowanie postępów i działań ucznia, dzięki którym można (razem z nim) właściwie planować przebieg procesu dydaktycznego.

Proponowane metody/techniki do diagnozowania poziomu umiejętności uczniów

Diagnoza umiejętności i wiedzy uczniów powinna odbywać się wielopłaszczyznowo. Na początku roku poprzez różnorodne aktywności nauczyciel ma szansę sprawdzić zasób wiedzy i umiejętności, z jakim każde dziecko rozpoczyna edukację. Diagnoza na początku roku szkolnego nie powinna ograniczać się do jednego testu, który miałby świadczyć o poziomie dziecka. Powinna być codzienną obserwacją i refleksją nad działaniami dzieci prowadzoną przez pierwsze tygodnie nauki w szkole. Pomogą w tym podane niżej metody, które należy traktować jako diagnozę umiejętności.

- **Pytania otwarte** – program *Ale to ciekawe* w całości cyklu zakłada skupienie się na pytaniach otwartych, które nie sugerują odpowiedzi. Są one dla ucznia okazją do zaprezentowania sposobu myślenia, stopnia opanowania wiedzy, umiejętności łączenia ze sobą nabytych informacji, wyciągania wniosków czy zrozumienia tematu. Pytania otwarte są dla nauczyciela także doskonałą okazją do oceny poziomu przyrostu wiedzy, sposobu formułowania myśli, wypowiedzania się uczniów. Pytania te powinny skłaniać do refleksji, pobudzać do rozmowy. Najbardziej wartościowe z nich pozwalają uczniom na wysnuwanie wniosków, dają pole do popisu dla uczniowskiej kreatywności i wyobraźni.
- **Karty pracy samodzielnej** – zadania z działaniami, które uczeń wykonuje zgodnie z usłyszaną instrukcją lub według własnej inwencji, są ważnym elementem diagnozy. Wszelkie ćwiczenia pisemne czy manualne pokazują poziom, na jakim jest dziecko w danym momencie. Jest to metoda łatwa do wykorzystania w całościowej ocenie grupy. Porównując pracę wielu dzieci, nauczyciel ma szansę zobaczyć, jakie umiejętności zostały opanowane w wysokim stopniu przez większość uczniów, a nad jakimi należy popracować. Poza diagnozą indywidualną dostrzeżenie prawidłowości w klasie jako całości pozwoli nauczycielowi właściwie zaplanować dalszą pracę.
- **Łamigłówki, zagadki, zadania nietypowe** – w diagnozie nie należy unikać zadań, które nie są typowymi zadaniami szkolnymi. Dzieci lubią zadania zabawne, niestandardowe, łamigłówki itp. Proponując im takie zadania, nauczyciel ma szansę obserwować, jak uczniowie radzą sobie z rozwiązywaniem problemów, jak reagują na trudności, w jaki sposób dochodzą do wiedzy i czy potrafią poprosić o pomoc. Obserwacja stanowić będzie o dalszych krokach nauczyciela, o pracy w grupach, dobraniu zadań zgodnie z preferencjami uczniów oraz planowaniu nowych wyzwań.
- **Dyskusja, rozmowa kierowana** – stwarzanie okazji do wypowiedzi daje nauczycielowi szansę na poznanie uczniów. Należy pozwalać dzieciom na wypowiedzi swobodne, słuchać ich z uwagą, zachęcać dzieci nieśmiało do włączania się do rozmów i dyskusji. Należy przy tym pamiętać, że warto dać dzieciom czas na otworzenie się. Niektórzy uczniowie potrzebują tego czasu więcej, ale stworzenie niespiesznej i bezpiecznej atmosfery na pewno wpłynie na ich postępy w zakresie swobodnych wypowiedzi. Oprócz tego typu wypowiedzi prowadzimy w klasie rozmowy na tematy bliskie dzieciom w odniesieniu do ich doświadczeń, lektury, historyjek obrazkowych, opowiadań nauczyciela. Wsparciem będą tutaj pytania otwarte problemowe, pytania kluczowe, na które uczniowie będą szukać odpowiedzi w rozmowach w parach lub w grupach. Nauczyciel ma szansę poznać możliwości uczniów, ich potrzeby, zainteresowania oraz zaplanować pracę tak, by rozwijać ich słownictwo, kreatywność i wspierać w rozwoju.

- **Sprawdziany** – w nauczaniu dzieci w młodszym wieku szkolnym sprawdzanie postępów może odbywać się na wiele sposobów. Warto jednak pamiętać o kilku zasadach, które pomogą w realnym oceniu umiejętności i wiedzy.
- **Kryteria oceniania** – sprawdziany samodzielnie pisane przez dzieci powinny odbywać się w oparciu o kryteria jawne dla dzieci i rodziców. W ocenianiu kształtującym nazywane są one NaCoBeZU (Na Co Będę Zwracać Uwagę) lub też kryteriami sukcesu. Jest to spis ważniejszych umiejętności, które pojawią się w zadaniach proponowanych na sprawdzianie. Jest to niezwykle cenny element zarówno z punktu widzenia nauczyciela, który wyraźnie widzi, co zostało sprawdzone, jak i ucznia, który wie, czego się od niego oczekuje (zapewnia to wielu dzieciom spokój i bezpieczeństwo w sytuacji stresowej, którą dla wielu jest sprawdzian) oraz dla rodzica, który ma szansę wesprzeć swoje dziecko w przygotowaniach, a jednocześnie wie, co ono powinno wiedzieć i co dzieje się w szkole. Jasne kryteria oceniania (np. zebrane w tabeli) pozwalają także ocenić opanowanie poszczególnych umiejętności. Kryteria sukcesu powinny być zapisane w języku ucznia, wtedy lepiej do niego trafiają. Warto przygotować sobie stałe kryteria sukcesu do typowych szkolnych zadań, a potem je modyfikować. W pierwszej klasie można stosować ikony obrazujące kryteria sukcesu. Podczas bieżącego oceniania na różne sposoby – przez nauczyciela, w formie samooceny lub oceny koleżeńskiej – można stosować system świateł. Kolor zielony będzie informował o opanowaniu danej umiejętności, żółty o niepełnym opanowaniu, a czerwony – o potrzebie pomocy. Należy pamiętać, że uczenie się jest procesem i trzeba dać uczniom czas na opanowanie umiejętności oraz trening. Nie wszystko i nie zawsze oceniamy.
- **Zadania typowe** – warto pamiętać o tym, że sprawdzian ma na celu zbadanie zdobytej wiedzy. Nie jest dobrym momentem na wprowadzenie nowych typów zadań ani też proponowania uczniom wyższego poziomu pracy niż ta na lekcji. Sprawdziany, podobnie jak powtórki, powinny zawierać zadania podobne do tych wykonywanych na zajęciach, o przeciętnym poziomie trudności. Nic nie stoi na przeszkodzie, aby zaproponować uczniom zadanie dodatkowe, które wykracza poza aktywności z zajęć lub daje swobodę w jego rozwiązaniu.
- **Ocenianie bieżące** – ogólne wymagania, najważniejsze umiejętności można znaleźć w powtórkach. Ocenianie bieżące może przybierać różne formy. Najczęściej jest to ocena słowna. Nauczyciel udziela uczniowi informacji zwrotnej według ustalonych wcześniej kryteriów. Nie każde zadanie musi podlegać ocenie nauczyciela. Ogromną wartość ma samoocena. Uczniowie powinni być do niej wdrażani od początku nauki szkolnej. Należy przy tym pamiętać, że młodszy uczniowie mogą być wobec siebie bardzo krytyczni i oceniać się bardzo surowo. Na początku samooceny powinny podlegać pojedyncze zadania z poznanymi przez uczniów kryteriami sukcesu. W następnej kolejności można przejść do oceny koleżeńskiej. Aby miała ona wartość wspierającą, powinna ją poprzedzać samoocena. Ocenianiu bieżącemu powinno również podlegać zaangażowanie uczniów, ich aktywność, pomoc koleżeńska oraz podejmowanie wysiłku w dążeniu do wykonania nawet trudnego zadania. To, co jednemu uczniowi przychodzi z łatwością, drugiemu może sprawić sporo kłopotów. Należy docenić wysiłek każdego ucznia, czyli stosować indywidualizację również w procesie oceniania bieżącego. Dobrym pomysłem jest stosowanie kart do samooceny, w których opanowanie umiejętności traktuje się w formie wyzwań podejmowanych przez ucznia. Uczeń może samodzielnie wybrać umiejętności, nad których opanowaniem chce popracować dłużej, lub otrzymuje kartę wyzwań przygotowanych przez nauczyciela po przeprowadzonej klasowej diagnozie.
- **Ocenianie śródroczne i końcoworoczne** – zgodnie z przepisami prawa oświatowego odbywa się w formie opisowej. Ocenianie osiągnięć edukacyjnych i zachowania ucznia ma na celu informowanie go o jego postępach i poziomie osiągnięć edukacyjnych, udzielanie mu pomocy

oraz informacji zwrotnej o tym, co zrobił poprawnie, w czym ma braki, udzielanie wskazówek, jak ma dalej się uczyć i w jaki sposób poprawić błędy, pomoc w planowaniu własnego rozwoju, motywowanie go do podejmowania wysiłku w zdobywaniu wiedzy i poprawie zachowania, informowanie rodziców, nauczycieli oraz ucznia o uzdolnieniach, mocnych stronach i kłopotach w nauce, zdobycie wiedzy przez nauczyciela pozwalającej na doskonalenie organizacji pracy i doboru właściwych metod sprzyjających rozwojowi ucznia. W ocenianiu opisowym unikamy zwrotów wartościujących opanowanie umiejętności lub wiadomości ucznia. Nie jest to łatwe, ale tylko wtedy daje kompletną informację uczniowi oraz jego rodzicom.

Błędy i ich moc w edukacji

Przez lata błędy popełniane przez uczniów w procesie uczenia się niosły ze sobą bardzo złe skojarzenia. Były symbolem porażki. Obecnie błędy uważane są za elementy konieczne na drodze do zdobycia wiedzy i umiejętności. Pozwalają na zatrzymanie się, analizę postępów, wdrożenie pomocy, naukę opanowania emocji i samoregulacji. Należy uświadamiać uczniom, że błędy są dobre i konieczne, by skutecznie się uczyć. Na błędach się uczymy i nie warunkują one porażki, ale są konieczne na drodze do osiągnięcia sukcesu. Dzieci, które nie boją się popełniać błędów, są otwarte, chętniej podejmują nowe wyzwania, są twórcze i kreatywne.

4) Prace domowe w klasach 1–3

Praca domowa jako forma aktywności uczniów jest obecna w polskiej szkole od lat, obecna jest również w rzeczywistości szkolnej uczniów klas młodszych. Termin pracy domowej jest wyjaśniany przez pedagogów w podobny sposób. Wincenty Okoń określa pracę domową jako formę obowiązkowych, wykonywanych zwykle w domu, zajęć szkolnych uczniów, których celem jest rozszerzenie, utrwalenie i pogłębianie ich wiedzy oraz wdrażanie do samodzielności w posługiwaniu się wiedzą w zbieraniu informacji, w dokonywaniu obserwacji, rozwiązywaniu zagadnień oraz pisemnym ich opracowaniu²⁰. Czesław Kupisiewicz zalicza pracę domową do zajęć pozaszkolnych, podobnie jak wycieczkę²¹. Praca domowa we współczesnej szkole powinna być zdefiniowana na nowo – zarówno jej funkcja jako formy pracy ucznia, jak i jej organizacja. Należy wyeliminować takie zadania domowe, które nie mają wpływu na rozwój poznawczy, kształcący czy wychowawczy dzieci. Refleksji powinny być poddane prace domowe, ich częstotliwość oraz zgodność z higieną pracy młodszego ucznia. Dziecko nie może być przeciążone zadaniami domowymi, w tym zakresie konieczna jest współpraca z rodzicami i monitorowanie tego procesu. Praca domowa nie może też być karą za złe zachowanie dziecka w szkole. Ma się kojarzyć z procesem zdobywania wiedzy, z radością, że dziecko potrafi samodzielnie wykonać zadanie zaplanowane przez nauczyciela lub wybrane przez samo dziecko.

Jeśli mamy patrzeć na pracę domową ucznia jak na danie mu sposobności do pracy własnej, pracy samodzielnej, to należy planować takie zadania, by uczeń mógł im sprostać. Mogą to być zadania utrwalające wiedzę, doskonalące umiejętności zdobyte podczas pracy w szkole. Praca domowa to też przygotowanie materiałów do lekcji, wycięcie ilustracji do danego tematu, przygotowanie rysunku, napisanie kilku zdań o wybranym zwierzęciu itp. Warto tak zaplanować pracę domową uczniów, żeby dać im wybór zadania, pozostawić odpowiednią ilość czasu na jej wykonanie, pozostawić niedosyt u dzieci, zaciekawić i pobudzić do samodzielnego eksplorowania tematu, dać przestrzeń do kreatywności i rozwijania zainteresowań. Warto nadmienić, że każda praca domowa powinna być sprawdzona przez nauczyciela, a wysiłek dziecka doceniony²².

20 W. Okoń, *Słownik pedagogiczny*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1981, s. 238.

21 Cz. Kupisiewicz, *Podstawy dydaktyki ogólnej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1978, s. 219.

22 A. Kohn, *Mit pracy domowej*, tłum. A. Boniszewska, Wydawnictwo MiND, Podkowa Leśna 2018.

5) Proces wychowania w klasach 1–3

Wychowanie odbywa się w domu i w szkole. Koniecznie należy zapoznać rodziców z programem wychowawczym szkoły oraz własnymi przemyśleniami na temat sylwetki absolwenta klasy trzeciej. W zakresie wychowania dziecka obie strony, szkoła i rodzice, powinny ściśle ze sobą współpracować. Dziecko trafiające do pierwszej klasy najczęściej spotyka nowych kolegów i nowe koleżanki. Musi nauczyć się współpracy, skutecznej komunikacji, rozwiązywania problemów, które na pewno szybko się pojawią. W klasach 1–3 wychowanie odbywa się w każdej minucie pracy szkolnej oraz podczas przerw. Każda sytuacja powinna być wykorzystana przez nauczyciela, by najpierw nauczyć dzieci zrozumienia siebie, własnych emocji, a potem nauczyć empatii i rozumienia stanowiska innych. Wychowanie to też umiejętność wyrażania własnego stanowiska i bronięcia go, to troska o zachowanie indywidualizmu. Tu wielką rolę odgrywa nauczyciel, bo to od niego zależy, jaką zbuduje atmosferę w zespole klasowym, jak zadba o relacje pomiędzy nim a uczniami oraz pomiędzy uczniami. Sprzyjać temu będą klasowe rytuały: obchody urodzin, klasowych świąt, wspólne imprezy i szkolne akcje, udział w konkursach oraz ich organizowanie, wspólne projekty, przeznaczenie czasu na zacieśnianie kontaktów, integrację itp. Niezbędna jest tu również współpraca ze szkolnym pedagogiem i psychologiem oraz z innymi nauczycielami uczącymi w danej klasie.

6) Nowoczesne technologie w nauczaniu i wychowaniu w klasie

Współczesna szkoła nie jest bytem oderwanym od świata otaczającego dzieci. Nowoczesne technologie są wszechobecne w otoczeniu dziecka już od najmłodszych lat. Często wzór korzystania z nich nie jest najlepszy, dlatego nauczyciel ma na tym polu dużo do zrobienia. Zdecydowanie niewłaściwe jest ograniczanie korzystania z technologii. Najwłaściwsza droga to pokazanie dobrego jej wykorzystywania w procesie edukacyjnym. Nowoczesne technologie mogą być wykorzystywane przez nauczyciela w formie filmów, prezentacji czy multibooków. Dążymy jednak do takiego wykorzystywania technologii, by uczeń potrafił samodzielnie odszukać materiał, zapoznać się z nim, zweryfikować wiadomości, porównać z innymi źródłami wiedzy, stworzyć na ich bazie swój własny materiał, który posłuży innym do uczenia się i utrwalania wiedzy. Nie da się pracować w taki sposób już w pierwszej klasie. Jest to praca podzielona na wiele etapów, ale efektem końcowym powinna być samodzielna i refleksyjna praca ucznia z technologiami. Jest tu miejsce na współpracę z rodzicami oraz innymi nauczycielami. W tym z nauczycielem edukacji informatycznej, jeśli nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej sam nie prowadzi tych zajęć.

Warto korzystać z urządzeń mobilnych – ich zaletą jest m.in. możliwość zabierania ich poza klasę szkolną. Istnieje mnóstwo aplikacji, które pozwalają na pracę poza siecią (offline) i dzięki temu można z nich korzystać w parku, w lesie, szkolnym ogrodzie. Uczniowie mogą fotografować elementy przyrody, a następnie przygotowywać ze zdjęć filmy, książki, plakaty lub prezentacje. W ten sposób utrwalają zdobytą wiedzę i ją wielokrotnie przetwarzają. Sprzyja to lepszemu zapamiętywaniu. Warto dodać, że z urządzeń mobilnych dzieci mogą korzystać, pracując w parach lub w grupach. Jest to doskonała sytuacja wychowawcza polegająca na doskonaleniu umiejętności współpracy oraz odpowiedzialności za wspólne dzieło.

Korzystając z programów, aplikacji czy platform pozwalających na tworzenie quizów, nauczyciel powinien zadbać, by pytania do zadań tworzyli sami uczniowie. Jest to czynność bardzo angażująca, dająca możliwość tworzenia materiałów dla innych. Takie działanie pozwala uczniom na poszukiwanie informacji, przetwarzanie ich, rozwijanie myślenia dedukcyjnego i indukcyjnego, tworzenie spójnych i krótkich komunikatów. To również szybkie sprawdzenie wiedzy przez nauczyciela oraz możliwość

dokonania samooceny przez uczniów. Dzięki korzystaniu z nowoczesnych technologii uczniowie są bardziej zmotywowani do nauki czytania, gdyż ta umiejętność pozwala im na sprawniejszą obsługę aplikacji. Nawet gdy odczytują ikony zamiast wyrazów, utrwalają język i słownictwo, by następnie w łagodny sposób przejść do rozpoznawania liter i do pisania²³.

Nowoczesne technologie nie muszą być wykorzystywane na każdej lekcji. Zależy to od potrzeb nauczyciela, celów edukacyjnych, jakie sobie założył, możliwości technicznych i sprzętowych. Warto zadbać, by pojawiały się na rozpoczęcie zajęć jako miły akcent zachęcający dzieci do pracy, motywujący je. A w części właściwej zajęć – jako prezentacja wytworów pracy uczniów czy materiałów przygotowanych przez nauczyciela. Na zakończenie zajęć jako podsumowanie – szybka informacja zwrotna do uczniów, kilka pytań czy quiz.

Osobne miejsce warto poświęcić również nauce kodowania. Aplikacje wprowadzające dzieci w świat kodowania i programowania również nadają się do wykorzystania w każdym etapie zajęć.

Nauczyciel korzysta także z dziennika elektronicznego, platform związanych z zarządzaniem zachowaniem uczniów. Warto zadbać, by nie wykorzystywać zbyt wielu narzędzi do komunikacji z uczniami i rodzicami, by zachować jasność i czytelność. Zasady pracy z nowoczesnymi technologiami należy zawsze ustalać wspólnie z uczniami, a następnie zaprezentować je rodzicom. Można także wesprzeć rodziców, ustalając zasady korzystania z nowoczesnych technologii przez dzieci w domu. Oddziaływania wychowawcze szkoły i domu rodzinnego w tym zakresie powinny być spójne i opierać się na wzajemnym zaufaniu. Nowoczesne technologie w szkole to również bezpieczne i rozważne poruszanie się w sieci. Dzieci powinny wiedzieć, jak dbać o swoje bezpieczeństwo w sieci, do kogo zwrócić się po pomoc w sytuacji zagrożenia, co to jest cyberprzemoc (cyberbullying) oraz fake news. Te zagadnienia będą poruszane na zajęciach edukacji informatycznej, ale należy o nich wspominać także podczas korzystania z technologii w czasie realizacji innych zajęć edukacyjnych.

7) Edukacja włączająca i indywidualizacja procesu nauczania–uczenia się

Mówiąc o potrzebach zarówno dzieci, jak i dorosłych warto odnieść się do znanej piramidy Abrahama H. Masłowa, ukazującej hierarchię potrzeb człowieka.

²³ J. Shapiro, *Nowe cyfrowe dzieciństwo. Jak wychowywać dzieci, by radziły sobie w usieciowionym świecie*, tłum. E. Pater-Podgórną, Wydawnictwo Mamania, Warszawa 2020.

Człowiek dąży do rozwoju. Jednocześnie zachodzi proces zaspokajania potrzeb – od najbardziej podstawowych (wynikających z funkcji życiowych) do potrzeb wyższego poziomu, które pojawiają się dopiero po zaspokojeniu potrzeb niższego rzędu. Szczególnie w szkole warto o tym pamiętać.

- **Potrzeby fizjologiczne** – to najbardziej podstawowe potrzeby. Za ich zaspokojenie w przypadku dzieci odpowiada rodzina i środowisko domowe. Uczniowie, którzy przychodzą do szkoły, muszą być najedzeni, wyspani i wypoczęci. Rolą nauczyciela jest rozpoznawanie stanów dzieci i monitorowanie ich zachowania pod tym względem. Nauczyciel w większości przypadków nie ma bezpośredniego wpływu na zaspokojenie potrzeb tego typu, ale powinien być czujnym obserwatorem i w razie konieczności skontaktować się z rodziną dziecka. Pamiętać należy, że szkoła także ma wpływ na usprawnienie zaspokojenia potrzeb z tego zakresu: właściwie zaplanowane przerwy, dzięki którym dzieci mogą się posilić, dbanie o spokojne spożywanie posiłków, zapewnienie odpowiedniej przestrzeni, wietrzenie sali, właściwa temperatura w pomieszczeniu, umożliwienie picia wody w czasie lekcji czy korzystania z toalety w każdej chwili to wbrew pozorom niezbędna baza, dzięki której dzieci mogą harmonijnie się rozwijać.
- **Potrzeba bezpieczeństwa** – to kolejna potrzeba, której zaspokojenie jest niezbędne do właściwego funkcjonowania. Ma tu znaczenie zarówno bezpieczeństwo fizyczne, jak i psychiczne (w tym samopoczucie). Atmosfera w klasie, relacje rówieśnicze, stosunek nauczyciela do uczniów to elementy, które wpływają na zaspokojenie tej potrzeby. Dzieci, które czują się bezpiecznie, będą spokojne i chętne do podejmowania wyzwań czy wysiłku, tym samym gotowe do nauki.
- **Potrzeba przynależności i miłości** – identyfikowanie się z grupą i poczucie bycia jej częścią jest bardzo istotne. Bycie w grupie oznacza akceptowanie jej zasad, tworzenie relacji i dbanie nie tylko o siebie, ale i o innych. Dzieci, które czują się częścią klasy, nie są osamotnione i dbają także o dobro koleżanek i kolegów. To niezwykle ważna potrzeba, jeśli ją zaspokoimy, praca staje się przyjemna i efektywna, uczy także właściwych zachowań społecznych.
- **Potrzeba szacunku i uznania** związana jest z byciem dostrzeżonym i docenionym. Dzięki realizacji tej potrzeby dziecko rozwija poczucie własnej wartości, staje się osobą, która ma znaczenie, jej zdanie i działania się liczą. Bycie dostrzeżonym przez innych pomaga budować pozytywny obraz siebie.
- **Potrzeba samorealizacji** związana jest z poczuciem, że warto inwestować w swój rozwój. Poprzez inwestowanie należy tutaj rozumieć wkładanie wysiłku w naukę, poczucie sensu takiego działania i odpowiedni dobór czasu. Każdy człowiek chce wiedzieć, umieć i rozumieć.

Indywidualizacja procesu nauczania–uczenia się

Praca w dużym zespole klasowym stawia przed nauczycielem wiele wyzwań. Jednym z nich jest indywidualizacja pracy niezbędna w każdym dobrze zaplanowanym procesie, który ma na celu rozwój uczniów. Indywidualizacja pracy nie powinna jednak oznaczać dawania każdemu uczniowi innych zadań, podchodzenia do każdego w zupełnie inny sposób czy też jedynie uzupełniania jego braków.

Indywidualizacja pracy na lekcji może odbywać się na wiele sposobów:

- zadania zgodne z zainteresowaniami poszczególnych uczniów,
- możliwość samodzielnego wyboru zadania do wykonania,
- umożliwienie wykonania zadania na różne sposoby,
- praca w grupach, parach,
- wzajemna pomoc,
- wybór pracy domowej do wykonania,
- możliwość prezentacji samodzielnie przygotowanych materiałów,
- zabieranie głosu w dyskusji w zależności od możliwości i umiejętności, bez krytyki lub pomijania.

Uczeń zdolny

Szczególnym uczniem, który wymaga indywidualizacji pracy, jest dziecko zdolne. Zdolności należy rozumieć jako wyjątkowe umiejętności lub zainteresowania. Najważniejszym elementem planowania właściwej pracy jest diagnoza zdolności. Po rozpoznaniu mocnych stron ucznia, należy zwrócić uwagę na to, żeby ich rozwój odbywał się na różnych płaszczyznach, takich jak:

- praca w klasie,
- zajęcia pozalekcyjne w szkole,
- zajęcia pozaszkolne,
- udział w konkursach, projektach.

Praca w szkole z uczniem zdolnym może polegać na:

- rozszerzaniu treści,
- zaplanowaniu indywidualnego programu,
- umożliwieniu samodzielnej pracy nad zadaniami proponowanymi w klasie,
- umożliwieniu wspierania rówieśników, przyjmowania roli eksperta np. w czasie pracy w parach,
- zachęcaniu do podejmowania dodatkowych działań w szkole i poza nią,
- przygotowywaniu aktywności opartych na działaniu i poszukiwaniu,
- uczestnictwie w projektach zarówno szkolnych, jak i ogólnopolskich czy międzynarodowych,
- zachęcaniu do udziału w konkursach i wsparciu przy przygotowywaniu się do nich.

Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Ucniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi wymagają od nauczyciela indywidualnego podejścia, cierpliwości i opieki. Szczególnie ważne jest właściwe zdiagnozowanie potrzeb lub wnikliwe zapoznanie się z opinią czy orzeczeniem przedstawionym przez rodziców. Specjalne potrzeby edukacyjne warunkują pracę i wymagania, jakie można stawiać dziecku. Bardzo ważna jest tutaj współpraca między domem a szkołą. Zadbanie o komfort ucznia, a tym samym umożliwienie mu osiągnięcia sukcesów zgodnych z jego możliwościami. Dobrze zaplanowane działania i wsparcie, jakie otrzyma uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, będą decydującym czynnikiem jego rozwoju. W trakcie zajęć należy zwrócić uwagę na:

- pracę w oparciu o mocne strony dziecka,
- docenianie wysiłku włożonego w pracę,
- pochwały odnoszące się do realnych działań,
- włączanie w pracę w toku lekcji,
- włączanie w pracę w grupach,
- umożliwienie pracy na poziomie właściwym dla dziecka,
- wybranie niezbędnych i najważniejszych umiejętności i wiedzy możliwej do opanowania,
- dostosowanie metod i środków do potrzeb ucznia, nauczanie wielozmysłowe,
- ustalenie wymagań i kryteriów, które dziecko będzie w stanie spełnić,
- przydzielanie ról i zadań w życiu klasowym (niewykluczanie),
- eksponowanie wytworów i prac,
- znalezienie odpowiedniego miejsca w sali zapewniającego możliwość kontaktu i wsparcia ze strony nauczyciela lub innego ucznia,
- dostęp do zajęć dodatkowych rozwijających wiedzę i umiejętności na terenie szkoły i poza nią,
- dostęp do pomocy terapeutycznej,
- współpraca z rodziną i specjalistami.

8) Nauczyciele, rodzice i uczniowie w procesie nauczania–uczenia się i wychowania

Efektywna edukacja i rozwój dziecka oraz procesy wychowawcze wymagają partnerstwa w „układzie trójstronnym” rodzic – uczeń – nauczyciel. Aby współpraca przebiegała pomyślnie, należy przestrzegać następujących zasad:

1. Zasada **partnerstwa** (równorzędne prawa i obowiązki). Pierwszym etapem budowania owocnej współpracy jest partnerstwo, oparte na poszanowaniu autorytetu rodzica/nauczyciela, wzajemnym szacunku i zaufaniu. Nie jest to łatwy proces, bo wiąże się z przyzwyczajeniami, własnymi doświadczeniami i przekonaniami.
2. Zasada **wielostronnego przepływu informacji**. W dobie nowych technologii, e-dzienników i smartfonów przepływ informacji stał się łatwiejszy. Ważne jest jednak, aby przebiegał on zgodnie z ustaleniami, terminami i harmonogramami. W tej sferze dużą rolę odgrywa nauczyciel, który ustala kanał informacyjny, wskazuje ważne sprawy i terminy realizacji. Rodzice mają w szkole prawo głosu i chcą otrzymywać odpowiedzi na swoje wątpliwości oraz pytania. Powinni być dobrze poinformowani, świadomi swoich praw i obowiązków, otrzymywać informacje na temat wyników edukacyjnych swojego dziecka, z uwzględnieniem jego mocnych stron i wskazaniem problemów do rozwiązania. Zadaniem nauczyciela jest zapewnienie dostępu do informacji.
3. Zasada **jedności oddziaływań** (konieczności realizowania zgodnych ze sobą celów wychowania). Ważne jest wypracowanie przez nauczyciela i rodzica takich metod dotyczących wychowania, aby wzajemnie się nie wykluczały. Nauczyciel powinien wspierać rodziców w ich oddziaływaniach wychowawczych, jednak nie wyręczać ich ani nie wchodzić w ich rolę. Zadaniem nauczyciela jest pedagogizacja rodziców, wyposażanie ich w wiedzę, która będzie ich wspomagać w wychowywaniu dzieci.
4. Zasada **pozytywnej motywacji** (dobrowolny i chętny udział we współdziałaniu obu stron). Pozytywna motywacja będzie efektem dobrego partnerstwa, sprawnej komunikacji oraz jedności oddziaływań. Rodzic/nauczyciel postrzegany jako partner z pewnością w sposób zaangażowany podejmie różnorodne działania. Zadaniem nauczyciela jest stwarzanie okazji dla rodziców do aktywnej współpracy w zakresie organizacji klasowych i szkolnych przedsięwzięć.
5. Zasada **aktywnej i systematycznej współpracy**. Systematyczna, aktywna współpraca nauczyciel/rodzic warunkuje sprawny proces dydaktyczno-wychowawczy. Nauczyciel nie będzie czuć się osamotniony w swojej pracy, a rodzic będzie miał poczucie współodpowiedzialności.²⁴

Uczeń to kluczowa osoba w opisanym układzie. Nauczyciel powinien od samego początku budować takie relacje z uczniami, aby dawać im poczucie sprawczości i stwarzać warunki do samodzielnego podejmowania decyzji.

---

24 M. Łobocki, *Poradnik wychowawcy klasy*, WSiP, Warszawa 1985.

6. Cele kształcenia i wychowania

Celem edukacji wczesnoszkolnej jest wspieranie całościowego rozwoju dziecka. Proces wychowania i kształcenia prowadzony w klasach 1–3 szkoły podstawowej umożliwia dziecku odkrywanie własnych możliwości, sensu działania oraz gromadzenie doświadczeń na drodze prowadzącej do prawdy, dobra i piękna. Edukacja na tym etapie jest ukierunkowana na zaspokojenie naturalnych potrzeb rozwojowych ucznia. Szkoła respektuje podmiotowość ucznia w procesie budowania indywidualnej wiedzy oraz przechodzenia z wieku dziecięcego do okresu dorastania. W efekcie takiego wsparcia dziecko osiąga dojrzałość do podjęcia nauki na II etapie edukacyjnym²⁵.

Cele kształcenia i wychowania wynikają z założeń podstawy programowej. Odnoszą się do czterech obszarów rozwoju dziecka: fizycznego, emocjonalnego, społecznego i poznawczego. Uczeń osiąga je w procesie wychowania i kształcenia, przechodząc od prostych czynności praktycznych i intelektualnych do czynności bardziej złożonych. Jest to fundament dalszej edukacji, w tym pracy początkowej na II etapie edukacyjnym w klasach 4–8.

W obszarze rozwoju fizycznego uczeń: nabywa sprawności motoryczne i sensoryczne, które tworzą umiejętność skutecznego działania i komunikacji; dba o higienę i pielęgnację ciała oraz właściwe odżywianie, wykorzystuje własną aktywność ruchową w różnych sferach działalności człowieka: zdrowotnej, sportowej, obronnej, rekreacyjnej i artystycznej; respektuje przepisy zabaw i gier zespołowych, bezpiecznie porusza się po miejscach publicznych, potrafi organizować bezpieczne gry i zabawy ruchowe.

W zakresie rozwoju emocjonalnego uczeń: rozpoznaje i nazywa uczucia swoje i innych, potrafi przedstawić je za pomocą prostej wypowiedzi ustnej lub pisemnej oraz artystycznych form wyrazu; rozumie potrzebę tworzenia relacji, a swoje emocje wyraża w sposób akceptowany w społeczeństwie i grupie; odczuwa więź uczuciową i potrzebę jej budowania; uświadamia sobie i próbuje zrozumieć uczucia przeżywane przez innych, rozumie formy wyrażania uczuć w zależności od wieku; rozumie i potrafi wyrazić za pomocą wypowiedzi ustnych pisemnych i różnorodnych form wyrazu artystycznego uczucia zwierząt.

W zakresie rozwoju społecznego uczeń: jest świadomy wartości uznanych przez środowiska domowe, szkolne, lokalne i narodowe oraz ma potrzebę aktywności społecznej opartej na tych wartościach; potrafi nazwać poznane wartości oraz ocenić postępowanie innych osób w odniesieniu do poznanych wartości i zasad; identyfikuje się z grupami społecznymi, nazywa je i charakteryzuje; przyjmuje konsekwencje swojego postępowania; współdziała, współpracuje i samodzielnie organizuje pracę w małych grupach, wykorzystuje do tego nowe technologie; wyraża swoje oczekiwania i potrzeby społeczne, obdarza szacunkiem koleżanki, kolegów i osoby dorosłe; samodzielnie organizuje czas przeznaczony na odpoczynek; dba o bezpieczeństwo swoje i innych, w tym bezpieczeństwo związane z komunikacją za pomocą nowych technologii oraz bezpieczeństwo w ruchu drogowym.

W zakresie rozwoju poznawczego uczeń: potrafi myśleć samodzielnie, refleksyjnie, logicznie, krytycznie i twórczo; poprawnie posługuje się językiem polskim w mowie i piśmie na poziomie pozwalającym na samodzielną aktywność, komunikację i efektywną naukę; czyta samodzielnie na poziomie umożliwiającym naukę i samodzielne rozwijanie zainteresowań na kolejnym poziomie edukacyjnym, rozumie i używa prostych komunikatów w języku obcym, rozumie i korzysta z podstawowych pojęć i działań matematycznych, używa ich w sytuacjach życiowych, opisuje je słowami, obrazem i symbolem w zakresie wstępnej matematyzacji, czyta proste teksty matematyczne: zadania, łamigłówki, zagadki, symbole; stawia pytania, dostrzega i rozwiązuje problemy poprzez zbieranie informacji, planowanie i organizację działań; wykonuje eksperymenty i doświadczenia, obserwuje fakty i zjawiska przyrodni-

²⁵ Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej.

cze, gospodarcze i społeczne, formułuje wnioski i spostrzeżenia; dostrzega i rozumie zależności pomiędzy składnikami środowiska przyrodniczego, rozumie legendy, fakty historyczne, tradycje i elementy kultury a także pojęcia i symbole z nimi związane, takie jak: rodzina, dom, naród, ojczyzna, kraj; uczestniczy w kulturze, swoje przeżycia i spostrzeżenia potrafi wyrazić w formie różnorodnych artystycznych form wyrazu oraz przy użyciu nowoczesnych technologii, samodzielnie eksploruje świat, rozwiązuje problemy, nabyte umiejętności stosuje w sytuacjach życiowych.

7. Treści kształcenia i oczekiwane efekty w klasach 1–3

I. Edukacja polonistyczna			
1. Osiągnięcia w zakresie słuchania. Uczeń:			
<p>PP I.1.1) słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela, innych osób z otoczenia, w różnych sytuacjach życiowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia; okazuje szacunek wypowiadającej się osobie;</p> <p>PP I.1.2) wykonuje zadanie według usłyszanej instrukcji; zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi;</p> <p>PP I.1.3) słucha z uwagą lektur i innych tekstów czytanych przez nauczyciela, uczniów i inne osoby;</p> <p>PP I.1.4) słucha uważnie wypowiedzi osób podczas uroczystości, koncertów, przedstawień, świąt narodowych i innych zdarzeń kulturalnych; przejawia zachowanie adekwatne do sytuacji; słucha tekstów interpretowanych artystycznie, szuka własnych wzorców poprawnej artykulacji i interpretacji słownej w języku ojczystym;</p> <p>PP I.1.5) słucha i czeka na swoją kolej, panuje nad chęcią nagłego wypowiedziania się, szczególnie w momencie wskazywania tej potrzeby przez drugą osobę.</p>			
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3	
<p>PP I.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha z uwagą wypowiedzi rówieśników i dorosłych, i je rozumie; – słucha informacji kierowanej do grupy i ją powtarza; – słucha instrukcji i poleceń potrzebnych do dalszej pracy; – słucha krótkich tekstów literackich, wierszy i lektur czytanych przez nauczyciela i rówieśników; – słucha wypowiedzi innych osób podczas uroczystości szkolnych, koncertów, przedstawień teatralnych; – zachowuje kulturę słuchania; <p>PP I.1.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – w oparciu o wysłuchane informacje zadaje pytania; – wykonuje zadania po wysłuchaniu instrukcji; 	<p>PP I.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha z uwagą wypowiedzi rówieśników i dorosłych kierowanych do grupy i do niego/niej osobiście, i je rozumie; – słucha w skupieniu instrukcji, poleceń, wypowiedzi nauczyciela, zapamiętuje je i wykorzystuje w dalszej pracy; – uważnie słucha tekstów literackich, wierszy, lektur czytanych przez nauczyciela i rówieśników; – słucha wypowiedzi innych osób podczas uroczystości szkolnych, koncertów, przedstawień teatralnych, apeli z okazji świąt narodowych; – zachowuje kulturę słuchania, nie przerywa osobie mówiącej, akceptuje fakt, że rozmówca może mieć inne zdanie, przyjmuje kulturalną postawę ciała podczas słuchania; 	<p>PP I.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha dłuższych wypowiedzi nauczyciela i rówieśników kierowanych do grupy oraz do niego/niej osobiście i je rozumie; – słucha w skupieniu złożonych instrukcji, poleceń, zapamiętuje je i wykorzystuje do wykonania wieloetapowych zadań; – uważnie słucha rozmówców podczas rozmowy telefonicznej oraz z wykorzystaniem nowych technologii; – uważnie słucha wypowiedzi innych osób podczas przedstawień, świąt narodowych, dnia patrona szkoły z zachowaniem postawy adekwatnej do sytuacji; – zachowuje zasady aktywnego słuchania; <p>cierpliwie słucha wypowiedzi osób z trudnościami w komunikowaniu się*;</p>	

* Teksty napisane pogrubioną czcionką to treści wykraczające ponad podstawę programową.

<ul style="list-style-type: none"> – uczestniczy w grach i zabawach po wysłuchaniu instrukcji nauczyciela; – prosi o powtórzenie w sytuacji braku zrozumienia; <p>PP I.1.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha tekstów czytanych przez nauczyciela, zapamiętuje najważniejsze informacje; – słucha wierszy i rymowanek i uczy się ich na pamięć; <p>PP I.1.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha wierszy lub prozy wzorowo recytowanych przez nauczyciela w klasie oraz przez artystów podczas wydarzeń; – podejmuje próby naśladowania wzorcowej recytacji; <p>PP I.1.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha i czeka na swoją kolej, uczy się powstrzymywać chęć nagłego wypowiedziania się. 	<ul style="list-style-type: none"> – odczytuje i interpretuje przekaz niewerbalny; <p>PP I.1.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje wieloetapowe zadania po wysłuchaniu instrukcji; – uczestniczy w grach i zabawach po wysłuchaniu instrukcji nauczyciela lub ucznia; – prosi o powtórzenie w sytuacji braku zrozumienia lub braku pewności zrozumienia; <p>PP I.1.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha z uwagą tekstów literackich, opowiadań, wierszy i podejmuje próby ich analizy; <p>PP I.1.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – naśladuje wzorcową recytację; <p>PP I.1.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha i czeka na swoją kolej, panuje nad chęcią nagłego wypowiedziania się, szczególnie w momencie wskazywania tej potrzeby przez drugą osobę. 	<p>PP I.1.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje wieloetapowe zadania po wysłuchaniu złożonej instrukcji; – uczestniczy w grach i zabawach po wysłuchaniu instrukcji nauczyciela, ucznia lub z nagrania; – słucha krytycznie, weryfikuje polecenia, zadając pytania; – prosi o powtórzenie w sytuacji braku zrozumienia lub braku pewności zrozumienia; <p>PP I.1.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha rozbudowanych wypowiedzi i utworów literackich, w tym tekstów o charakterze historycznym i przekazów multimedialnych potrzebnych do tworzenia notatek; <p>– na podstawie słuchanego przekazu tworzy notatki wizualne, np. mapę myśli;</p> <p>PP I.1.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha uważnie wypowiedzi osób podczas wydarzeń kulturalnych; – słucha krytycznie różnych sposobów interpretacji wierszy lub prozy; – naśladuje wzorcową recytację i poszukuje własnych sposobów interpretacji tekstów; <p>PP I.1.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha uważnie wypowiedzi innych w sposób umożliwiający nawiązanie do rozmówcy; – zachowuje kulturę słuchania i przejawia szacunek dla odmiennych poglądów.
--	--	---

2. Osiągnięcia w zakresie mówienia. Uczeń:		
<p>PP I.2.1) wypowiada się płynnie, wyraziście, stosując adekwatne do sytuacji techniki języka mówionego: pauzy, zmianę intonacji, tempa i siły głosu;</p> <p>PP I.2.2) formułuje pytania dotyczące sytuacji zadaniowych, wypowiedzi ustnych nauczyciela, uczniów lub innych osób z otoczenia;</p> <p>PP I.2.3) wypowiada się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z przeżyciami, zadaniem, sytuacjami szkolnymi, lekturą czy wydarzeniem kulturalnym;</p> <p>PP I.2.4) porządkuje swoją wypowiedź, poprawia w niej błędy, omawia treść przeczytanych tekstów i ilustracji; nadaje znaczenie i tytuł obrazom, a także fragmentom tekstów;</p> <p>PP I.2.5) układa w formie ustnej opowiadanie oraz składa ustne sprawozdanie z wykonanej pracy;</p> <p>PP I.2.6) recytuje wiersze oraz wygłasza z pamięci krótkie teksty prozatorskie;</p> <p>PP I.2.7) dobiera stosowną formę komunikacji werbalnej i własnego zachowania, wyrażając empatię i szacunek do rozmówcy;</p> <p>PP I.2.8) wykonuje eksperymenty językowe, nadaje znaczenie czynnościom i doświadczeniom, tworząc charakterystyczne dla siebie formy wypowiedzi.</p>		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP I.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wypowiada się wyraziście, zwracając uwagę na poprawną wymowę głosek i wyrazów; – wypowiada się w taki sposób, by być słyszalnym i rozumianym przez innych, stosując siłę głosu; <p>PP I.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – formułuje pytania dotyczące sytuacji zadaniowych, wypowiedzi ustnych nauczyciela, uczniów lub innych osób z otoczenia; – zadaje pytania do zdań oznajmujących; – zadaje pytania, tworząc i rozwiązując zagadki; <p>PP I.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wypowiada się w sposób uporządkowany na bliskie tematy, używa prostych zdań; – na podstawie pytań buduje kilkunastu wypowiedź dotyczącą tekstu, lektury, opowiadania, przedstawienia; 	<p>PP I.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wypowiada się wyraziście, stosuje pauzy gramatyczne, odpowiednią intonację, tempo i siłę głosu; – interpretuje rymowanki, stosując różne sposoby mówienia, np. jak robot, jak dziecko, jak zwierzę; <p>PP I.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – formułuje pytania dotyczące różnych pojęć i treści; – nadaje tytuły fragmentom tekstu i obrazom; – układa pytania do quizów i konkursów, gier i zabaw; <p>PP I.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – formułuje dłuższą wypowiedź na temat własnych przeżyć dotyczących tekstów, książek, sztuk teatralnych, filmów; – stosuje zdania rozwinięte; – tworzy ustny opis przedmiotów oraz opowiada zgodnie z planem wydarzeń lub według ilustracji; 	<p>PP I.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wypowiadając się, stosuje pauzy gramatyczne, właściwą intonację, tempo i siłę głosu; – proponuje własne sposoby interpretacji tekstów literackich; <p>PP I.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – formułuje pytania dotyczące zadań do wykonania, niezrozumiałych pojęć i treści oraz sytuacji życiowych; – układa pytania do wywiadu ze znaną osobą; <p>PP I.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – formułuje wielozdaniowe wypowiedzi z wykorzystaniem zgrupowanego słownictwa oraz planu wypowiedzi; – stosuje zdania rozwinięte i złożone; – tworzy ustny opis przedmiotów oraz opowiada zgodnie z planem i według ilustracji z wykorzystaniem zgrupowanego słownictwa;

<ul style="list-style-type: none"> - wypowiada się na temat wyglądu postaci, zwierząt, przedmiotów oraz na temat wykonanego doświadczenia; - opowiada historyjki obrazkowe; - podejmuje próby układania opowiadania twórczego na podstawie obrazków; <p>PP I.2.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - układa w kolejności obrazki historyjki obrazkowej i nadaje im tytuły, uwzględnia związki przyczynowo-skutkowe; - układa pytania do tekstu; <p>PP I.2.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - układa wypowiedź ustną na podstawie ilustracji, historyjki obrazkowej, opowiadania oraz na temat wykonanej pracy; - układa nowy początek lub inne zakończenie opowiadania; <p>PP I.2.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wypowiada z pamięci proste rymowanki; - recytuje wiersze z różną siłą głosu, w różnym tempie; - recytuje wiersze podczas uroczystości i konkursów; - odgrywa proste scenki; <p>PP I.2.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje na co dzień zwroty grzecznościowe; - wypowiada się na temat komunikowania się i zachowania kolegów i koleżanek oraz bohaterów występujących w utworach literackich i historyjkach obrazkowych; - zwraca się do rozmówcy z szacunkiem; 	<ul style="list-style-type: none"> - tworzy opowiadania twórcze na podstawie piktogramów; - dobiera właściwe słownictwo; - wypowiada się na swój temat; - podejmuje próby autoprezentacji; <p>PP I.2.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - układa w kolejności obrazki historyjki obrazkowej i nadaje im tytuły, uwzględnia związki przyczynowo-skutkowe, porządkuje plan wypowiedzi; - ustala kolejność pytań do tekstu; <p>PP I.2.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - układa opowiadanie na podstawie ilustracji, historyjki obrazkowej, tekstu literackiego oraz na temat wykonanej pracy, stosując zgrupowane słownictwo i używając rozbudowanych zdań; - stosuje słowa określające następstwa czasu: na początku, najpierw, potem, następnie, później, w końcu, na koniec, na zakończenie; <p>PP I.2.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wypowiada z pamięci rymowanki; - recytuje wiersze z różną siłą głosu, w różnym tempie, z odpowiednią pauzą i intonacją, stosuje różne sposoby interpretacji wiersza; - odgrywa proste scenki w parze i w zespole; <p>PP I.2.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwraca się do rozmówcy z szacunkiem; właściwie buduje i odbiera informacje zwrotne; - dba o kulturę języka w życiu codziennym; 	<ul style="list-style-type: none"> - prezentuje w ciekawy sposób, używając argumentacji, wybraną książkę, ciekawostki i zagadnienia naukowe oraz efekty doświadczenia; - samodzielnie dobiera środki wyrazu przy dokonywaniu prezentacji; <p>PP I.2.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizuje własne wypowiedzi i poprawia w nich błędy, np. powtórzenia, błędy gramatyczne; - układa pytania otwarte do tekstu; - zadaje pytania dotyczące problemów, które mogą być tematem dalszych rozmów; <p>PP I.2.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - układa opowiadanie na podstawie tekstu literackiego; - układa twórcze opowiadanie na podany temat; - układa sprawozdanie z wykonanego zadania, pracy zespołu, z wycieczki; <p>PP I.2.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - recytuje wiersze z różną siłą głosu, w różnym tempie, z odpowiednią pauzą i intonacją; - stosuje różne sposoby interpretacji wierszy i prozy; - wygłasza z pamięci teksty prozatorskie, w tym dialogi; - samodzielnie dobiera do konkursów i prezentacji repertuar i styl interpretacji utworu; - układa i odgrywa proste scenki w parze i w grupie;
--	---	---

<p>PP I.2.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje rymy; – nadaje imiona bohaterom opowiadań; – szyfruje wypowiedzi, tworzy nowe słowa i nadaje im znaczenie. 	<p>PP I.2.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymyśla inne nazwy dla przedmiotów w otoczeniu; – dobiera rymy do podanych słów; – szyfruje wypowiedzi według własnego pomysłu. 	<p>PP I.2.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – w kulturalny sposób przedstawia swój punkt widzenia w dyskusji; – z empatią odnosi się do rozmówcy; – rozróżnia języki potoczny i oficjalny, stosuje każdy z nich we właściwych sytuacjach; – właściwie buduje i odbiera informacje zwrotne; – dba o kulturę języka w życiu codziennym; <p>PP I.2.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i tworzy anagramy; – tworzy nowe wyrazy, imiona, nazwy krain geograficznych, planet, roślin zwierząt; – nadaje nowe znaczenia znanym wyrazom; – dobiera i układa rymy do podanych słów; – układa i recytuje rymowanki na dany temat.
<p>3. Osiągnięcia w zakresie czytania. Uczeń:</p>		
<p>PP I.3.1) czyta płynnie, poprawnie i wyraziście na głos teksty zbudowane z wyrazów opracowanych w toku zajęć, dotyczące rzeczywistych doświadczeń dzieci i ich oczekiwań poznawczych;</p> <p>PP I.3.2) czyta w skupieniu po cichu teksty zapisane samodzielnie w zeszycie oraz teksty drukowane;</p> <p>PP I.3.3) wyodrębnia postacie i zdarzenia w utworach literackich, ustala kolejność zdarzeń, ich wzajemną zależność, odróżnia zdarzenia istotne od mniej istotnych, postacie główne i drugorzędne; wskazuje cechy i ocenia bohaterów, uzasadnia swą ocenę, wskazuje wydarzenia zmieniające postępowanie bohatera, określa nastroj w utworze; odróżnia elementy świata fikcji od realnej rzeczywistości; byty rzeczywiste od medialnych, byty realistyczne od fikcyjnych;</p> <p>PP I.3.4) wyszukuje w tekstach fragmenty według niego najpiękniejsze, najważniejsze, trudne do zrozumienia lub określone przez nauczyciela;</p> <p>PP I.3.5) eksperymentuje, przekształca tekst, układa opowiadania twórcze, np. dalsze losy bohatera, komponuje początek i zakończenie tekstu na podstawie ilustracji lub przeczytanego fragmentu utworu;</p> <p>PP I.3.6) wyróżnia w czytanych utworach literackich dialog, opowiadanie, opis;</p> <p>PP I.3.7) czyta samodzielnie wybrane książki.</p>		

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP I.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i odczytuje wszystkie litery polskiego alfabetu (drukowane i pisane, małe i wielkie); – czyta piktogramy i szyfry; – czyta na głos techniką całościową wyrazy i zdania z opracowanego w toku zajęć tekstu; – czyta płynnie, poprawnie i wyraziście opracowany tekst zbudowany z krótkich zdań; – podejmuje próby czytania z podziałem na role; – czyta proste ogłoszenia; <p>PP I.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – czyta po cichu proste polecenia, treść zadań, wyrazy i proste zdania pisane i drukowane w zeszycie i w podręczniku; – czyta po cichu podpisy i dopasowuje je do ilustracji; <p>PP I.3.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje postaci główne i drugoplanowe; – określa cechy charakterystyczne i ocenia zachowanie bohaterów; – ustala kolejność zdarzeń w krótkich tekstach; – odróżnia postaci i wydarzenia fikcyjne od realnych; – określa nastrój utworu; <p>PP I.3.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyszukuje w tekście fragmenty na podany temat; – wyszukuje w tekście wyrazy niezrozumiałe; 	<p>PP I.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – koduje i dekoduje informacje; – czyta płynnie, poprawnie i wyraziście fragment lektury, wiersze, dziecięce czasopisma, dialog z podziałem na role; – czyta reklamy, ogłoszenia i zaproszenia; <p>PP I.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – czyta po cichu polecenia w podręczniku, treść zadań oraz je analizuje; – czyta po cichu drukowane teksty podręcznikowe, dziecięce czasopisma, zagadki, instrukcje gier, opisy doświadczeń; – czyta po cichu krótką lekturę przeznaczoną do samodzielnego czytania; <p>PP I.3.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa cechy i ocenia postępowanie bohaterów; – określa relacje pomiędzy bohaterami występującymi w opowiadaniu; – ustala kolejność zdarzeń w tekstach literackich i opowiadaniach oraz wskazuje związki przyczynowo- -skutkowe; – określa nastrój wiersza i prozy; <p>PP I.3.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyszukuje w tekście fragmenty na podany temat, np. najciekawsze, najsmutniejsze, zaskakujące; – wyszukuje w tekście niezrozumiałe i trudne wyrazy i wyrażenia; – wyszukuje w tekście odpowiedzi na pytania nauczyciela; 	<p>PP I.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – płynnie, poprawnie i wyraziście czyta samodzielnie ułożone teksty; – płynnie, poprawnie i wyraziście czyta nowy tekst prozatorski, wiersz, dialog; – płynnie, poprawnie i wyraziście czyta tekst przygotowany na konkurs pięknego czytania; – czyta płynnie teksty zawierające trudne wyrazy; – krytycznie czyta reklamy; <p>PP I.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – czyta po cichu złożone polecenia w podręczniku, treści zadań o różnym stopniu trudności i je analizuje; – czyta po cichu drukowane teksty, instrukcje gry lub obsługi urządzenia; – czyta po cichu czasopisma oraz teksty popularnonaukowe; <p>PP I.3.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa cechy i ocenia postępowanie bohaterów; – określa relacje pomiędzy bohaterami występującymi w opowiadaniu; – ustala kolejność zdarzeń w tekstach literackich i opowiadaniach oraz wskazuje związki przyczynowo- -skutkowe; – wskazuje wydarzenia, które mają wpływ na zmianę postępowania bohatera; – określa nastrój utworu; – wskazuje morał i myśl przewodnią utworu;

<ul style="list-style-type: none"> – wyszukuje w tekście wyrazy i zdania według instrukcji nauczyciela; <p>PP I.3.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – układa opowiadanie do ilustracji lub do tekstu; – układa początek i zakończenie do przeczytanego fragmentu opowiadania; – dodaje nowe postacie, przedmioty i atrybuty, tworząc nową wersję opowiadania; <p>PP I.3.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyróżnia w tekstach dialogi, zdania opisujące wygląd przedmiotów lub postaci; <p>PP I.3.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, jak korzystać ze zbiorów biblioteki i zna regulamin dotyczący wypożyczania książek; – samodzielnie wypożycza książkę; – samodzielnie prezentuje przeczytaną książkę. 	<p>PP I.3.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – układa opowiadanie do ilustracji lub do tekstu (także zanim go przeczyta); – wymyśla kolejne przygody do przeczytanego fragmentu opowiadania; – udziela wskazówek i rad bohaterom; <p>PP I.3.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyróżnia dialogi w tekstach literackich; – wyróżnia w opowiadaniach wstęp, rozwinięcie i zakończenie; – wyszukuje w tekstach opisy przedmiotów, postaci, przyrody; <p>PP I.3.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – korzysta z biblioteki szkolnej; – czyta samodzielnie książkę wybraną według swoich zainteresowań. 	<ul style="list-style-type: none"> – krytycznie ocenia wydarzenia, postawy, fakty i opinie zawarte w tekstach; <p>PP I.3.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyszukuje w tekście niezrozumiałe i trudne wyrazy, wyrażenia oraz związki frazeologiczne; – wyszukuje w tekście odpowiedzi na pytania nauczyciela dotyczące miejsca i czasu akcji, bohaterów, najciekawszych wydarzeń; <p>PP I.3.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymyśla dalsze przygody bohaterów przeczytanego opowiadania; – wprowadza dialog do przeczytanego opowiadania; – zmienia miejsce i czas akcji w opowiadaniu; <p>PP I.3.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyróżnia dialogi w tekstach literackich, zmienia ich formę w opowiadanie; – zmienia opowiadanie w dialog; – wyszukuje w tekstach fragmenty będące charakterystyką postaci; – wyszukuje opisy w samodzielnie czytanych lekturach; <ul style="list-style-type: none"> – wyodrębnia wątki i wskazuje narratora; <p>PP I.3.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – korzysta z biblioteki szkolnej, wypożycza różne książki; – czyta samodzielnie książkę wybraną według swoich zainteresowań lub z polecenia kolegi/koleżanki; – samodzielnie prezentuje przeczytaną książkę, potrafi ją zareklamować; – realizuje projekty czytelnicze.
---	---	--

4. Osiągnięcia w zakresie pisania. Uczeń:		
<p>PP I.4.1) pisze odręcznie, czytelnie, płynnie zdania i tekst ciągły, w jednej linii; rozmieszcza właściwie tekst ciągły na stronie zeszytu, sprawdza i poprawia napisany tekst;</p> <p>PP I.4.2) układa i zapisuje opowiadanie złożone z 6–10 poprawnych wypowiedzeń w ramach zagadnień opracowanych podczas zajęć; opisuje np. osobę, przedmiot, element świata przyrody na podstawie własnych obserwacji lub lektury;</p> <p>PP I.4.3) pisze notatkę, życzenie, ogłoszenie, zaproszenie, podziękowanie, list; zapisuje adres nadawcy i odbiorcy; pisze krótkie teksty, wykorzystując aplikacje komputerowe;</p> <p>PP I.4.4) pisze z pamięci i ze słuchu; przestrzega poprawności ortograficznej w wyrazach poznanych i opracowanych podczas zajęć;</p> <p>PP I.4.5) stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne na końcu zdania i przecinki przy wyliczaniu, zapisuje poznane i najczęściej stosowane skróty, w tym skróty matematyczne;</p> <p>PP I.4.6) porządkuje wyrazy w kolejności alfabetycznej według pierwszej i drugiej litery;</p> <p>PP I.4.7) zapisuje poprawnie liczebniki oraz wybrane, poznane w trakcie zajęć pojęcia dotyczące różnych dyscyplin naukowych;</p> <p>PP I.4.8) stosuje poprawną wielkość liter w zapisie tytułów utworów, książek, poznanych nazw geograficznych, imion i nazwisk;</p> <p>PP I.4.9) układa i zapisuje zdarzenia we właściwej kolejności, układa i zapisuje plan wypowiedzi.</p>	<p style="text-align: center;">Klasa 2</p> <p>PP I.4.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – czytelnie przepisuje wyrazy i zdania, zachowując właściwy kształt i wielkość liter oraz ich połączenia; – poprawia swoje błędy; – właściwie rozmieszcza tekst na stronie zeszytu; – dba o estetykę zapisu na stronie zeszytu; <p>PP I.4.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – w zespole tworzy opowiadanie i opis w oparciu o podany plan i zgromadzone słownictwo; – porządkuje zdania we właściwej kolejności według opisu lub planu wydarzeń; – uzupełnia opis określeniami zgromadzonymi lub własnymi; – samodzielnie pisze opis według planu; 	<p style="text-align: center;">Klasa 3</p> <p>PP I.4.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – pisze czytelnie, w dobrym tempie; – dokonuje samooceny i korekty zapisu; – właściwie rozmieszcza tekst na każdej stronie w zeszycie; – dba o estetykę zapisu w zeszycie; <p>PP I.4.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>opowiadanie, opis</i>; – wskazuje różnice między nimi; – samodzielnie układa opowiadanie (6–10 zdań) na podstawie historyjki obrazkowej, lektury lub własnych doświadczeń; – układa opowiadanie twórcze; – redaguje opis na podstawie obserwacji, ilustracji, według planu i zgromadzonego słownictwa; – tworzy charakterystykę postaci lub bohatera utworu literackiego;
<p>PP I.4.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – doskonali umiejętność właściwego chwytu przyborów piśmiennych; – prawidłowo pisze po śladzie, kreśli szlaczki literopodobne; – pisze litery po śladzie i samodzielnie; – poprawnie łączy litery w wyrazach; – układa i zapisuje wyrazy z rozsypanki literowej, także z wykorzystaniem tablicy interaktywnej lub komputera; – przepisuje wyrazy i krótkie zdania z tablicy lub książki; – podpisuje ilustracje wyrazami i prostymi zdaniami; – pisze wyrazy i zdania w standardowej liniaturze zgodnie ze wzorem; – dba o estetykę zeszytu; <p>PP I.4.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – podpisuje ilustracje i obrazki; 		

<ul style="list-style-type: none"> – nadaje i zapisuje tytuł opowiadania; – gromadzi słownictwo potrzebne do ułożenia wypowiedzi pisemnej; – układa wypowiedź pisemną z rozsypanki zdaniowej; – uzupełnia luki w zdaniach tworzących opowiadanie; – rozwija zdania; – układa odpowiedzi na pytania w formie zdań; <p>PP I.4.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – układa z rozsypanki zdaniowej życzenia, ogłoszenie; – zapisuje krótkie życzenia, np. na laurkach, kartkach świątecznych; <p>PP I.4.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – pisze z pamięci sylaby, wyrazy i zdania w zakresie opracowanego słownictwa o pisowni zgodnej z jego brzmieniem; – pisze wielką literę na początku zdań i w zwrotach grzecznościowych; – dostrzega, że niektóre głoski zapisuje się dwoma sposobami: <i>u–ó, ż–rz, ch–h, ś–si, ź–zi, ć–ci, dź–dzi,ń–ni</i>; – doskonali czujność ortograficzną; – zapisuje spółgłoski miękkie w wyrazach; – poznaje zasadę wymiany <i>ó</i> na <i>o</i>; <p>PP I.4.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – kończy zdanie kropką, pytajnikiem lub wykrzyknikiem; – dostrzega i wyróżnia w zdaniach przecinek i dwukropek; – dostrzega i wyróżnia cudzysłów w tytułach książek i tekstów literackich; – stosuje skróty: kg, cm, l, godz., zł, gr, m; 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy swobodny tekst dotyczący zainteresowań; <p>PP I.4.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – indywidualnie i zbiorowo pisze życzenia, ogłoszenie, zaproszenie, podziękowania, list z wykorzystaniem zgrupowanego słownictwa; – pisze życzenia, ogłoszenie, zaproszenie, korzystając z prostych aplikacji komputerowych; <p>PP I.4.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – pisze z pamięci i ze słuchu, w tym z komentowaniem, wyrazy i zdania w zakresie opracowanego słownictwa; – dokonuje samokontroli zapisu; – tworzy słowniczki obrazkowe, piktoqramy do wyrazów z trudnościami ortograficznymi; – pisze wyrazy ze spółgłoskami miękkimi; – prawidłowo pisze <i>q</i> i <i>ę</i> w wyrazach niezgodnie z brzmieniem; – pisze wyrazy z <i>ó, h, ch, ż, rz</i> opracowane na zajęciach; – poznaje zasady pisowni <i>ó</i> wymiennego na <i>o, e, a</i> oraz <i>u</i> na końcu wyrazu, <i>ch</i> na końcu wyrazu, <i>rz</i> wymiennego na <i>r, rz</i> po spółgłoskach, <i>-ów</i> na końcu wyrazów; <p>PP I.4.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – stosuje przecinek oraz dwukropek przy wyliczaniu; – używa cudzysłowu w tytułach książek, piosenek, czasopism i tekstów literackich; – stosuje skróty: kg, dag, g, km, m, cm, l, godz., zł, gr, ul., nr, np.; 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy pamiętnik, książkę kucharską, powieść klasową; <p>PP I.4.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – pisze adres i adresuje kopertę; – samodzielnie redaguje życzenia, ogłoszenie, zaproszenie, list; – zapisuje ciekawe informacje ze swojego życia oraz z życia klasy (notatki kronikarskie); – układa i pisze instrukcję do gry opracowanej samodzielnie lub w zespole; – samodzielnie układa i pisze recenzję książki lub przedstawienia oraz podziękowanie i gratulacje; – redaguje e-mail; <p>PP I.4.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – pisze ze słuchu wyrazy i zdania w zakresie opracowanego słownictwa; – pisze zgodnie z poznanymi zasadami ortograficznymi i zachowuje czujność w pisaniu; – prawidłowo przenosi wyrazy; – pisze poprawnie opracowane na zajęciach wyrazy z <i>ó, h, ch, ż, rz</i>, z pisownią trudną do objaśnienia; – pisze <i>q</i> na końcu czasowników w czasie teraźniejszym i przyszłym w 3. osobie liczby mnogiej oraz <i>ę</i> w 1. osobie liczby pojedynczej, pisze <i>q, ę</i>, przed literami <i>l, ł</i> w zakończeniach form osobowych czasowników w czasie przeszłym; – pisze <i>om</i> w zakończeniach celownika liczby mnogiej rzeczowników wszystkich rodzajów;
--	--	--

<p>PP I.4.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – pisze wszystkie litery polskiego alfabetu; – porządkuje litery polskiego alfabetu, mając przed sobą wzór; <p>PP I.4.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapisuje liczebniki główne do 10; – poprawnie zapisuje pojęcia związane z dyscyplinami naukowymi; <p>PP I.4.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoczyna zdanie wielką literą; – zapisuje wielką literą imiona i nazwiska oraz nazwy planet, kontynentów; – stosuje wielką literę w poznanych nazwach geograficznych; – stosuje wielką literę w nazwach świąt i zwrotach grzecznościowych; <p>PP I.4.9)</p> <ul style="list-style-type: none"> – układa obrazki historyjki obrazkowej we właściwej kolejności; – układa obrazki do tekstu we właściwej kolejności; – uzupełnia plan wydarzeń z rozsypanki zdaniowej. 	<p>PP I.4.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna na pamięć polski alfabet (32 litery); – porządkuje wyrazy według pierwszej i drugiej litery w wyrazie; <p>PP I.4.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapisuje liczebniki główne w zakresie 100; – poprawnie pisze wyrazy i wyrażenia związane z różnymi dyscyplinami naukowymi; <p>PP I.4.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapisuje wielką literą imiona i nazwiska, tytuły książek i czasopism; <p>PP I.4.9)</p> <ul style="list-style-type: none"> – nadaje tytuły wydarzeniom; – układa chronologicznie podane tytuły wydarzeń; – zapisuje plan wydarzeń za pomocą zdań oznajmujących lub równoważników zdań. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pisownię wyrazów, stosując poznane zasady ortograficzne; – zna i na ogół stosuje zasady pisowni: wyrazów z ó wymiennym na o, a, e; rz wymiennym na r; ó w końcówkach -ów, -ówka, -ówna; rz po spółgłoskach; ż wymiennym na g, ch, sz; nie z czasownikami; nie z przymiotnikami; sz po spółgłoskach w pisowni przymiotników w stopniu wyższym i najwyższym; u w końcówkach czasowników -uje, -uję, -ują; u w końcówkach -unek, -unka; – zna niektóre wyjątki w pisowni: sz po spółgłoskach (pszczoła, pszenica, kształt; wszyscy, wszędzie) oraz u w wyrazach skuwka, zasuwka; <p>PP I.4.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – stosuje wielokropek i myślnik; – zapisuje teksty, w tym dialogi, z użyciem znaków interpunkcyjnych; – używa cudzysłowu, zapisując cytaty; – stosuje skróty: kg, dag, g, km, m, cm, l, godz., min, s, zł, gr, ul., nr, np., pt., itd., itp.; – wyjaśnia, dlaczego po niektórych skrótach nie stawia się kropek; – używa skrótowców; <p>PP I.4.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – porządkuje wyrazy według pierwszej i drugiej litery w wyrazie; – wykorzystuje znajomość alfabetu w praktyce, wyszukuje wyrazy w słowniku i encyklopedii, tworzy listy nazwisk itp.;
---	---	---

		<p>PP I.4.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapisuje liczebniki główne i porządkowe w zakresie 1000; – poprawnie pisze z pamięci i ze słuchu wyrazy i wyrażenia związane z różnymi dyscyplinami naukowymi; <p>PP I.4.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawnie pisze imiona i nazwiska, tytuły książek i czasopism, dzieł malarskich i muzycznych, sztuk teatralnych, filmów, zabytków, instytucji, nazwy narodowości i mieszkańców kontynentów, krajów, regionów, miejscowości; – stosuje właściwą wielkość liter w poznanych nazwach geograficznych i administracyjnych; <p>PP I.4.9)</p> <ul style="list-style-type: none"> – układa i zapisuje plan wypowiedzi; – przekształca plan wypowiedzi – zamienia zdania oznajmujące na równoważniki zdań i odwrotnie.
<p>5. Osiągnięcia w zakresie kształcenia językowego. Uczeń:</p>		
<p>PP I.5.1) wyróżnia w wypowiedziach zdania, w zdaniach wyrazy, w wyrazach samogłoski i spółgłoski;</p> <p>PP I.5.2) rozpoznaje zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące w wypowiedziach ustnych i pisemnych;</p> <p>PP I.5.3) przekształca zdania oznajmujące w pytania i odwrotnie oraz zdania pojedyncze w złożone;</p> <p>PP I.5.4) rozróżnia rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki i stosuje je w poprawnej formie;</p> <p>PP I.5.5) rozpoznaje wyrazy o znaczeniu przeciwnym, wyrazy pokrewne i o znaczeniu bliskoznacznym;</p> <p>PP I.5.6) łączy wyrazy w wypowiedzenia i poprawnie formułuje zdanie pojedyncze i zdanie złożone;</p> <p>PP I.5.7) odróżnia i nazywa utwory wierszowane od pisanych prozą, określa, który tekst jest notatką, zagadką, listem, życzeniem, podziękowaniem, ogłoszeniem, opowiadaniem, opisem, listem.</p>		

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP I.5.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyodrębnia zdania w mowie i w tekście; – określa liczbę zdań w tekście; – określa liczbę wyrazów w zdaniach; – dzieli wyrazy na sylaby; – dzieli wyrazy na głoski i litery; – porównuje liczbę głosek i liter w wyrazach; – wyróżnia w wyrazach samogłoski i spółgłoski; PP I.5.2) – rozpoznaje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące w wypowiedziach ustnych; – wyróżnia w tekście zdania zakończone pytajnikiem, kropką lub wykrzyknikiem; – wypowiada i czyta zdania z odpowiednią intonacją; PP I.5.3) – układa odpowiedzi na pytania; – przekształca zdania oznajmujące w pytające za pomocą intonacji lub wyrazu pytającego; PP I.5.4) – wyodrębnia nazwy ludzi, zwierząt, roślin i rzeczy; wskazuje wyrazy oznaczające czynności, tworzy liczbę pojedynczą i liczbę mnogą rzeczowników; PP I.5.5) – podaje wyrazy o znaczeniu przeciwnym do wskazanych wyrazów; – tworzy wyrazy podobne znaczeniowo; – rozpoznaje wyrazy wieloznaczne; – tworzy proste wyrazy pochodne od wyrazu podstawowego; 	<p>PP I.5.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyodrębnia zdania w mowie i w różnorodnych tekstach; – sprawnie dzieli wyrazy na sylaby, głoski i litery; – sprawnie wyróżnia w wyrazach samogłoski i spółgłoski; – rozwija zdania; PP I.5.2) – rozpoznaje i układa zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące w wypowiedziach ustnych; PP I.5.3) – układa pytania do zdań oznajmujących; – przekształca zdania oznajmujące w zdania pytające i odwrotnie; – buduje zdanie współzrędnie złożone z dwóch zdań pojedynczych; – tworzy zdania rozkazujące jako rady i zalecenia; PP I.5.4) – definiuje rzeczowniki jako nazwy osób, zwierząt, roślin i rzeczy; – definiuje czasowniki jako wyrazy oznaczające czynności; – wskazuje rzeczowniki i czasowniki w zdaniach w mowie i w piśmie; – dobiera określenia do podanych rzeczowników; PP I.5.5) – rozumie pojęcie <i>rodzina wyrazów</i> i podaje przykłady; – wskazuje wyrazy pokrewne w grupie wyrazów; 	<p>PP I.5.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia zdania i równoważniki zdań; – rozwija zdania i je skraca; – zapisuje wypowiedzi o wskazanej liczbie zdań; PP I.5.2) – rozpoznaje i układa zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące w wypowiedziach ustnych oraz zapisuje te zdania; – wykorzystuje rodzaje zdań w dialogu; PP I.5.3) – sprawnie przekształca zdania oznajmujące w pytające i nakazy oraz odwrotnie; – tworzy zdania złożone ze zdań pojedynczych, używając odpowiednich spójników; – buduje zdania współzrędnie złożone i podrzędnie złożone z dwóch zdań pojedynczych i wykonuje operację odwrotną; – kończy zdanie złożone, dopisując zdanie podrzędne; PP I.5.4) – definiuje rzeczowniki jako nazwy osób, zwierząt, roślin, rzeczy, zjawisk przyrodniczych, uczuć, stanów; – definiuje czasowniki jako wyrazy oznaczające czynności; – definiuje przymiotniki jako wyrazy oznaczające cechy; – wskazuje poznane części mowy w mowie i w piśmie;

<p>PP I.5.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – łączy wyrazy w zdania; – uzupełnia zdania podanymi wyrazami; – układa zdanie z rozsypanki wyrazowej; – układa zdania z podanymi wyrazami; – kończy rozpoczęte zdania; <p>PP I.5.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – odróżnia wiersz od prozy; – wskazuje rymy w wierszu oraz zwrotki w wierszach i piosenkach; – doбира rymy do wyrazów; – rozpoznaje zagadkę, list, ogłoszenie, życzenia. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pisownię wyrazów, wykorzystując wyrazy pokrewne; – rozumie pojęcie: <i>wyrazy bliskoznaczne</i> oraz: <i>wyrazy o znaczeniu przeciwnym</i> i podaje przykłady; <p>PP I.5.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – układa zdania z podanymi zwrotami i wyrażeniami; – układa zdania, korzystając z podanych wyrazów; <p>PP I.5.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyróżnia liczbę wersów w zwrotce; – rozróżnia pojęcia: <i>pisarz, poeta</i>; – rozpoznaje zagadkę, list, ogłoszenie, życzenia, opis, opowiadanie, podziękowanie, pozdrowienia. 	<ul style="list-style-type: none"> – uzupełnia zdania częściami mowy w odpowiedniej formie; – rozpoznaje czasy – teraźniejszy, przeszły i przyszły czasownika; – rozpoznaje przysłówki i liczebniki; <p>PP I.5.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy rodziny wyrazów, – unika powtórzeń w wypowiedziach, stosując wyrazy bliskoznaczne; – stosuje zdrobnienia i zgrubienia; – wymienia przykłady homonimów; <p>PP I.5.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawnie buduje zdanie złożone; – układa zdania rozwinięte; <p>PP I.5.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – posługuje się pojęciami: <i>zwrotka, rym</i> podczas analizy wierszy; – wymienia różnice między prozą a wierszami; – tworzy rymowanki; – dostrzega poetyckie określenia w wierszu; – rozpoznaje zagadkę, list, ogłoszenie, życzenia, opis, opowiadanie, podziękowanie, notatkę instrukcję, recenzję, pozdrowienia, reklamę.
<p>6. Osiągnięcia w zakresie samokształcenia. Uczeń:</p>		
<p>PP I.6.1) podejmuje próby zapisu nowych, samodzielnie poznanych wyrazów i sprawdza poprawność ich zapisu, korzystając ze słownika ortograficznego;</p> <p>PP I.6.2) korzysta z różnych źródeł informacji, np. atlasów, czasopism dla dzieci, słowników i encyklopedii czy zasobów internetu, i rozwija swoje zainteresowania;</p> <p>PP I.6.3) wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się.</p>		

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP I.6.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – podejmuje próby zapisu nowych, samodzielnie poznanych wyrazów; <p>PP I.6.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – z niewielką pomocą nauczyciela korzysta z różnych źródeł zdobywania informacji, w tym z atlasu; <p>PP I.6.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwija swoje zainteresowania, tworząc tematyczne książeczki, plakaty, lapbooki. 	<p>PP I.6.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – podejmuje próby zapisu nowych, samodzielnie poznanych wyrazów i samodzielnie sprawdza poprawność ich zapisu, korzystając ze słownika ortograficznego; – wyszukuje w tekście potrzebne informacje; <p>PP I.6.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – w miarę możliwości i potrzeb korzysta z różnych źródeł informacji, w tym ze słowników i encyklopedii przeznaczonych dla dzieci na I etapie edukacyjnym, oraz z internetu; <p>PP I.6.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje nabyte umiejętności, tworząc tematyczne książeczki, plakaty, lapbooki. 	<p>PP I.6.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – sprawdza poprawność zapisu samodzielnie zredagowanego tekstu; – swobodnie korzysta ze słownika ortograficznego w wersjach papierowej i elektronicznej; <p>PP I.6.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – korzysta z różnych źródeł informacji, np. atlasów, czasopism dla dzieci, słowników i encyklopedii czy zasobów internetu, i rozwija swoje zainteresowania; <p>PP I.6.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów i zdobywania wiedzy, tworząc indywidualne strategie uczenia się; – samodzielnie tworzy instrukcje oraz przepisy.

II. Edukacja matematyczna

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia stosunków przestrzennych i cech wielkościowych. Uczeń:

- PP II.1.1) określa i prezentuje wzajemne położenie przedmiotów na płaszczyźnie i w przestrzeni; określa i prezentuje kierunek ruchu przedmiotów oraz osób; określa położenie przedmiotu na prawo/na lewo od osoby widzianej z przodu (także przedstawionej na fotografii czy obrazku);
- PP II.1.2) porównuje przedmioty pod względem wyróżnionej cechy wielkościowej, np. długości czy masy; dokonuje klasyfikacji przedmiotów;
- PP II.1.3) postępuje się pojęciami: *pion*, *poziom*, *skos*.

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP II.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa położenie przedmiotów względem wybranego obiektu z wykorzystaniem najbliższego otoczenia; – stosuje ze zrozumieniem określenia: <i>za, przed, nad, pod, obok, w, do, wewnątrz, na zewnątrz</i>; dotyczące określania odległości: <i>dalej, bliżej</i>; – określa i prezentuje kierunek ruchu przedmiotów i osób; – określa położenie przedmiotów względem siebie oraz innego obserwatora; – wskazuje kierunki w przestrzeni z zastosowaniem pojęć: <i>na prawo, na lewo, w górę, w dół, do przodu, do tyłu</i>; – wykonuje ćwiczenia praktyczne z zastosowaniem elementów zabawy i ruchu; – stosuje znaki graficzne (strzałki) określające kierunki; – planuje i zapisuje drogę za pomocą różnych kodów; <p>PP II.1.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – porządkuje przedmioty w serii rosnącej i malejącej; – numeruje przedmioty w ciągu; – określa następujące i poprzedzające przedmioty w serii; <p>PP II.1.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozumie pojęcia: <i>pion, poziom, skos</i> (z wyjaśnieniem, w sytuacjach praktycznych przy krzyżówkach, łamigłówkach, sudoku, rysunkach). 	<p>PP II.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa strony i kierunki: <i>prawa, lewa, w prawo, w lewo</i> z różnych punktów widzenia; – stosuje pojęcia: <i>poziomo, pionowo, ukośnie</i>; – planuje i zapisuje drogę za pomocą różnych kodów; <p>PP II.1.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje przedmioty według określonej cechy; – numeruje przedmioty w ciągu; <p>PP II.1.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – posługuje się pojęciami: <i>pion, poziom, skos</i>. 	<p>PP II.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – sprawnie określa kierunki na płaszczyźnie i względem różnych obiektów oraz różnych punktów widzenia; – planuje, koduje i odkodowuje ruch za pomocą umownych znaków; – czyta plany; – podaje kierunek ze swojego punktu widzenia i punktu widzenia drugiej osoby; <p>PP II.1.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje wysokości, szerokości i długości, szacując je na oko oraz za pomocą różnych wielkości; <p>PP II.1.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – swobodnie posługuje się pojęciami: <i>pion, poziom, skos</i>.

2. Osiągnięcia w zakresie rozumienia liczb i ich własności. Uczeń:

PP II.2.1) liczy (w przód i wstecz) od podanej liczby po 1, po 2, po 10 itp.;
PP II.2.2) odczytuje i zapisuje, za pomocą cyfr, liczby od zera do tysiąca oraz wybrane liczby do miliona (np. 1 500, 10 000, 800 000);
PP II.2.3) wyjaśnia znaczenie cyfr w zapisie liczby: wskazuje jedność, dziesiątki, setki itd., określa kolejność, posługując się liczbą porządkową;
PP II.2.4) porównuje liczby; porządkuje liczby od najmniejszej do największej i odwrotnie; rozumie sformułowania typu: *liczba o 7 większa, liczba o 10 mniejsza*; stosuje znaki: $<$, $=$, $>$.

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP II.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczy (w przód i wstecz) po 1 do 20, po 10 do 100; <p>PP II.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – odczytuje i zapisuje za pomocą cyfr liczby od 0 do 100; <p>PP II.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje jedność i dziesiątki w zapisie liczbowym; – posługuje się liczbą porządkową; <p>PP II.2.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje liczby w zakresie 20 i w dostępnym zakresie, stosuje znaki: $<$, $=$, $>$.	<p>PP II.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczy wprzód i wstecz od podanej liczby: po 1, po 2, po 5, po 10 do 100; <p>PP II.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – odczytuje i zapisuje liczby za pomocą cyfr do 100 i w dostępnym zakresie; <p>PP II.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna strukturę liczby dwucyfrowej, wyróżnia rzędy jedności i dziesiątek; – określa kolejność, posługując się liczbą porządkową; <p>PP II.2.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje liczby w zakresie 100 z zastosowaniem znaków: $<$, $>$, $=$; – porządkuje liczby według ustalonych zasad: od największej, od najmniejszej itp.; – używa określeń: <i>liczba o tyle większa, o tyle mniejsza</i>.	<p>PP II.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczy wprzód i wstecz od podanej liczby: po 1, po 2, po 5, po 10, po 100 do 1000; – liczy od podanej liczby w dowolnym zakresie; <p>PP II.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – odczytuje i zapisuje liczby w zakresie 1000; – odczytuje i zapisuje wybrane liczby do miliona; <p>PP II.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna strukturę liczby trzycyfrowej, wyróżnia rzędy jedności, dziesiątek i setek; – określa kolejność, posługując się liczbą porządkową w poznanym zakresie; <p>PP II.2.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje liczby w zakresie 1000 z zastosowaniem znaków: $<$, $>$, $=$; – porządkuje liczby według ustalonej zasady.

3. Osiągnięcia w zakresie posługiwania się liczbami. Uczeń:

PP II.3.1) wyjaśnia istotę działań matematycznych – dodawania, odejmowania, mnożenia, dzielenia oraz związki między nimi; korzysta intuicyjnie z własności działań;

PP II.3.2) dodaje do podanej liczby w pamięci i od podanej liczby odejmuje w pamięci: liczbę jednocyfrową, liczbę 10, liczbę 100 oraz wielokrotności 10 i 100 (w prostszych przykładach);

PP II.3.3) mnoży i dzieli w pamięci w zakresie tabliczki mnożenia; mnoży w pamięci przez 10 liczby mniejsze od 20; rozwiązuje równania z niewiadomą zapisaną w postaci okienka (uzupełnia okienko); stosuje własne strategie, wykonując obliczenia; posługuje się znakiem równości i znakami czterech podstawowych działań;

PP II.3.4) dodaje i odejmuje liczby dwucyfrowe, zapisując w razie potrzeby cząstkowe wyniki działań lub wykonując działania w pamięci, od razu podaje wynik; oblicza sumy i różnice większych liczb w prostych przykładach typu: $250 + 50$, $180 - 30$; mnoży liczby dwucyfrowe przez 2, zapisując, jeśli ma taką potrzebę, cząstkowe wyniki działań; przy obliczeniach stosuje własne strategie.

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP II.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje dziesiątki w liczbie dwucyfrowej; – rozumie istotę dodawania i odejmowania; – porządkuje liczby od najmniejszej do największej i odwrotnie; – dopełnia liczbę do danej liczby; <p>PP II.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – dodaje i odejmuje liczbę jednocyfrową oraz dziesiątki; – korzysta z chodniczka liczbowego oraz tabeli liczbowej; <p>PP II.3.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – posługuje się znakiem równości i znakami dodawania i odejmowania; – rozwiązuje równania z niewiadomą zapisaną w postaci okienka, znaku zapytania itp; 	<p>PP II.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – odczytuje i zapisuje liczby za pomocą cyfr od 0 do 100; – intuicyjnie stosuje prawo przemienności i łączności dodawania (w celu ułatwienia wykonania działania); – porównuje sumy i różnice – wyjaśnia związki między dodawaniem i odejmowaniem; – posługuje się znakiem równości i znakami czterech podstawowych działań; poprawnie zapisuje przeprowadzane obliczenia; – rozkłada liczby na składniki; <p>PP II.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – dodaje w pamięci do podanej liczby i odejmuje w pamięci od podanej liczby liczbę jednocyfrową, liczbę 10, liczbę 100; 	<p>PP II.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – sprawnie posługuje się czterema działaniami matematycznymi; – korzysta z własności działań; – rozumie istotę dodawania i odejmowania; – praktycznie stosuje prawo przemienności i łączności dodawania (w celu ułatwienia wykonania działania); – porównuje sumy i różnice – wyjaśnia związki między dodawaniem i odejmowaniem; – poprawnie zapisuje przeprowadzane obliczenia w poznanym zakresie; – rozkłada liczby na składniki; – dopełnia liczbę do danej liczby; – liczy i przelicza w dostępnym zakresie; rozumie strukturę liczby dwucyfrowej i trzycyfrowej;

<p>PP II.3.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – dodaje i odejmuje pełne dziesiątki; – dodaje i odejmuje liczby dwucyfrowe. 	<p>PP II.3.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – mnoży i dzieli w pamięci w zakresie tabliczki mnożenia; mnoży w pamięci przez 10 liczby mniejsze od 20; – stosuje własne strategie, wykonując obliczenia; – postępuje się znakiem równości i znakami czterech podstawowych działań; <p>PP II.3.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – dodaje i odejmuje liczby dwucyfrowe, zapisując w razie potrzeby cząstkowe wyniki działań lub wykonując działania w pamięci, od razu podaje wynik; – oblicza sumy i różnice większych liczb w prostych przykładach typu: $250 + 50$, $180 - 30$. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyróżnia rząd jedności, dziesiątek, setek i tysięcy, postępując się liczbą porządkową; – zapisuje liczby za pomocą cyfr; – porównuje liczby słownie oraz z użyciem znaków: $>$, $<$, $=$ w zakresie 1000; <p>PP II.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – dodaje w pamięci do podanej liczby i odejmuje w pamięci od podanej liczby: liczbę jednocyfrową, liczbę 10, liczbę 100 oraz wielokrotności 10 i 100 (w prostszych przykładach); <p>PP II.3.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – mnoży i dzieli w pamięci w zakresie tabliczki mnożenia; mnoży w pamięci przez 10 liczby mniejsze od 20; – wykonując obliczenia, stosuje własne oraz poznane strategie; <p>PP II.3.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – dodaje i odejmuje liczby trzycyfrowe, zapisując w razie potrzeby cząstkowe wyniki działań lub wykonując działania w pamięci, od razu podaje wynik; – mnoży liczby dwucyfrowe przez 2, zapisując, jeśli ma taką potrzebę, cząstkowe wyniki działań; – przy obliczeniach stosuje własne strategie.
<p>4. Osiągnięcia w zakresie czytania tekstów matematycznych. Uczeń:</p>		
<p>PP II.4.1) analizuje i rozwiązuje zadania tekstowe proste i wybrane złożone; dostrzega problem matematyczny oraz tworzy własną strategię jego rozwiązania, odpowiednią do warunków zadania; opisuje rozwiązanie za pomocą działań, równości z okienkiem, rysunku lub w inny wybrany przez siebie sposób;</p> <p>PP II.4.2) uklada zadania i je rozwiązuje, tworzy łamigłówki matematyczne, wykorzystuje w tym procesie własną aktywność artystyczną, techniczną, konstrukcyjną; wybrane działania realizuje za pomocą prostych aplikacji komputerowych.</p>		

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP II.4.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – analizuje i rozwiązuje proste zadania z treścią; – układa treść zadania do prostego rysunku; – dostrzega problem matematyczny i podaje sposób jego rozwiązania; – zapisuje w dowolny sposób rozwiązanie zadania z treścią – za pomocą rysunków, równości z okienkiem, działań, układania liczmanów; – odkodowuje zakodowane informacje matematyczne; – odczytuje proste diagramy; <p>PP II.4.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – układa proste łamigłówki i zagadki matematyczne; – podejmuje próby tworzenia treści zadania tekstowego do podanej formuły; – układa tangram według wzoru i rozwiązuje sudoku. 	<p>PP II.4.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – czyta i analizuje typowe, proste zadania z treścią; – rozwiązuje typowe zadania z treścią; – analizuje i rozwiązuje zadania logiczne oraz zadania z nadmiarem danych lub ich brakami; – tworzy własną strategię rozwiązania zadania za pomocą równań z okienkiem, rysunków lub innych piktogramów; – koduje i odkodowuje informacje matematyczne; – odczytuje i analizuje dane z diagramów; <p>PP II.4.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – układa treść zadania do podanego schematu lub rysunku; – tworzy łamigłówki matematyczne z wykorzystaniem aktywności artystycznej, technicznej, konstrukcyjnej lub prostych aplikacji komputerowych; – rozwiązuje i układa łamigłówki z zapałkami i sudoku. 	<p>PP II.4.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwiązuje zadania z treścią wymagające wykonania jednego działania (w tym porównywania różnicowego); – rozwiązuje zadania złożone; – wyróżnia problem matematyczny i wybiera strategię rozwiązania; – odkodowuje i koduje problemy matematyczne za pomocą znaków umownych i kodów; – odczytuje i analizuje dane z diagramów; – tworzy diagramy; <p>PP II.4.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy łamigłówki matematyczne, szarady, kwadraty magiczne, zagadki, rebusy z wykorzystaniem techniki, plastyki, narzędzi interaktywnych, aplikacji komputerowych; – wyjaśnia problem matematyczny i własną strategię jego rozwiązania; – rozwiązuje i układa łamigłówki matematyczne, np. trudniejsze sudoku.
5. Osiągnięcia w zakresie rozumienia pojęć geometrycznych. Uczeń:		
<p>PP II.5.1) rozpoznaje – w naturalnym otoczeniu (w tym na ścianach figur przestrzennych) i na rysunkach – figury geometryczne: <i>prostokąt, kwadrat, trójkąt, koło</i>; wyodrębnia te figury spośród innych figur; kreśli przy liniice odcinki i łamane; rysuje odrębnie prostokąty (w tym kwadraty), wykorzystując sieć kwadratową;</p> <p>PP II.5.2) mierzy długości odcinków, boków figur geometrycznych itp.; podaje wynik pomiaru, posługując się jednostkami długości: <i>centymetr, metr, milimetr</i>; wyjaśnia związki między jednostkami długości; posługuje się wyrażeniami dwumianowanymi; wyjaśnia pojęcie <i>kilometr</i>;</p> <p>PP II.5.3) mierzy obwody różnych figur za pomocą narzędzi pomiarowych, także w kontekstach z życia codziennego; oblicza obwód trójkąta i prostokąta (w tym także kwadratu) o danych bokach;</p> <p>PP II.5.4) dostrzega symetrię w środowisku przyrodniczym, w sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka obecnych w otoczeniu dziecka.</p>		

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP II.5.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i nazywa podstawowe figury geometryczne: <i>kwadrat, prostokąt, koło, trójkąt</i>; – rozpoznaje i odnajduje kształty figur geometrycznych na rysunkach, zdjęciach i w otoczeniu; – kreśli odcinki za pomocą linijki; – odtwarza kształty figur, korzystając z różnych materiałów; – składa, rozcina papierowe figury geometryczne tak, by otrzymać figury o podanym kształcie; – układa kształty z mniejszych elementów (tangramu, układanki geometrycznej, klocków Dienes), figury o określonym kształcie; – odtwarza kształty figur, korzystając z programów komputerowych (np. Paint); – obrysowuje kształty figur geometrycznych; – rysuje odrębnie figury geometryczne (prostokąt i kwadrat) na siatce kwadratowej; PP II.5.2) – za pomocą linijki mierzy odcinki w zakresie 20 cm; – mierzy przedmioty i podaje wyniki pomiarów dokonanych np. stopami, patyczkami; PP II.5.3) – mierzy obwody przedmiotów w sytuacjach życia codziennego (na podwórku szkolnym, w sali); 	<p>PP II.5.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje, nazywa i odnajduje podstawowe figury geometryczne (kwadrat, prostokąt, koło, trójkąt) w otoczeniu i w architekturze; – odtwarza kształty figur za pomocą patyczków, klocków, z plasteliny; nie kartkę papieru, otrzymując wskazane figury; – koduje ułożenie klocków, tworząc dowolne konstrukcje; – rysuje figury przy użyciu linijki; – rysuje wielokąty i zna ich cechy (pojęcia: <i>bok, kąt, wierzchołek</i>); – rysuje odcinki za pomocą linijki; PP II.5.2) – mierzy odcinki w jednostkach długości (milimetr, centymetr, metr); – mierzy długości boków figur geometrycznych oraz długości boków przedmiotów na ławce i w otoczeniu; PP II.5.3) – mierzy i oblicza obwody figur (kwadrat, prostokąt trójkąt), podaje wynik w centymetrach; PP II.5.4) – wskazuje symetrię osiową w środowisku przyrodniczym, w sztuce użytkowej itp.; – rysuje drugą część figury, obrazka w symetrii osiowej; 	<p>PP II.5.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i nazywa figury geometryczne: <i>kwadrat, prostokąt, koło, trójkąt</i> (także w różnym ułożeniu oraz gdy zachodzą na siebie); – rysuje odrębnie kwadraty i prostokąty, wykorzystując siatkę kwadratową; – rozpoznaje i kreśli krzywą, łamaną, prostą, odcinek, punkt; – rysuje koło za pomocą cyrkiła; – rozpoznaje prostopadłość, równoległość; PP II.5.2) – mierzy długość odcinków i rysuje odcinki o podanej długości; – mierzy długości boków figur geometrycznych (w centymetrach, milimetrach, metrach); – wyjaśnia związki między jednostkami długości, posługuje się wyrażeniami dwumianowymi; – wyjaśnia pojęcie: <i>kilometr</i>; PP II.5.3) – mierzy boki i oblicza obwody kwadratu, prostokąta, trójkąta (w centymetrach, milimetrach, metrach); – oblicza obwody figur o podanych bokach; PP II.5.4) – wyróżnia symetrię w środowisku przyrodniczym, sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka;

<p>PP II.5.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – dostrzega drugą połowę figury symetrycznej (symetria osiowa); – rysuje drugą część figury w symetrii osiowej; – tworzy układy symetryczne z różnych materiałów. 	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie kontynuowanie regularności w prostych motywach: szlaczki, rozety; – rysuje kolejne elementy, zachowując regularności w szlaczkach, rozetach, ciągach, także z wykorzystaniem programów komputerowych. 	<ul style="list-style-type: none"> – rysuje figury w powiększeniu i pomniejszeniu.
<p>6. Osiągnięcia w zakresie stosowania matematyki w sytuacjach życiowych oraz w innych obszarach edukacji. Uczeń:</p>		
<p>PP II.6.1) klasyfikuje obiekty i różne elementy środowiska społeczno-przyrodniczego z uwagi na wyodrębnione cechy; dostrzega rytm w środowisku przyrodniczym, sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka, obecnych w środowisku dziecka;</p> <p>PP II.6.2) dzieli na dwie i cztery równe części, np. kartkę papieru, czekoladę; używa pojęć: <i>połowa, dwa i pół, cztery równe części, czwarta część</i> lub <i>ćwierć</i>;</p> <p>PP II.6.3) wykonuje obliczenia pieniężne; zamienia złote na grosze i odwrotnie, rozróżnia nominały na monetach i banknotach, wskazuje różnice w ich sile nabywczej;</p> <p>PP II.6.4) odczytuje godziny na zegarze ze wskazówkami oraz elektronicznym (wyświetlającym cyfry w systemie 24-godzinnym); wykonuje proste obliczenia dotyczące czasu; posługuje się jednostkami czasu: <i>dość, godzina, minuta, sekunda</i>; posługuje się stoperem, aplikacjami telefonu, tabletu, komputera; zapisuje daty np. swojego urodzenia lub datę bieżącą; posługuje się kalendarzem; odczytuje oraz zapisuje znaki rzymskie co najmniej do XII;</p> <p>PP II.6.5) mierzy temperaturę za pomocą termometru oraz odczytuje ją;</p> <p>PP II.6.6) dokonuje obliczeń szacunkowych w różnych sytuacjach życiowych;</p> <p>PP II.6.7) waży; używa określeń: <i>kilogram, gram, tona</i>; zna zależności między tymi jednostkami; odmierza płyny; używa określeń: <i>litr, pół litra, ćwierć litra</i>;</p> <p>PP II.6.8) wykorzystuje warcaby, szachy i inne gry planszowe lub logiczne do rozwijania umiejętności myślenia strategicznego, logicznego, rozumienia zasad itd.; przekształca gry, tworząc własne strategie i zasady organizacyjne;</p> <p>PP II.6.9) wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów, działań twórczych i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się.</p>		

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP II.6.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – klasyfikuje obiekty i różne elementy środowiska społeczno-przyrodniczego według podanej cechy; – dostrega rytm w środowisku przyrodniczym, sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka oraz w otoczeniu; <p>PP II.6.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – dzieli na dwie i cztery równe części, np. kartkę papieru, używa pojęć: <i>połowa</i>, <i>dwie równe części</i>, <i>cztery równe części</i>; <p>PP II.6.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje monety: 1 zł, 2 zł, 5 zł i banknoty: 10 zł, 20 zł, 50 zł; – poznaje i stosuje pojęcie <i>cena towaru</i>; – wskazuje produkty droższe/tańsze; – poznaje wartość nabywczą monet (przeliczenie pieniędzy, działania praktyczne kupna i sprzedaży), wie, co to jest reszta; – porównuje wartości monet i banknotów – poznaje i stosuje zależności: rozmienia pieniądze; – dodaje i odejmuje złotówki w zakresie 20 zł, stosuje w takich obliczeniach kilka różnych możliwości; <p>PP II.6.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje pełne godziny na zegarze tarczowym oraz elektronicznym; – wykonuje proste obliczenia dotyczące czasu; 	<p>PP II.6.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – klasyfikuje obiekty i elementy środowiska społeczno-przyrodniczego według podanej cechy lub dwóch warunków; – dokonuje klasyfikacji przedmiotów, obrazków według własnych kryteriów; <p>PP II.6.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – dzieli na dwie i cztery równe części, np. kartkę papieru, używa pojęć: <i>połowa</i>, <i>cztery równe części</i>, <i>ćwierć</i>; <p>PP II.6.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna nominały wszystkich polskich monet i banknotów; – wykonuje obliczenia pieniężne; zna pojęcia: <i>cena</i>, <i>ilość</i>, <i>wartość</i>; – stosuje obliczenia pieniężne w sytuacjach wymagających takich obliczeń; <p>PP II.6.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje pełne godziny, połowy i minuty na zegarze tarczowym oraz elektronicznym w systemie 12- i 24-godzinny; – posługuje się jednostkami czasu: <i>godzina</i>, <i>minuta</i>, <i>kwadrans</i>; – wie, że doba to 24 godziny; – zapisuje i odczytuje liczby rzymskie od I do XX; – zapisuje daty różnymi sposobami; – zaznacza w kalendarzu ważne dni i święta; – wykonuje obliczenia z użyciem kalendarza; 	<p>PP II.6.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – dzieli na dwie i cztery równe części np. kartkę papieru, czekoladę, pizzę; używa pojęć: <i>połowa</i>, <i>dwa i pół</i>, <i>cztery równe części</i>, <i>czwarta część</i> lub <i>ćwierć</i>; <p>PP II.6.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – sprawnie wykonuje obliczenia pieniężne, zna nominały polskich monet i banknotów; – stosuje obliczenia pieniężne w sytuacjach codziennych, wymagających takich obliczeń; – zamienia złote na grosze i odwrotnie; – zna wybrane monety i banknoty używane poza granicami kraju, rozumie różnicę w nominatach i sile nabywczej, np. 1 złotego, 1 euro; <p>PP II.6.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – odczytuje godziny i minuty na zegarze ze wskazówkami i elektronicznym, w systemach 12- i 24-godzinny, z uwzględnieniem pojęć: <i>doba</i>, <i>godzina</i>, <i>minuta</i>, <i>sekunda</i>, <i>kwadrans</i>; – wykonuje obliczenia zegarowe; – posługuje się stoperem, aplikacjami telefonu, tabletu, komputera w mierzeniu upływu czasu; – odczytuje daty za pomocą kalendarza tradycyjnego, telefonu, aplikacji komputerowych i tabletu; – zapisuje i odczytuje liczby rzymskie od I do C;

<ul style="list-style-type: none"> - posługuje się jednostką czasu: <i>godzina</i>; - zapisuje i odczytuje liczby rzymskie od I do XII; - zna pojęcie roku, nazwy miesięcy i dni tygodnia we właściwej kolejności oraz rozumie pojęcie <i>weekend</i>; - odczytuje i zapisuje datę; <p>PP II.6.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytuje wskazania termometru bez temperatur ujemnych; - porównuje temperatury; <p>PP II.6.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - szacuje, czy wystarczy pieniędzy na zakup określonego towaru; - szacuje, czy wystarczy np. cukierków dla kolegów, piłek dla wszystkich uczniów itp.; - szacuje, czy wystarczy czasu na wykonanie zadania; - szacuje liczbę i wielkość przedmiotów na podstawie ilustracji lub w realnych sytuacjach, posługuje się pojęciami: <i>waży mniej/więcej</i> <p>PP II.6.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie waży różne przedmioty, buduje wagi; - używa określeń: <i>kilogram, litr, pół litra</i>; - dokonuje prostych obliczeń wagowych, poznaje różne rodzaje wag i odważniki; <p>PP II.6.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznaje i gra w gry planszowe – rozwija myślenie strategiczne i logiczne; - tworzy gry, ustala zasady; 	<p>PP II.6.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - mierzy i zaznacza temperaturę wody, swojego ciała, powietrza za pomocą różnych termometrów; - porównuje temperatury; - zapisuje temperatury w stopniach; <p>PP II.6.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - szacuje ceny i koszt zakupów w prostych sytuacjach życiowych; - szacuje ilość płynów, odległość, długość, szerokość, wysokość, koszt, czas, ciężar, liczbę elementów; - weryfikuje swoje szacunki za pomocą narzędzi do pomiaru; <p>PP II.6.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - waży różne przedmioty; - używa określeń: <i>kilogram, dekagram, gram</i>; - używa określeń: <i>litr, pół litra, ćwierć litra</i>; <p>PP II.6.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje gry planszowe, warcaby szachy do rozwoju myślenia strategicznego, logicznego i rozumienia zasad; - tworzy gry planszowe, ustala zasady; <p>PP II.6.9)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje umiejętność kreślenia figur geometrycznych podczas zajęć technicznych, plastycznych i komputerowych; - wykorzystuje pojęcia: <i>symetria, połowa, ćwierć</i> podczas składania origami; 	<p>PP II.6.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - mierzy temperaturę za pomocą termometru i odczytuje jego wskazania, porównuje wartości temperatur; - porównuje temperatury; <p>PP II.6.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - szacuje ilość płynów, odległość, długość, szerokość, wysokość, koszt, czas, masa, liczbę elementów; - weryfikuje swoje szacunki za pomocą narzędzi do pomiaru; <p>PP II.6.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - używa określeń: <i>gram, dekagram, kilogram, tona</i>; zna zależności między tymi jednostkami; - posługuje się pojęciami: <i>brutto, netto, tara</i>; - odmierza płyny; używa określeń: <i>litr, pół litra, ćwierć litra</i>; <p>PP II.6.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> - gra w warcaby, szachy, gry planszowe usprawniające umiejętność myślenia strategicznego, rozwiązywania problemów, budowania zasad, przekształcania i tworzenia własnych strategii; - przekształca gry, tworzy własne strategie i zasady; - bierze udział w rozgrywkach; <p>PP II.6.9)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje umiejętność kreślenia figur geometrycznych podczas zajęć technicznych, plastycznych i komputerowych;
--	---	---

<p>PP II.6.9)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje pojęcie symetrii osiowej podczas zajęć technicznych, plastycznych i komputerowych; – wykorzystuje umiejętność kreślenia figur geometrycznych podczas zajęć technicznych, plastycznych i komputerowych; – wykorzystuje pojęcia: <i>symetria, połowa, ćwierć</i> podczas składania origami. 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje umiejętność logicznego myślenia, rozwiązując zadania z zapałkami i sudoku; – wykorzystuje umiejętność mierzenia i kreślenia za pomocą linijki podczas wykonywania prac plastycznych i technicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje pojęcia: <i>symetria, połowa, ćwierć</i> podczas składania origami; – wykorzystuje umiejętność logicznego myślenia, rozwiązując różnorodnie zagadki.
--	---	--

III. Edukacja społeczna

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia środowiska społecznego. Uczeń:

PP III.1.1) identyfikuje się z grupą społeczną, do której należy: rodzina, klasa w szkole, drużyna sportowa, społeczność lokalna, naród; respektuje normy i reguły postępowania w tych grupach;

PP III.1.2) wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki, wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i stosuje je w codziennym życiu;

PP III.1.3) przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w odniesieniu do przyjętych norm i zasad;

PP III.1.4) ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przeproszenie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne, respektowane przez środowisko szkolne;

PP III.1.5) przedstawia siebie i grupę, do której należy, zapisuje swój adres, adres szkoły, zawód i miejsce pracy rodziców; posługuje się danymi osobistymi wyłącznie w sytuacjach bezpiecznych dla siebie i reprezentowanych osób; jest powściągliwy w używaniu takich danych w sytuacjach nowych i wirtualnych;

PP III.1.6) rozpoznaje i nazywa wybrane grupy społeczne, do których nie należy, a które wzbudzają jego zainteresowanie, np. drużyny i kluby sportowe, zespoły artystyczne, a także inne narodowości;

PP III.1.7) opowiada ciekawostki historyczne dotyczące regionu, kraju, wyróżniając w nich postacie fikcyjne i realne;

PP III.1.8) stosuje pojęcia: *porozumienie, umowa*; uczestniczy w wyborach do samorządu uczniowskiego w klasie, w szkole; wymienia przykłady powstałych w efekcie porozumień i umów grup społecznych, np. stowarzyszenia pomocy chorym i niepełnosprawnym dzieciom, organizacje ekologiczne, a także stowarzyszenia dużych grup społecznych, jak miasta i państwa czy Unia Europejska;

PP III.1.9) szanuje zwyczaje i tradycje różnych grup społecznych i narodów, przedstawia i porównuje zwyczaje ludzi, np. dotyczące świąt w różnych regionach Polski, a także w różnych krajach;

PP III.1.10) wykorzystuje pracę zespołową w procesie uczenia się, w tym przyjmując rolę lidera zespołu, i komunikuje się za pomocą nowych technologii.

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP III.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna imiona i nazwiska kolegów i koleżanek z klasy; – uczestniczy w klasowych uroczystościach; – zna i respektuje normy obowiązujące w szkole; – określa relacje w rodzinie; – identyfikuje się z rodziną i przestrzega zasad obowiązujących w rodzinie; – zna swoją narodowość, wie, że mieszka w Polsce; – podaje przykłady zwyczajów i tradycji rodzinnych; – opowiada o grupach, zespołach i organizacjach, do których należy; <p>PP III.1.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, że dzieci mają swoje prawa; – wie, że uczeń ma swoje prawa i obowiązki; – poznaje i stara się wypełniać obowiązki ucznia; – pomaga nauczycielowi i rówieśnikom; – wdraża się do obowiązkowego uczenia się i odrabiania prac domowych; <p>PP III.1.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozumie, co to znaczy być dobrym kolegą/dobłą koleżanką i stara się nim/nią być; – używa zwrotów grzecznościowych; – udziela pomocy; – szanuje pracę innych; – przejawia zachowania tolerancyjne i szacunek dla odmienności; <p>PP III.1.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – dokonuje samooceny; – trafnie ocenia postępowanie swoje i innych; 	<p>PP III.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, czym interesują się koleżanki i koledzy z klasy, spędza z nimi czas; – bierze udział w przygotowaniach klasowych uroczystości; – pomaga kolegom i koleżankom oraz uczestniczy w obowiązkach domowych; – zna i respektuje normy i zasady postępowania w grupach, do których należy (sportowych, naukowych, społeczności lokalnej); – opowiada o zwyczajach i tradycjach rodzinnych oraz narodowych; – wymienia kraje i stolice wchodzące w skład Unii Europejskiej, zna wybrane tradycje krajów UE; <p>PP III.1.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna prawa i obowiązki ucznia; – zna zapisy konwencji praw dziecka; – rozumie, dlaczego należy przestrzegać praw i wypełniać obowiązki; <p>PP III.1.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – kształtuje swą odwagę cywilną; – potrafi przyznać się do błędów i porażki; – wykazuje postawę odpowiedzialności za własne czyny i słowa; – zgodnie współpracuje w zespole; <p>PP III.1.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – odróżnia dobro od zła; – rozumie, co to znaczy być: sprawiedliwym, dobrym, odpowiedzialnym, honorowym, życzliwym, powściągliwym, pomocnym; – pomaga słabszym i potrzebującym; – rozumie, co to znaczy tolerancja i okazuje ją w swoim zachowaniu; 	<p>PP III.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego należy dbać o dobre relacje z koleżankami i kolegami oraz sąsiadami; – bierze udział w planowaniu i przygotowywaniu klasowych uroczystości; – uczestniczy w akcjach społecznych; – organizuje i bierze udział w imprezach klasowych i szkolnych; – wie, czym się zajmują mieszkańcy jego miejscowości; – podaje przykłady zwyczajów i tradycji rodzinnych oraz narodowych; – poznaje zwyczaje i tradycje różnych narodów, wskazuje podobieństwa i różnice między Europejczykami, zna ich wkład w tworzenie wspólnego dziedzictwa kulturowego; <p>PP III.1.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna i respektuje prawa i obowiązki ucznia; – potrafi zabrać głos w dyskusji na temat praw dziecka; – rozumie, że ma obowiązki wobec innych i sumiennie się z nich wywiązuje; – wykazuje się empatią w stosunku do innych; <p>PP III.1.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – jest tolerancyjna/tolerancyjny wobec odmienności poglądów, wyglądu i zachowań innych ludzi; – stosuje zasady savoir vivre'u; – wie, że specjalne okazje wymagają odpowiedniego ubioru;

<ul style="list-style-type: none"> – wie, jak należy się zachować w sytuacji zagrożenia ze strony innych ludzi; – potrafi przeprosić, poprosić, podziękować, wyrazić wdzięczność; – potrafi przyznać się do błędu; <p>PP III.1.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje imię, nazwisko i adres; – zna adres szkoły; – wie, kiedy podać swój adres, a kiedy nie należy podawać swojego adresu; <p>PP III.1.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozmawia na temat ulubionych klubów sportowych, zespołów muzycznych, ośrodków kultury, organizacji zgodnie z zainteresowaniami; – zna zabawy dzieci z różnych krajów; <p>PP III.1.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna legendę o powstaniu państwa polskiego; – opowiada ciekawostki historyczne dotyczące miejsca zamieszkania; <p>PP III.1.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> – uczestniczy w wyborach do samorządu uczniowskiego w klasie oraz szkole; – rozumie pojęcia umowa i porozumienie; – tworzy zasady regulaminu klasowego i ich przestrzega; – uczestniczy w akcjach charytatywnych organizowanych na terenie szkoły; <p>PP III.1.9)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna tradycje świąteczne w swojej rodzinie, regionie i kraju: wymienia potrawy wigilijne, opisuje choinkę i pisanek wielkanocną, poznaje różne sposoby ich zdobienia; 	<p>PP III.1.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna adres szkoły; – zna zawody i miejsca pracy rodziców; – potrafi skontaktować się telefonicznie z rodzicami; – jest powściągliwa/powściągliwy w używaniu danych w sytuacjach nowych i wirtualnych; <p>PP III.1.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna warunki życia i zabawy dzieci z różnych krajów; <p>PP III.1.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna legendy i fakty związane z historią Polski; – opowiada ciekawostki historyczne dotyczące miejsca zamieszkania, regionu oraz stolicy, korzysta z własnych doświadczeń; <p>PP III.1.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy zasady regulaminu klasowego i ich przestrzega; – organizuje wspólnie z klasą akcje na rzecz potrzebujących ludzi i zwierząt; – zna nazwę: Unia Europejska i rozumie, na czym polega taka umowa między państwami; <p>PP III.1.9)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna tradycje świąteczne w swojej rodzinie, regionie i kraju: opisuje palme wielkanocną, zna sposoby ozdabiania jajek; – zna tradycje i zwyczaje świąteczne innych krajów i je szanuje; – zna ludowe utwory muzyczne; – opisuje wytwory sztuki ludowej; 	<ul style="list-style-type: none"> – efektywnie współpracuje w zespole; – właściwie reaguje na nieodpowiednie zachowanie innych osób; <p>PP III.1.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – oenia własne postępowanie: względem siebie, innych ludzi, zwierząt i przyrody, biorąc pod uwagę wartości: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przepraszanie, uznanie, uczciwość, wdzięczność; – wykazuje postawę asertywną wobec ludzi budzących niepokój, namawiających do łamania zasad i praw, także w internecie lub za pomocą telefonu; – reaguje właściwie w sytuacji realnego zagrożenia; – umie w sytuacji zagrożenia powiadomić odpowiednio służby ratownicze; – wie, jak prowadzić akcję ratującą życie przez podejmowanie praktycznych działań; <p>PP III.1.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna zasady bezpiecznego korzystania z danych osobowych; <p>PP III.1.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna warunki życia, zabawy i obowiązki dzieci z różnych krajów; <p>PP III.1.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna legendy i fakty związane z historią Polski i swojego miejsca zamieszkania; – samodzielnie opowiada ciekawostki historyczne dotyczące miejsca zamieszkania, regionu, stolicy; korzysta z własnych doświadczeń oraz zdobytych informacji;
--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> – porównuje tradycje świąteczne występujące w innych krajach europejskich; – rozpoznaje strój ludowy – góralski; <p>PP III.1.10)</p> <ul style="list-style-type: none"> – współpracuje w parze; – przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania podczas pracy zespołowej; – uczy się prezentacji efektów pracy grupowej; – poznaje podstawowe zasady bezpiecznego komunikowania się za pomocą internetu. 	<p>PP III.1.10)</p> <ul style="list-style-type: none"> – współpracuje w parze i w zespole; – odpowiedzialnie wykonuje powierzone zadania, podejmuje rolę lidera oraz inne wskazane role; – prezentuje efekty pracy grupowej; – komunikuje się za pomocą internetu w bezpieczny sposób. 	<p>PP III.1.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy zasady regulaminu klasowego i ich przestrzega; – angażuje się na rzecz potrzebujących w Polsce i na świecie, wspiera akcje humanitarne; – zna nazwy organizacji polskich i międzynarodowych działających na rzecz potrzebujących: PAH, Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, CARITAS, UNESCO, ONZ, UNICEF, WHO; – zna państwa Unii Europejskiej i zna korzyści płynące z tej umowy; <p>PP III.1.9)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozmawia na temat polskich świąt, np. Dnia Wszystkich Świętych; – zna polskie stroje ludowe; – zna ludowe utwory muzyczne, słucha muzyki ludowej z różnych stron świata; – organizuje zabawę związaną ze zwyczajami ludowymi, np. topienie marzanny, andrzejki; <p>PP III.1.10)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje pracę zespołową w procesie uczenia się, w tym przyjmując rolę lidera zespołu, i komunikuje się za pomocą nowych technologii.
--	--	---

2. Osiągnięcia w zakresie orientacji w czasie historycznym. Uczeń:		
<p>PP III.2.1) opowiada o legendarnym powstaniu państwa polskiego, wyjaśnia związek legendy z powstaniem godła i barw narodowych, przedstawia wybrane legendy dotyczące regionu, w którym mieszka, lub inne;</p> <p>PP III.2.2) rozpoznaje: godło, barwy, hymn narodowy, mundur wojskowy, wybrane stroje ludowe, np. związane z regionem Polski, w którym mieszka;</p> <p>PP III.2.3) uczestniczy w świętach narodowych i innych ważnych dniach pamięci narodowej; wykonuje kokardę narodową, biało-czerwony proporczyk; zachowuje się godnie i z szacunkiem podczas śpiewania lub słuchania hymnu, wciągania flagi na maszt itp.;</p> <p>PP III.2.4) rozpoznaje i nazywa patrona szkoły, miejscowości, w której mieszka, wyjaśnia pojęcie <i>patron</i>, wymienia imiona i nazwiska, np. pierwszego władcy i króla Polski, obecnego prezydenta Polski, wymienia nazwę pierwszej stolicy Polski;</p> <p>PP III.2.5) wyjaśnia znaczenie wybranych zwyczajów i tradycji polskich;</p> <p>PP III.2.6) opisuje znaczenie dorobku minionych epok w życiu człowieka, jest świadomy, że stosuje w swej aktywności ten dorobek, np. cyfry arabskie i rzymskie, papier, mydło, instrumenty muzyczne itp.;</p> <p>PP III.2.7) opowiada historię własnej rodziny, przedstawia wybrane postacie i prezentuje informacje o wielkich Polakach: królowa Jadwiga, król Stefan Batory, astronom Mikołaj Kopernik, noblistka Maria Skłodowska-Curie, alpinistka Wanda Rutkiewicz, papież Jan Paweł II, nauczycielka – cichociemna gen. Elżbieta Zawacka „Zo”.</p>		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP III.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – opowiada legendę o powstaniu państwa polskiego, wyjaśnia związek treści legendy z powstaniem godła i barw narodowych; <p>PP III.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, że jest Polką/Polakiem i mieszka w Polsce; – zna barwy narodowe; – zna jedną zwrotkę hymnu narodowego i godnie zachowuje się podczas jego śpiewania lub słuchania; – szanuje symbole narodowe; – wie, kto nosi mundur; – rozpoznaje strój ludowy z własnego regionu; 	<p>PP III.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia legendy dotyczące regionu, w którym mieszka, lub inne; – wyjaśnia związek legendy z powstaniem godła i barw narodowych; – rozumie pojęcie <i>patriotyzm</i>; <p>PP III.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – śpiewa dwie zwrotki hymnu narodowego i godnie zachowuje się podczas jego śpiewania lub słuchania; – szanuje symbole narodowe; – podaje pełną nazwę swojej ojczyzny; – opisuje godło państwowe; <p>PP III.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zachowuje odpowiednią postawę w czasie uroczystości i podczas śpiewania hymnu; 	<p>PP III.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia wybrane legendy dotyczące kraju, w którym mieszka; – opowiada fakty historyczne dotyczące regionu, w którym mieszka; <p>PP III.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna hymn narodowy i godnie zachowuje się podczas jego śpiewania lub słuchania; – zna zasady wywieszania flagi narodowej; – rozpoznaje mundury żołnierza, policjanta, harcerza, strażaka; – rozpoznaje stroje ludowe różnych regionów; <p>PP III.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna fakty historyczne związane ze świętami narodowymi, historię odzyskania przez Polskę niepodległości oraz uchwalenia Konstytucji 3 maja;

<p>PP III.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – uczestniczy w świętach narodowych, dniach pamięci narodowej i innych ważnych uroczystościach szkolnych; – wymienia polskie święta narodowe; – zachowuje odpowiednią postawę w czasie śpiewania hymnu; – wykonuje kokardę narodową; <p>PP III.2.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – nazywa patrona szkoły; – wie, że pierwszą stolicą Polski było Gniezno, a obecnie jest nią Warszawa; <p>PP III.2.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie wybranych zwoyczajów i tradycji polskich; <p>PP III.2.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje korzyści płynące z wynalazków i wskazuje kilka z nich; <p>PP III.2.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, kogo można nazwać wielkim Polakiem; – wie, kim był Mikołaj Kopernik, zna królową Bonę. 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, z czego składa się strój galowy i kiedy go należy nosić; <p>PP III.2.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i nazywa patrona szkoły oraz miejscowości, w której mieszka; – wyjaśnia pojęcie <i>patron</i>; – zna kilka informacji na temat patrona szkoły; – prezentuje wybrane zabytki swojego miasta, regionu; <p>PP III.2.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje korzyści płynące z wynalazków i wskazuje kilka z nich, wymyśla własny wynalazek; <p>PP III.2.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – prezentuje informacje o wielkich Polakach: Jan Paweł II, Maria Skłodowska-Curie, Janusz Korczak. 	<ul style="list-style-type: none"> – aktywnie uczestniczy w szkolnych lub lokalnych obchodach uroczystości narodowych; – wie, jak się zachować podczas uroczystości szkolnych; <p>PP III.2.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia imiona i nazwiska, np. pierwszego władcy, pierwszego Polaki, obecnego prezydenta Polski; – wymienia nazwy stolic Polski; ważnych historycznie wydarzeń związanych z dziejami Polski; – prezentuje zabytki kilku polskich miast, w tym Krakowa i Warszawy; <p>PP III.2.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna dorobek minionych epok, ich wartości dla rozwoju człowieka i ich użyteczność do czasów obecnych: cyfry arabskie, cyfry rzymskie, papier, mydło, instrumenty muzyczne, druk itp.; <p>PP III.2.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – prezentuje informacje o wielkich Polakach: Jan Matejko, królowa Jadwiga, nauczycielka – cichociemna gen. Elżbieta Zawacka „Zośka”, Wanda Rutkiewicz.
---	--	--

IV. Edukacja przyrodnicza		
1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia środowiska przyrodniczego. Uczeń:		
<p>PP IV.1.1) rozpoznaje w swoim otoczeniu popularne gatunki roślin i zwierząt, w tym zwierząt hodowlanych, a także gatunki objęte ochroną;</p> <p>PP IV.1.2) rozpoznaje i wyróżnia cechy ekosystemów; takich jak: łąka, jezioro, rzeka, morze, pole, staw, las, las gospodarczy; określa składowe i funkcje ekosystemu na wybranym przykładzie, np. las, warstwy lasu, polany, torfowiska, martwe drzewo w lesie;</p> <p>PP IV.1.3) rozpoznaje wybrane zwierzęta i rośliny, których w naturalnych warunkach nie spotyka się w polskim środowisku przyrodniczym;</p> <p>PP IV.1.4) odszukuje w różnych dostępnych zasobach, w tym internetowych, informacje dotyczące środowiska przyrodniczego, potrzebne do wykonania zadania, ćwiczenia;</p> <p>PP IV.1.5) prowadzi proste hodowle roślin, przedstawia zasady opieki nad zwierzętami domowymi, hodowlanymi i innymi;</p> <p>PP IV.1.6) planuje, wykonuje proste obserwacje, doświadczenia i eksperymenty dotyczące obiektów i zjawisk przyrodniczych, tworzy notatki z obserwacji, wyjaśnia istotę obserwowanych zjawisk według procesu przyczynowo-skutkowego i czasowego;</p> <p>PP IV.1.7) chroni przyrodę, wskazuje wybrane miejsca ochrony przyrody oraz parki narodowe, pomniki przyrody w najbliższym otoczeniu – miejscowości, regionie;</p> <p>PP IV.1.8) segreguje odpady i ma świadomość przyczyn i skutków takiego postępowania.</p>		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP IV.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje rośliny doniczkowe, owoce polskich sadów, popularne warzywa i owoce; – rozpoznaje drzewa iglaste oraz drzewa liściaste w najbliższym otoczeniu, w lesie i w parku; – zna budowę owocu (jabłko); – zna zwierzęta hodowlane i domowe; – opisuje jeża, bociana, nietoperza; – zna cechy ssaków; – wymienia zwiastuny wiosny; – opisuje cykl rozwojowy żaby; 	<p>PP IV.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i opisuje wybrane gatunki roślin i zwierząt; – zna zwierzęta, które zasypiają na zimę; – zna ptaki zimujące w Polsce, odlatujące do ciepłych krajów oraz przylatujące do Polski na zimę; – rozróżnia ssaki, ptaki, płazy, ryby oraz owady; – rozpoznaje drzewa owocowe, iglaste oraz liściaste w najbliższym otoczeniu; – opowiada o rozwoju motyla; – zna budowę rośliny i wskazuje jej główne części; 	<p>PP IV.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje różne gatunki roślin i zwierząt polskich oraz egzotycznych; – rozpoznaje rośliny i zwierzęta chronione w Polsce; – przypisuje poznane zwierzęta do poznanych grup; rozróżnia i opisuje ssaki, ptaki, gady, płazy, ryby, owady oraz pajęczaki; – rozpoznaje i nazywa części roślin; – zna budowę kwiatu; <p>PP IV.1.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna warstwy lasu, potrafi przyporządkować rośliny i zwierzęta do danej warstwy; – zna bogactwa Ziemi i dzieli je na odnawialne i nieodnawialne;

<p>PP IV.1.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i wyróżnia cechy ekosystemów, takich jak: las, park, sad ogród; – zna przykłady domów poznanych zwierząt (dziupla, nora, kopczyk); – rozumie znaczenie wody w środowisku; – wie, czego roślina potrzebuje do życia; <p>PP IV.1.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje wybrane zwierzęta i rośliny, których w naturalnych warunkach nie spotyka się w polskim środowisku przyrodniczym, np. aloes, owoce egzotyczne; – poznaje dzikie koty zamieszkujące różne kontynenty; <p>PP IV.1.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – z pomocą nauczyciela wyszukiuje w różnych dostępnych zasobach, w tym internetowych, informacje dotyczące środowiska przyrodniczego, potrzebne do wykonania zadania, ćwiczenia; – gromadzi ilustracje, informacje oraz okazy przyrodnicze, tworząc lapbook o lesie; <p>PP IV.1.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – prowadzi hodowlę rzeżuchy; – zna warunki konieczne do życia rośliny; – przedstawia obowiązki opiekuna psa lub kota; – opowiada o życiu pszczoł w ulu; – potrafi wskazać przetwory z polskich owoców – dżemy, konfitury, mus; 	<ul style="list-style-type: none"> – zna części jadalne roślin; – zna budowę kwiatu; <p>PP IV.1.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i wyróżnia cechy ekosystemów, takich jak: sad, las, park, łąka, rzeka; – określa składowe i funkcje ekosystemu na wybranym przykładzie; – zna bogactwa Ziemi; – zna znaczenie wody w przyrodzie; – zna stany skupienia wody; <p>PP IV.1.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznaje środowisko życia pingwina; – zna stany skupienia wody; <p>PP IV.1.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – poszukuje informacji w książkach przyrodniczych oraz w internecie na temat wybranych gatunków roślin i zwierząt; – wykonuje plakat, książkę, stronę gazety o tematyce przyrodniczej, korzystając ze zdobytych informacji; <p>PP IV.1.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – prowadzi hodowlę fasoli; – zna warunki konieczne do życia rośliny, potrafi dbać o rośliny w warunkach klasowych; – przedstawia obowiązki opiekuna psa, zna różne funkcje, jakie pełnią psy; <p>PP IV.1.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – prowadzi obserwacje związane z hodowlą fasoli i soi; – tworzy notatki z obserwacji, wyjaśnia istotę obserwowanych zjawisk według procesu przyczynowo-skutkowego i czasowego; 	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia przyrodężywioną i nieożywioną; – zna sposoby odżywiania się roślin i zwierząt; – potrafi wskazać sposoby przystosowania się roślin i zwierząt do środowiska, w którym żyją, np. rośliny i zwierzęta wodne; – wyróżnia cechy ekosystemów: jezioro, rzeka, morze, pole, staw; – potrafi wskazać zagrożenia dla ekosystemów wynikające z działalności człowieka; <p>PP IV.1.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznaje rośliny i zwierzęta różnych ekosystemów Afryki oraz innych kontynentów; <p>PP IV.1.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – korzysta z atlasów, albumów przyrodniczych, opowiada o poznanych roślinach lub zwierzętach; – odszukuje w różnych dostępnych zasobach, w tym internetowych, informacje dotyczące środowiska przyrodniczego, potrzebne do wykonania zadania, ćwiczenia; – korzysta z map internetowych, w celu poznania lokalizacji parków narodowych, rezerwatów, krain geograficznych Polski i świata; <p>PP IV.1.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – hอดuje roślinę doniczkową w klasie lub w domu: tulipan lub hiacynt;
--	---	---

<p>PP IV.1.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje proste obserwacje i doświadczenia związane z wodą, ze światłem, z nocą i dniem, z powietrzem, wykonuje wiatromierz; – prowadzi obserwacje związane z hodowlą rzeźuchy; – tworzy rysunkowe notatki z obserwacji; <p>PP IV.1.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia kilka gatunków roślin i zwierząt chronionych w Polsce, np.: krokus, jeż, nietoperz, wydra, bocian czarny; – wymienia zagrożenia dla przyrody powodowane przez człowieka; – zna formy ochrony przyrody w najbliższym otoczeniu; – zna zasady odpowiedzialnego dokarmiania ptaków oraz uczestniczy w akcjach związanych z ochroną przyrody; <p>PP IV.1.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna oznaczenia pojemników do segregowania śmieci i potrafi z nich korzystać; – rozpoznaje i nazywa piktogramy związane z ochroną przyrody. 	<p>PP IV.1.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia kilka gatunków roślin i zwierząt chronionych w Polsce, np.: kozica, niedźwiedź brunatny; – zna formy ochrony przyrody: park narodowy, rezerwat; – wie, jak należy się zachować w parku narodowym i w rezerwacie przyrody; – zna miejsca ochrony przyrody w okolicy; – bierze udział w akcjach na rzecz ochrony środowiska; <p>PP IV.1.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> – segreguje śmieci; – wie, co to jest recykling; – wie, w jaki sposób postępować ze śmieciami zagrażającymi zdrowiu ludzi i zwierząt, np. z bateriami, lekami. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia prace gospodarskie, jakie należy wykonać w poszczególnych porach roku; – zna rośliny uprawiane w Polsce; – wymienia niektóre rośliny i zwierzęta hodowlane poza Polską, np. ryż; – wymienia warunki potrzebne do życia roślinom i zwierzętom; – wymienia korzyści z hodowli zwierząt i upraw roślin; <p>PP IV.1.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje obserwacje i doświadczenia na podstawie pisemnej instrukcji; – prowadzi obserwacje demonstrujące tempo rozkładu śmieci w ziemi (np. skórki banana, woreczka foliowej, szkła, chusteczki higienicznej); – tworzy notatki z obserwacji, wyjaśnia istotę obserwowanych zjawisk według procesu przyczynowo-skutkowego i czasowego; <p>PP IV.1.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia rośliny i zwierzęta chronione w wybranych parkach narodowych; – podaje cel ochrony przyrody; – tworzy regulamin zachowania się w miejscach ochrony przyrody; – opisuje kilka polskich parków narodowych i wskazuje je na mapie; – wyjaśnia zagrożenia dla środowiska związane z działalnością człowieka, np. smog; <p>PP IV.1.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i nazywa piktogramy związane z ochroną przyrody;
--	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> - wie, co to jest recykling, używanie wielokrotne; - wie, co to jest kompost, nawóz naturalny; - wie, w jaki sposób postępować z odpadami nietypowymi: wielkogabarytowymi, toksycznymi, elektrośmieciami.
2. Osiągnięcia w zakresie funkcji życiowych człowieka, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i odpoczynku. Uczeń:	
<p>PP IV.2.1) przedstawia charakterystykę wybranych zajęć i zawodów ludzi znanych z miejsca zamieszkania oraz zawodów użyteczności publicznej: nauczyciel, żołnierz, strażak, lekarz, pielęgniarz czy leśnik, a ponadto rozumie istotę pracy w służbach mundurowych i medycznych;</p> <p>PP IV.2.2) posługuje się numerami telefonów alarmowych, formułuje komunikat – wezwanie o pomoc: Policji, Pogotowia Ratunkowego, Straży Pożarnej;</p> <p>PP IV.2.3) posługuje się danymi osobowymi w kontakcie ze służbami mundurowymi i medycznymi, w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia;</p> <p>PP IV.2.4) dba o higienę oraz estetykę własną i otoczenia;</p> <p>PP IV.2.5) reaguje stosownym zachowaniem w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia swojego lub innej osoby;</p> <p>PP IV.2.6) wymienia wartości odżywcze produktów żywnościowych; ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia, ogranicza spożywanie posiłków o niskich wartościach odżywczych i niezdrowych, zachowuje umiar w spożywaniu produktów słodzonych, zna konsekwencje zjedania ich w nadmiarze;</p> <p>PP IV.2.7) przygotowuje posiłki służące utrzymaniu zdrowia;</p> <p>PP IV.2.8) ubiera się odpowiednio do stanu pogody, poszukuje informacji na temat pogody, wykorzystując np. internet;</p> <p>PP IV.2.9) rozróżnia podstawowe znaki drogowe, stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i miejscach publicznych; przestrzega zasad zachowania się w środkach publicznego transportu zbiorowego;</p> <p>PP IV.2.10) stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole, odnajduje drogę ewakuacyjną, rozpoznaje znaki i symbole informujące o różnych rodzajach niebezpieczeństw oraz zachowuje się zgodnie z informacją w nich zawartą; stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku;</p> <p>PP IV.2.11) ma świadomość istnienia zagrożeń ze środowiska naturalnego, np. nagła zmiana pogody, huragan, ulewne deszcze, burza, susza oraz ich następstwa: powódź, pożar, piorun; określa odpowiednie sposoby zachowania się człowieka w takich sytuacjach;</p> <p>PP IV.2.12) ma świadomość obecności nieprawdziwych informacji, np. w przestrzeni wirtualnej, publicznej; sprawdza informacje, zadając pytania nauczycielowi, rodzicom, policjantowi;</p> <p>PP IV.2.13) stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami oraz stosuje zasady netykiety;</p> <p>PP IV.2.14) ma świadomość, iż nieodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia człowieka;</p> <p>PP IV.2.15) ma świadomość pozytywnego znaczenia technologii w życiu człowieka.</p>	

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP IV.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia charakterystykę zawodów ludzi znanych z miejsca zamieszkania oraz zawodów użyteczności publicznej: nauczyciel, żołnierz, policjant, strażak, lekarz, pielęgniarka, leśnik, bibliotekarz, meteorolog, dietetyk; – rozumie istotę pracy w służbach mundurowych i medycznych; <p>PP IV.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna numery alarmowe; – wie, w jaki sposób wezwać pomoc; – zna zasady zachowania się w kontaktach z osobami obcymi; <p>PP IV.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – posługuje się danymi osobowymi w kontakcie ze służbami mundurowymi i medycznymi, w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia; <p>PP IV.2.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna podstawowe potrzeby człowieka: odżywianie się, odpoczynek, potrzeba bliskości i bezpieczeństwa; – dba o narządy zmysłów poprzez właściwe zachowania; – dba o higienę osobistą oraz higienę miejsca pracy; – wie, jak dbać o siebie, by być zdrowym; – nazywa części ciała i niektóre narządy człowieka; – wie, jak należy dbać o zdrowie; 	<p>PP IV.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – opowiada o pracy swoich rodziców; – wie, czym się zajmują: weterynarz, ogrodnik, ratownik, naukowiec, dziennikarz, sportowiec itp.; <p>PP IV.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – posługuje się numerami telefonów alarmowych, formułuje komunikat – wezwanie o pomoc: Policji, Pogotowia Ratunkowego, Straży Pożarnej; <p>PP IV.2.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna podstawowe potrzeby człowieka i wie, jak je zaspokoić. – dba o higienę osobistą oraz higienę miejsca pracy; – dba o ład i porządek; – zna podstawowe zasady unikania chorób; – wie, jak się zachować w przypadku choroby; <p>PP IV.2.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, jak zareagować w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa; – zna zasady ewakuacji; – współpracuje z pomocą medyczną; <p>PP IV.2.6), 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, co to jest piramida żywieniowa i odczytuje zawarte w niej informacje; – odszukuje datę przydatności do spożycia na opakowaniach produktów; – zachowuje umiar w spożywaniu produktów słodzonych, zna konsekwencje zjadania ich w nadmiarze; 	<p>PP IV.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje pracę osoby, wykonującej dany zawód np. nauczyciela, odróżnia pracę od służby; – wyjaśnia znaczenie pracy w różnych zawodach dla społeczeństwa i powiązania między nimi; <p>PP IV.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia sytuacje, w których należy korzystać z danych numerów alarmowych, formułuje komunikat – wezwanie o pomoc: Policji, Pogotowia Ratunkowego, Straży Pożarnej; <p>PP IV.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna zasady bezpiecznego zachowania się w kontakcie z obcą osobą w internecie; – wie, co to są dane wrażliwe; <p>PP IV.2.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna terminy: <i>drobnoustroje, wirusy, bakterie</i>; – wie, jak należy dbać o zdrowie: ruch, odżywianie, sen, odpowiednie ubranie, wietrzenie pomieszczeń, ochrona przed słońcem, noszenie maseczki; <p>PP IV.2.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna numery alarmowe; – zna zasady ewakuacji; – wyjaśnia zasady obowiązujące podczas alarmów próbnych; – rozpoznaje sygnały alarmowe;

<p>PP IV.2.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, jak zareagować w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa; - zna zasady ewakuacji; <p>PP IV.2.6), 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia wartości odżywcze podstawowych produktów żywnościowych; - zachowuje umiar w spożywaniu produktów słodzonych, zna konsekwencje jedzenia ich w nadmiarze; - przygotowuje zdrowe kanapki; - wie, jakie produkty wpływają pozytywnie na sprawność umysłową i uczenie się; <p>PP IV.2.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> - doбира ubrania stosownie do pogody; - prowadzi obrazkowy kalendarz pogody; - charakteryzuje pogodę typową dla pory roku; - odczytuje informacje z map pogody; - słucha i rozumie osoby zapowiadające pogodę w radiu i telewizji, stosuje się do podanych informacji o pogodzie; <p>PP IV.2.9)</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostrzega znaki drogowe w najbliższym otoczeniu: w drodze do szkoły, w pobliżu domu; - rozumie znaczenie świateł na sygnalizatorze świetlnym; - zna podstawowe znaki drogowe; - zna zasady przechodzenia przez jezdnię z sygnalizacją świetlną oraz bez sygnalizacji; - rozumie konieczność noszenia elementów odblaskowych; 	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje sałatkę owocową; <p>PP IV.2.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzi i zapisuje obserwacje pogody w kalendarzu pogody; - ubiera się stosownie do pogody; <p>PP IV.2.9)</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostrzega znaki drogowe w najbliższym otoczeniu: rozróżnia znaki ostrzegawcze, zakazu, nakazu, informacyjne; - zna zasady zachowania się w środkach komunikacji; <p>PP IV.2.10)</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna drogę ewakuacyjną w szkole; - przestrzega regulaminu przerw i wycieczek szkolnych; - rozpoznaje piktogramy związane z bezpieczeństwem w szkole; - zna zasady korzystania z urządzeń elektrycznych; - zna sygnały alarmowe (w razie pożaru); <p>PP IV.2.11)</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna zagrożenia ze strony zjawisk atmosferycznych, takich jak: śnieżyca, lawina, powódź, ulewa, burza, susza; <p>PP IV.2.12), 13), 14, 15)</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi poruszać się w internecie, korzystając z wyszukiwarki; - korzysta ze stron internetowych przeznaczonych dla dzieci; - wie, że nadmierne korzystanie z urządzeń cyfrowych ma wpływ na zdrowie; - rozumie konieczność stosowania hasel; - bezpiecznie korzysta z urządzeń technicznych w domu; - wie, że technologie mają wpływ na rozwój człowieka. 	<p>PP IV.2.6), 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia podstawowe grupy produktów; - wie, których produktów należy unikać, a które produkty wykluczyć z diety; - układa jednodniowy jadłospis; - odczytuje informacje zapisane na opakowaniach – data ważności i skład oraz wartości odżywcze; - wie, do czego prowadzi niewłaściwa dieta; - przygotowuje koktajl owocowy; <p>PP IV.2.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie prowadzi i zapisuje obserwacje pogody w kalendarzu pogody; - nazywa zjawiska atmosferyczne; - odczytuje informacje z map pogody i aplikacji; - charakteryzuje zjawiska przyrodnicze w każdej porze roku; <p>PP IV.2.9)</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostrzega znaki drogowe w najbliższym otoczeniu; rozróżnia znaki ostrzegawcze, zakazu, nakazu, informacyjne; - zna zasady przechodzenia przez jezdnię z sygnalizacją świetlną oraz bez sygnalizacji – rozumie konieczność noszenia elementów odblaskowych; <p>PP IV.2.11)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ma świadomość istnienia zagrożeń ze strony środowiska naturalnego, np. nagłej zmiany pogody, huraganu, ulewnych deszczów, burzy, suszy oraz ich następstw: powodzi, pożaru, pioruna; określa odpowiednie sposoby zachowania się w takich sytuacjach;
---	---	---

<p>PP IV.2.10)</p> <ul style="list-style-type: none"> – bezpiecznie bawi się podczas przerw i na placu zabaw; – zna drogę ewakuacyjną w szkole; – przestrzega regulaminu przerw i wycieczek szkolnych; – rozpoznaje piktogramy związane z bezpieczeństwem w szkole; – zna zasady korzystania z urządzeń elektrycznych; <p>PP IV.2.11)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna zagrożenia ze strony zjawisk przyrodniczych, takich jak: burza, pożar; – wie, jak zachować się podczas burzy; <p>PP IV.2.12), 13), 14, 15)</p> <ul style="list-style-type: none"> – sprawdza informacje, zadając pytania osobom dorosłym; – wie, że należy ograniczać czas korzystania z urządzeń cyfrowych; – zna zasady bezpiecznego korzystania z internetu; – nazywa urządzenia techniczne w domu i w szkole, wie, do czego służą; – wie, jaka jest rola wynalazków w życiu człowieka. 	<p>PP IV.2.12), 13), 14, 15)</p> <ul style="list-style-type: none"> – ma świadomość obecności nieprawdziwych informacji, np. w przestrzeni wirtualnej, publicznej; – stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami oraz stosuje zasady netykiety; – ma świadomość, że nieodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia; – ma świadomość pozytywnego znaczenia technologii w życiu człowieka.
---	--

3. Osiągnięcia w zakresie rozumienia przestrzeni geograficznej. Uczeń:		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP IV.3.1) określa położenie i warunki naturalne swojej miejscowości oraz okolicy, opisuje charakterystyczne formy terenu, składniki przyrody, charakterystyczne miejsca, np. miejsca pamięci narodowej, najważniejsze zakłady pracy, w tym ważniejsze przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe, interesujące zabytki, pomniki, tereny rekreacyjne, parki krajobrazowe, parki narodowe;</p> <p>PP IV.3.2) wskazuje na mapie fizycznej Polski jej granice, główne miasta, rzeki, nazwy krain geograficznych;</p> <p>PP IV.3.3) czyta proste plany, wskazuje kierunki główne na mapie, odczytuje podstawowe znaki kartograficzne map, z których korzysta; za pomocą komputera, wpisując poprawnie adres, wyznacza np. trasę przejazdu rowerem;</p> <p>PP IV.3.4) wymienia nazwę stolicy Polski i charakterystyczne obiekty, wyjaśnia znaczenie stolicy dla całego kraju, wskazuje na mapie jej położenie;</p> <p>PP IV.3.5) przedstawia charakterystyczne dla Polski dyscypliny sportowe, gospodarcze lub inne np. artystyczną działalność człowieka, w której Polska odnosi sukcesy lub z niej słynie;</p> <p>PP IV.3.6) wyznacza kierunki główne w terenie na podstawie cienia, określa, z którego kierunku wieje wiatr, rozpoznaje charakterystyczne rodzaje opadów;</p> <p>PP IV.3.7) przedstawia położenie Ziemi w Układzie Słonecznym.</p>	<p>PP IV.3.1), 2), 3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia i rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla okolicy jego/jej zamieszkania oraz dla wybranych rejonów Polski; – rozpoznaje poszczególne typy krajobrazów (nizinny, górski, nadmorski), wymienia różnice i podobieństwa między tymi krajobrazami; – rozpoznaje kierunki główne; – odczytuje legendę mapy fizycznej Polski; – wskazuje granice Polski i jej sąsiadów; – wskazuje swoją miejscowość na mapie Polski; – wskazuje znajdujące się w okolicy miejsca warte odwiedzenia; <p>PP IV.3.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia nazwę stolicy Polski i jej charakterystyczne obiekty; 	<p>PP IV.3.1), 2), 3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa położenie i warunki naturalne swojej miejscowości oraz najbliższej okolicy; – opisuje charakterystyczne formy terenu, składniki przyrody, miejsca pamięci narodowej, zakłady pracy, w tym ważniejsze przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe, interesujące zabytki, pomniki, tereny rekreacyjne, parki krajobrazowe, parki narodowe znajdujące się w okolicy jego/jej zamieszkania; – wskazuje na mapie fizycznej Polski główne miasta, rzeki, krainy geograficzne; – czyta proste plany;

<p>PP IV.3.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia charakterystyczne dla Polski dyscypliny sportowe, rozpoznaje sylwetki znanych polskich sportowców i wie, z jakimi dyscyplinami są związani; <p>PP IV.3.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa, z którego kierunku wieje wiatr; – rozpoznaje charakterystyczne rodzaje opadów; – rozumie następstwa ruchu obrotowego Ziemi wokół własnej osi: pory dnia; <p>PP IV.3.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozumie następstwa ruchu obrotowego Ziemi wokół własnej osi: pory dnia; – przedstawia położenie Ziemi w Układzie Słonecznym; – wymienia wybrane planety Układu Słonecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie stolicy dla całego kraju, wskazuje na mapie jej położenie; <p>PP IV.3.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyznacza kierunki główne w terenie na podstawie cienia; – rozpoznaje charakterystyczne rodzaje opadów; <p>PP IV.3.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – nazywa planety Układu Słonecznego, wymieniając je we właściwej kolejności. 	<ul style="list-style-type: none"> – odczytuje podstawowe znaki kartograficzne na mapie; – wskazuje kierunki główne i pośrednie na mapie; – za pomocą komputera, wpisując poprawnie adres, wyznacza np. trasę przejazdu rowerem; <p>PP IV.3.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie stolicy dla całego kraju, wskazuje na mapie jej położenie; – zna najważniejsze siedziby instytucji państwowych, np. budynek Sejmu, Pałac Prezydencki; <p>PP IV.3.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia charakterystyczne dla Polski dziedziny gospodarki lub inne, np. działalność artystyczną, w których Polska odnosi sukcesy lub z których słynie; <p>PP IV.3.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia położenie Ziemi w Układzie Słonecznym; – nazywa planety Układu Słonecznego we właściwej kolejności i podaje podstawowe informacje na ich temat.
---	--	---

V. Edukacja plastyczna		
1. Osiągnięcia w zakresie percepcji wizualnej, obserwacji i doświadczeń. Uczeń:		
<p>PP V.1.1) wyróżnia w obrazach, ilustracjach, impresjach plastycznych, plakatach, na fotografiach:</p> <p>a) kształty obiektów – nadaje każdemu nazwę i znaczenie, podaje części składowe,</p> <p>b) wielkości i proporcje, położenie obiektów i elementów złożonych, różnice i podobieństwa w wyglądzie tego samego przedmiotu w zależności od położenia i zmiany stanowiska osoby patrzącej na obiekt,</p> <p>c) barwę, walor różnych barw, różnice walorowe w zakresie jednej barwy, fakturę,</p> <p>d) cechy charakterystyczne i indywidualne ludzi w zależności od wieku, płci, typu budowy; cechy charakterystyczne zwierząt, różnice w budowie, kształcie, ubarwieniu, sposobach poruszania się;</p> <p>PP V.1.2) określa w swoim otoczeniu kompozycje obiektów i zjawisk, np. zamknięte (mozaiki na dywanie, rytmy na przedmiotach użytkowych), otwarte (chmury, papiery ozdobne, pościel, firany), kompozycje o budowie symetrycznej.</p>		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP V.1.1) a)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyróżnia w obrazach, ilustracjach, fotografiach podstawowe kształty (koło, kwadrat, trójkąt, prostokąt); <p>PP V.1.1) b)</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa wielkość i położenie obiektów (z prawej strony, z lewej strony); <p>PP V.1.1) d)</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa cechy charakterystyczne ludzi i zwierząt, które dostrzega w obrazach, fotografiach, impresjach plastycznych; <p>PP V.1.1) c)</p> <ul style="list-style-type: none"> – nazywa barwy podstawowe, określa jasność barw (jasne i ciemne), wie, co to są barwy pochodne; <p>PP V.1.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zauważa rytmy w otoczeniu, zauważa kompozycję rytmiczną. 	<p>PP V.1.1) a)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyróżnia w kompozycjach poznane kształty i określa ich położenie względem siebie; <p>PP V.1.1) b)</p> <ul style="list-style-type: none"> – posługuje się pojęciami: poziom (pozycja pejzażowa), pion (pozycja portretowa); <p>PP V.1.1) d)</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa, co widzi na pierwszym, a co na drugim planie; <p>PP V.1.1) c)</p> <ul style="list-style-type: none"> – nazywa barwy pochodne; <p>PP V.1.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – dostrzega symetrię, odróżnia kompozycję symetryczną od rytmicznej. 	<p>PP V.1.1) a)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyróżnia w kompozycjach poznane kształty w różnym ułożeniu oraz zachodzące na siebie; <p>PP V.1.1) b)</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa różnice i podobieństwa w dwóch lub w kilku zestawionych obrazach; <p>PP V.1.1) d)</p> <ul style="list-style-type: none"> – interpretuje treść obrazu, określa nastrój dzieła i emocje, które ono wywołuje.

2. Osiągnięcia w zakresie działalności ekspresji twórczej. Uczeń:		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP V.2.1) rysuje kredką, kredą, ołówkiem, patykami (płaskim i okrągłym), piórem, węglem, mazakiem;</p> <p>PP V.2.2) maluje farbami, tuszami przy użyciu pędzli (płaskich, okrągłych), palców, stempli;</p> <p>PP V.2.3) wydziera, wycina, składa, przylepia, wykorzystując gazetę, papier kolorowy, makulaturę, karton, ścinki tekstylne itp.;</p> <p>PP V.2.4) modeluje (lepi i konstruuje) z gliny, modeliny, plasteliny, mas papierowych i innych, zarówno z materiałów naturalnych, jak i przemysłowych;</p> <p>PP V.2.5) powiela za pomocą kalki, tuszu, farby, stempla wykonanego, np. z korka i innych tworzyw, a także za pomocą prostych programów komputerowych;</p> <p>PP V.2.6) wykonuje prace, modele, rekwizyty, impresje plastyczne potrzebne do aktywności artystycznej i naukowej;</p> <p>PP V.2.7) wykonuje prace i impresje plastyczne jako formy przekazania i przedstawienia uczuć, nastrojów i zachowań (np. prezent, zaproszenie);</p> <p>PP V.2.8) ilustruje sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem i muzyką; korzysta z narzędzi multimedialnych;</p> <p>PP V.2.9) tworzy przy użyciu prostej aplikacji komputerowej, np. plakaty, ulotki i inne wytwory.</p>	<p>PP V.2.1), 2), 3), 4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworząc prace plastyczne na płaszczyźnie i w przestrzeni, wyraża własne doznania; – modyfikuje instrukcję wykonania pracy według własnego uznania, doskonaląc umiejętność posługiwania się wybranymi technikami plastycznymi; <p>PP V.2.6), 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje przedmioty użyteczne, upominki, wykorzystując równocześnie różne techniki; <p>PP V.2.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworząc prace, inspirowane sztuką (dzieła znanych artystów, rzeźby itp.); <p>PP V.2.5), 9)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje narzędzia informatyczne (wybrane edytory tekstu, aplikacje) do tworzenia plakatów, infografik; 	<p>PP V.2.1), 2), 3), 4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje twórcze prace na płaszczyźnie i w przestrzeni, wykorzystując różne poznane techniki plastyczne; <p>PP V.2.6), 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy przedmioty użyteczne, upominki, kierując się wyobraźnią, emocjami, zwraca uwagę na estetykę i dokładność wykonania pracy; <p>PP V.2.1), 2), 3), 4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie dobiera materiały potrzebne do wykonania pracy, odmierza ich ilość; <p>PP V.2.5), 9)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje narzędzia informatyczne (wybrane edytory tekstu, aplikacje, aparat fotograficzny) do tworzenia zdjęć, plakatów, kolaży itp.;
<p>PP V.2.1), 2), 3), 4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykorzystując wybrane techniki rysunkowo-graficzne, malarskie, przestrzenne, płaskie, tworzy prace plastyczne według instrukcji; <p>PP V.2.8)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje ilustracje inspirowane tekstem literackim, muzyką, sztuką teatralną, filmem; <p>PP V.2.6), 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje proste przedmioty użyteczne, rekwizyty (pacynki, kartki okolicznościowe, upominki); <p>PP V.2.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje narzędzia informatyczne (edytory grafiki) do tworzenia prostych obrazów na dany temat; <ul style="list-style-type: none"> – bierze udział w konkursach plastycznych. 		

	<ul style="list-style-type: none"> – bierze udział w projektach edukacyjnych, podczas których prezentuje swoje prace plastyczne. 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje przekazy medialne w tworzeniu prac plastycznych, proponuje tematykę prac; – bierze udział w wydarzeniach kulturalnych, podczas których prezentuje swoje wytwory.
3. Osiągnięcia w zakresie recepcji sztuk plastycznych. Uczeń:		
<p>PP V.3.1) nazywa dziedziny sztuk plastycznych, np. malarstwo, rzeźbę, w tym dziedziny sztuki użytkowej, np. meblarstwo, tkactwo, ceramikę, hafciarstwo, architekturę, grafikę komputerową;</p> <p>PP V.3.2) rozpoznaje i nazywa podstawowe gatunki dzieł malarskich i graficznych: pejzaż, portret, scena rodzajowa; nazywa wybrane przykłady dzieł znanych artystów: malarzy, rzeźbiarzy, architektów z regionu swego pochodzenia lub innych;</p> <p>PP V.3.3) wyjaśnia pojęcia: oryginał czy kopia obrazu lub rzeźby; miniatura obrazu lub rzeźby; reprodukcja itp.; wskazuje miejsca prezentacji sztuk plastycznych.</p>		
Klasa 1		
<p>PP V.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i nazywa wybrane sztuki plastyczne (malarstwo, rzeźba, architektura); <p>PP V.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i nazywa podstawowe gatunki dzieł malarskich i graficznych (pejzaż, portret); <p>PP V.3.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: oryginał obrazu, kopia obrazu. 	<p>PP V.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i nazywa wybrane dziedziny sztuki użytkowej: ceramika, grafika komputerowa; <p>PP V.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i nazywa gatunek dzieł malarskich – scena rodzajowa; <p>PP V.3.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>miniatura obrazu, miniatura rzeźby, reprodukcja</i>; – wskazuje miejsca prezentacji sztuk plastycznych (muzeum, wystawa). 	Klasa 3
<p>PP V.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i nazywa wybrane sztuki plastyczne (malarstwo, rzeźba, architektura); <p>PP V.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i nazywa podstawowe gatunki dzieł malarskich i graficznych (pejzaż, portret); <p>PP V.3.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: oryginał obrazu, kopia obrazu. 	<p>PP V.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i nazywa wybrane dziedziny sztuki użytkowej: tkactwo, hafciarstwo; <p>PP V.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – nazywa wybrane przykłady dzieł znanych artystów malarzy, rzeźbiarzy. 	Klasa 3

VI. Edukacja techniczna		
1. Osiągnięcia w zakresie organizacji pracy. Uczeń:		
<p>PP VI.1.1) planuje i realizuje własne projekty/prace; realizując te projekty/prace, współdziała w grupie;</p> <p>PP VI.1.2) wyjaśnia znaczenie oraz konieczność zachowania ładu, porządku i dobrej organizacji miejsca pracy ze względów bezpieczeństwa;</p> <p>PP VI.1.3) ocenia projekty/prace, wykorzystując poznane i zaakceptowane wartości: systematyczność działania, pracowitość, konsekwencja, gospodarność, oszczędność, umiar w odniesieniu do korzystania z czasu, materiałów, narzędzi i urządzeń;</p> <p>PP VI.1.4) organizuje pracę, wykorzystuje urządzenia techniczne i technologie; zwraca uwagę na zdrowie i zachowanie bezpieczeństwa, z uwzględnieniem selekcji informacji, wykonywania czynności użytecznych lub potrzebnych.</p>		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP VI.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje prace według własnego pomysłu; – współpracuje w zespole podczas wykonywania pracy; <p>PP VI.1.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – utrzymuje porządek w miejscu pracy, sprząta po sobie; <p>PP VI.1.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozsądnie używa materiałów potrzebnych do wykonania pracy (wykorzystuje materiał do końca, używa materiałów przeznaczonych do recyklingu); <p>PP VI.1.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – w bezpieczny sposób posługuje się narzędziami, np. nożyczkami, zszywaczem, nożykiem. 	<p>PP VI.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – planuje i wykonuje własne projekty techniczne; – planuje i wykonuje pracę, współpracując w zespole, dzieląc się zadaniami z członkami zespołu; <p>PP VI.1.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje miejsce pracy, niezbędne materiały i narzędzia; – dba o porządek i bezpieczeństwo w miejscu pracy; <p>PP VI.1.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozsądnie gospodaruje czasem, materiałami i narzędziami; – kończy pracę w wyznaczonym czasie; – dokonuje samooceny pracy zgodnie z podanymi kryteriami; <p>PP VI.1.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – planuje pracę, ustala kolejność niezbędnych czynności. 	<p>PP VI.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – planuje, organizuje i wykonuje własne prace i projekty techniczne; – planuje, organizuje i wykonuje prace i projekty techniczne, współpracując w zespole; <p>PP VI.1.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje miejsce pracy, potrzebne narzędzia i materiały; – zachowuje ładu w miejscu pracy, dba o bezpieczeństwo; <p>PP VI.1.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – pracuje systematycznie i celowo, wykonuje prace do końca w wyznaczonym czasie, oszczędnie gospodaruje materiałami; – dokonuje samooceny pracy i oceny koleżeńskiej zgodnie z podanymi kryteriami; <p>PP VI.1.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – ostrożnie operuje urządzeniami i narzędziami niezbędnymi do wykonania pracy;

		<ul style="list-style-type: none"> – zwraca szczególną uwagę na bezpieczeństwo oraz zdrowie swoje i innych podczas wykonywania pracy; – formułuje kryteria do pracy technicznej.
2. Osiągnięcia w zakresie znajomości informacji technicznej, materiałów i technologii wytwarzania. Uczeń:		
<p>PP VI.2.1) odczytuje podstawowe informacje techniczne i stosuje w działaniu sposoby użytkowania: materiału, narzędzi, urządzenia zgodnie z instrukcją, w tym multimedialną;</p> <p>PP VI.2.2) wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne:</p> <p>a) z zastosowaniem połączeń nierozłącznych: sklejanie klejem, wiązanie, szycie lub zszywanie zszywkami, sklejanie taśmą itp.,</p> <p>b) używając połączeń rozłącznych: spinanie spinaczami biurowymi, wiązanie sznurkiem lub wstążką ozdobną,</p> <p>c) bez użycia kleju, taśm, zszywek, np. wybrane modele techniki origami, modele kartonowe nacinane,</p> <p>d) z wykorzystaniem prądu elektrycznego: lampion, dekoracja świecąca;</p> <p>PP VI.2.3) stosuje poznaną technologię przy wykonywaniu przedmiotów użytkowych lub montowaniu wybranych modeli urządzeń technicznych;</p> <p>PP VI.2.4) wykonuje przedmiot/model/pracę według własnego planu i opracowanego sposobu działania.</p>		
Klasa 1		
<p>PP VI.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – uważnie słucha instrukcji wykonania pracy technicznej lub ją ogląda; – wykonuje pracę zgodnie z podaną instrukcją; <p>PP VI.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne (np. dekoracje świecące, prezenty); <p>PP VI.2.2) a)</p> <ul style="list-style-type: none"> – łączy elementy pracy, używając kleju, taśmy klejącej, spinaczy, tasiemki lub sznurka; <p>PP VI.2.2) b)</p> <ul style="list-style-type: none"> – stosuje ozdobne wiązanie tasiemką (np. pakując prezent lub wykonując książeczkę); 	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP VI.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie korzysta z instrukcji (pisemnej, ustnej, multimedialnej); – wykonuje pracę zgodnie z instrukcją; <p>PP VI.2.2) a), b), c), d)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje: modele, dekoracje, makiety, prezenty itp. wiążąc i sklejając elementy; łącząc elementy spinaczami i zszywaczem; wykonując modele origami; wykorzystując kartonowe nacinane modele; wykorzystując prąd elektryczny (np. dekoracja świecąca z wykorzystaniem lampek); <p>PP VI.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje podczas pracy przydatne narzędzia lub urządzenia; 	<p>PP VI.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – korzystając z instrukcji (pisemnej, ustnej, multimedialnej), wyjaśnia kolejne etapy wykonywania pracy; – wykonuje kilkuetapowe zadanie zgodnie z poznaną instrukcją; <p>PP VI.2.2) a), b), c)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje przedmioty użytkowe, korzystając z różnych materiałów (sklejki, patyczków, tektury i innych); <p>PP VI.2.2) d)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje dekorację świecącą lub inną z wykorzystaniem prądu elektrycznego, np. lampion; <p>PP VI.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – podczas wykonywania modeli technicznych stosuje poznaną technologię; 	

<p>PP VI.2.2) c)</p> <ul style="list-style-type: none"> – składa i nacina papier; korzysta z szablonów; – wykorzystuje technikę origami – składa proste modele zgodnie z instrukcją i pokazem; – wykonuje proste formy przestrzenne; – wykonuje makietę (np. dom dla jeża, miasto, świat dinozaurów); <p>PP VI.2.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje przedmiot/model/pracę według własnego planu. 	<p>PP VI.2.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje pracę zgodnie z własnym planem, podaje kolejne etapy wykonywania zadania. 	<p>PP VI.2.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – planuje, organizuje i wykonuje pracę/przedmiot/model zgodnie z własnym sposobem pracy; – formułuje instrukcję wykonania pracy technicznej. 						
3. Osiągnięcia w zakresie stosowania narzędzi i obsługi urządzeń technicznych. Uczeń:								
<p>PP VI.3.1) wyjaśnia działanie i funkcję narzędzi oraz urządzeń wykorzystywanych w gospodarstwie domowym i w szkole;</p> <p>PP VI.3.2) posługuje się bezpiecznie prostymi narzędziami pomiarowymi, urządzeniami z gospodarstwa domowego, a także urządzeniami dostępnymi w szkole.</p>								
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th data-bbox="736 1328 797 1929" style="text-align: center;">Klasa 1</th> <th data-bbox="736 721 797 1328" style="text-align: center;">Klasa 2</th> <th data-bbox="736 111 797 721" style="text-align: center;">Klasa 3</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="797 1328 1449 1929"> <p>PP VI.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna ogólne zasady działania urządzeń wykorzystywanych w gospodarstwie domowym (pralki, kuchenki, odkurzacza, zegara itp.); <p>PP VI.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – bezpiecznie włącza i wyłącza urządzenia elektryczne (np. suszarkę do włosów, lampkę, ładowarkę do telefonu, komputer, laptop); – bezpiecznie posługuje się narzędziami, np. nożyczkami, dziurkaczem, zszywaczem; – bezpiecznie posługuje się przyrządami pomiarowymi (np. taśmą mierniczą, wagą, zegarem, miarką do odmierzania płynów). </td> <td data-bbox="797 721 1449 1328"> <p>PP VI.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – krótko wyjaśnia, do czego służą narzędzia wykorzystywane w domu (np. młotek, śrubokręt, igła, przybory kuchenne, przybory biurowe); – krótko wyjaśnia, do czego służą wykorzystywane w domu urządzenia elektryczne; – wyjaśnia zasady bezpiecznego posługiwania się narzędziami i urządzeniami dostępnymi w szkole i w domu; <p>PP VI.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – bezpiecznie posługuje się podstawowymi przyborami biurowymi, narzędziami, przyborami kuchennymi (np. nożyczkami, dziurkaczem, zszywaczem, młotkiem, śrubokrętem, nożykiem, igłą); </td> <td data-bbox="797 111 1449 721"> <p>PP VI.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak działają i do czego służą narzędzia (młotek, nożyczki, śrubokręt, dziurkacz, zszywacz, kombinerki, nóż itp.); – wyjaśnia, jak działają i do czego służą urządzenia wykorzystywane w domu i w szkole (wiertarka, blender, mikser, odkurzacz itp.); – zna podstawowe zasady bezpiecznej pracy z wykorzystaniem narzędzi i urządzeń; <p>PP VI.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – posługuje się podczas pracy narzędziami pomiarowymi; – zwraca szczególną uwagę na bezpieczeństwo podczas wykonywania zadań przy użyciu różnego rodzaju narzędzi i urządzeń; </td> </tr> </tbody> </table>			Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3	<p>PP VI.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna ogólne zasady działania urządzeń wykorzystywanych w gospodarstwie domowym (pralki, kuchenki, odkurzacza, zegara itp.); <p>PP VI.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – bezpiecznie włącza i wyłącza urządzenia elektryczne (np. suszarkę do włosów, lampkę, ładowarkę do telefonu, komputer, laptop); – bezpiecznie posługuje się narzędziami, np. nożyczkami, dziurkaczem, zszywaczem; – bezpiecznie posługuje się przyrządami pomiarowymi (np. taśmą mierniczą, wagą, zegarem, miarką do odmierzania płynów). 	<p>PP VI.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – krótko wyjaśnia, do czego służą narzędzia wykorzystywane w domu (np. młotek, śrubokręt, igła, przybory kuchenne, przybory biurowe); – krótko wyjaśnia, do czego służą wykorzystywane w domu urządzenia elektryczne; – wyjaśnia zasady bezpiecznego posługiwania się narzędziami i urządzeniami dostępnymi w szkole i w domu; <p>PP VI.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – bezpiecznie posługuje się podstawowymi przyborami biurowymi, narzędziami, przyborami kuchennymi (np. nożyczkami, dziurkaczem, zszywaczem, młotkiem, śrubokrętem, nożykiem, igłą); 	<p>PP VI.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak działają i do czego służą narzędzia (młotek, nożyczki, śrubokręt, dziurkacz, zszywacz, kombinerki, nóż itp.); – wyjaśnia, jak działają i do czego służą urządzenia wykorzystywane w domu i w szkole (wiertarka, blender, mikser, odkurzacz itp.); – zna podstawowe zasady bezpiecznej pracy z wykorzystaniem narzędzi i urządzeń; <p>PP VI.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – posługuje się podczas pracy narzędziami pomiarowymi; – zwraca szczególną uwagę na bezpieczeństwo podczas wykonywania zadań przy użyciu różnego rodzaju narzędzi i urządzeń;
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3						
<p>PP VI.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna ogólne zasady działania urządzeń wykorzystywanych w gospodarstwie domowym (pralki, kuchenki, odkurzacza, zegara itp.); <p>PP VI.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – bezpiecznie włącza i wyłącza urządzenia elektryczne (np. suszarkę do włosów, lampkę, ładowarkę do telefonu, komputer, laptop); – bezpiecznie posługuje się narzędziami, np. nożyczkami, dziurkaczem, zszywaczem; – bezpiecznie posługuje się przyrządami pomiarowymi (np. taśmą mierniczą, wagą, zegarem, miarką do odmierzania płynów). 	<p>PP VI.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – krótko wyjaśnia, do czego służą narzędzia wykorzystywane w domu (np. młotek, śrubokręt, igła, przybory kuchenne, przybory biurowe); – krótko wyjaśnia, do czego służą wykorzystywane w domu urządzenia elektryczne; – wyjaśnia zasady bezpiecznego posługiwania się narzędziami i urządzeniami dostępnymi w szkole i w domu; <p>PP VI.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – bezpiecznie posługuje się podstawowymi przyborami biurowymi, narzędziami, przyborami kuchennymi (np. nożyczkami, dziurkaczem, zszywaczem, młotkiem, śrubokrętem, nożykiem, igłą); 	<p>PP VI.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak działają i do czego służą narzędzia (młotek, nożyczki, śrubokręt, dziurkacz, zszywacz, kombinerki, nóż itp.); – wyjaśnia, jak działają i do czego służą urządzenia wykorzystywane w domu i w szkole (wiertarka, blender, mikser, odkurzacz itp.); – zna podstawowe zasady bezpiecznej pracy z wykorzystaniem narzędzi i urządzeń; <p>PP VI.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – posługuje się podczas pracy narzędziami pomiarowymi; – zwraca szczególną uwagę na bezpieczeństwo podczas wykonywania zadań przy użyciu różnego rodzaju narzędzi i urządzeń; 						

	<ul style="list-style-type: none"> – w bezpieczny sposób korzysta z urządzeń dostępnych w domu lub szkole (np. z komputera, telefonu, telewizora, radia, urządzeń służących do odtwarzania muzyki). 	<ul style="list-style-type: none"> – sprawnie posługuje się podstawowymi przyborami biurowymi, narzędziami, przyborami kuchennymi (np. nożyczkami, dziurkaczem, zszywaczem, młotkiem, śrubokrętem, nożykiem, igłą, szydełkiem).
--	--	--

VIII. Edukacja muzyczna

1. Osiągnięcia w zakresie słuchania muzyki. Uczeń:

<p>PP VIII.1.1) słucha, poszukuje źródeł dźwięku i je identyfikuje;</p> <p>PP VIII.1.2) słucha muzyki w połączeniu z aktywnością ruchową, gestami dźwiękotwórczymi: klaskanie, pstrykanie, tupanie, uderzanie o uda itp. oraz z towarzyszeniem prostych opracowań instrumentalnych;</p> <p>PP VIII.1.3) reaguje na sygnały muzyczne w różnych sytuacjach zadaniowych;</p> <p>PP VIII.1.4) odróżnia dźwięki muzyki, np. wysokie – niskie, długie – krótkie, ciche – głośnie; głosy ludzkie: sopran, bas; odróżnia i nazywa wybrane instrumenty muzyczne;</p> <p>PP VIII.1.5) rozróżnia muzykę wykonywaną przez solistę, chór, orkiestrę;</p> <p>PP VIII.1.6) rozróżnia na podstawię słuchanego utworu muzykę: smutną, wesołą, skoczną, marszową itp.;</p> <p>PP VIII.1.7) słucha w skupieniu krótkich utworów muzycznych.</p>		
--	--	--

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP VIII.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha z uwagą dźwięków z bliskiego otoczenia i je identyfikuje; <p>PP VIII.1.2), 3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – reaguje na sygnały muzyczne w zabawie; <p>PP VIII.1.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – odróżnia słuchowo dźwięki wysokie i niskie, dłuższe i krótsze, ciche i głośnie; – odróżnia głosy ludzkie: wysoki żeński (sopran), niski męski (bas); <p>PP VIII.1.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – odróżnia słuchowo muzykę wolną i szybką, zauważa puls rytmiczny, określa nastrój utworu; <p>PP VIII.1.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje dźwięk liry, dźwięk skrzypiec; 	<p>PP VIII.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha z uwagą dźwięków z dalszego otoczenia i je identyfikuje; <p>PP VIII.1.5), 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha z uwagą muzycznych utworów instrumentalnych i wokalnych, muzykę wykonywaną przez solistę, chór, orkiestrę; <p>PP VIII.1.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – odróżnia głosy ludzkie: wysoki żeński (sopran), niski żeński (alt), wysoki męski (tenor), niski męski (bas); <p>PP VIII.1.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha w skupieniu krótkich utworów muzycznych; 	<p>PP VIII.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha dźwięków z otoczenia, poszukuje niekonwencjonalnych źródeł dźwięku; <p>PP VIII.1.5), 6), 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – słucha z uwagą muzycznych utworów instrumentalnych i wokalnych, podejmuje próby ustnej interpretacji dzieła; <p>PP VIII.1.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje dźwięk kilku wybranych instrumentów; – wie, jaka jest różnica między operą a operetką.

<p>PP VIII.1.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – aktywnie słucha wybranych utworów muzyki klasycznej, ludowej; – wie, co to jest musical. 	<p>PP VIII.1.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje dźwięk przynajmniej dwóch wybranych instrumentów; – wie, co to jest filharmonia. 	
2. Osiągnięcia w zakresie ekspresji muzycznej. Śpiew. Uczeń:		
<p>PP VIII.2.1) śpiewa różne zestawy głosek, sylaby, wykorzystuje poznane melodie i tworzy własne, naśladuje odgłosy zwierząt;</p> <p>PP VIII.2.2) nuci poznane melodie, śpiewa piosenki podczas zabawy, nauki, uroczystości szkolnych, świąt, w tym świąt narodowych;</p> <p>PP VIII.2.3) śpiewa śpiewanki, piosenki i pieśni charakterystyczne dla tradycji i zwyczajów polskich, kilka utworów patriotycznych i historycznych;</p> <p>PP VIII.2.4) śpiewa, dbając o prawidłową postawę, artykulację i oddech, przy zachowaniu naturalnej skali głosu;</p> <p>PP VIII.2.5) rozpoznaje i śpiewa hymn Polski;</p> <p>PP VIII.2.6) śpiewa kilka wybranych krótkich piosenek w języku obcym.</p>		
Klasa 1		
<p>PP VIII.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – naśladuje głosy zwierząt, śpiewa zestawy głosek, sylaby; – śpiewa melodie, wykorzystując sylaby solmizacyjne: do, re, mi, sol, la; – wykonuje tematy rytmiczne, wykorzystując sylaby ta (ćwierćnuta), ti (ósemka), ta-a (półnuta), sza (pauza ćwierćnutowa); <p>PP VIII.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – w różnych okolicznościach nuci poznane proste melodie, wylizanki, piosenki; <p>PP VIII.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – śpiewa ze słuchu wybrane piosenki, kolędy i pastorałki, hymn szkoły; <p>PP VIII.2.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i śpiewa przynajmniej zwrotkę i refren hymnu Polski; <p>PP VIII.2.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – śpiewa, dbając o prawidłową postawę, dba o artykulację głosek; 	<p>PP VIII.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – naśladuje różne odgłosy bliskiego i dalszego otoczenia, tworzy proste bitboksy; – śpiewa melodie, wykorzystując poznane sylaby solmizacyjne oraz fa, si, do’; – wykonuje tematy rytmiczne, wykorzystując poznane sylaby oraz ta-a (półnuta z kropką), es (pauza ósemkowa), sza-a (pauza półnutowa), ti-ta-ti (synkopa); <p>PP VIII.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – w różnych okolicznościach nuci poznane melodie, wylizanki, piosenki, również tworzone przez siebie; <p>PP VIII.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – śpiewa poznane piosenki, kolędy i pastorałki oraz wybrane pieśni patriotyczne; <p>PP VIII.2.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – śpiewa przynajmniej dwie zwrotki hymnu Polski; 	Klasa 3
<p>PP VIII.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – naśladuje różne odgłosy otoczenia, wykorzystuje bitboksy do realizowania tematów rytmicznych; – rozwija umiejętność śpiewania melodii z wykorzystaniem poznanych sylab solmizacyjnych; – rozwija umiejętność wykonywania tematów rytmicznych z wykorzystaniem poznanych sylab oraz tim-to (ósemka z kropką i szesnastka), ta-a-a (cała nuta), ta-i-ti (ćwierćnuta z kropką i ósemka); <p>PP VIII.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – w różnych okolicznościach nuci poznane melodie, wylizanki, piosenki, również tworzone przez siebie; <p>PP VIII.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – śpiewa wybrane piosenki i pieśni związane z tradycją i kulturą Polski podczas różnych okoliczności, indywidualnie oraz w zespole; 	<p>PP VIII.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – naśladuje różne odgłosy otoczenia, wykorzystuje bitboksy do realizowania tematów rytmicznych; – rozwija umiejętność śpiewania melodii z wykorzystaniem poznanych sylab solmizacyjnych; – rozwija umiejętność wykonywania tematów rytmicznych z wykorzystaniem poznanych sylab oraz tim-to (ósemka z kropką i szesnastka), ta-a-a (cała nuta), ta-i-ti (ćwierćnuta z kropką i ósemka); <p>PP VIII.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – w różnych okolicznościach nuci poznane melodie, wylizanki, piosenki, również tworzone przez siebie; <p>PP VIII.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – śpiewa wybrane piosenki i pieśni związane z tradycją i kulturą Polski podczas różnych okoliczności, indywidualnie oraz w zespole; 	

<p>PP VIII.2.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – śpiewa proste śpiewanki, wylizanki w wybranym języku obcym. 	<p>PP VIII.2.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – śpiewa, dbając o prawidłową postawę, artykulację głosek i oddech; <p>PP VIII.2.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – śpiewa wybrane piosenki w języku obcym. 	<p>PP VIII.2.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – śpiewa hymn Polski z odpowiednią intonacją, w tempie, zachowuje prawidłową postawę podczas śpiewania; <p>PP VIII.2.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – śpiewa, dbając o prawidłową postawę, artykulację głosek i oddech, zachowuje naturalną barwę głosu; <p>PP VIII.2.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – śpiewa piosenki w wybranych językach obcych.
<p>3. Improwizacja ruchowa, rytmika i taniec. Uczeń:</p>		
<p>PP VIII.3.1) przedstawia ruchem treść muzyczną (np. dynamikę, nastrój, wysokość dźwięku, tempo, artykulację) oraz treść pozamuzyczną (np. fabułę, odczucia, przekład znaczeniowy słów);</p> <p>PP VIII.3.2) interpretuje ruchem schematy rytmiczne;</p> <p>PP VIII.3.3) tworzy improwizacje ruchowe inspirowane wylizankami, rymowanymi tekstami;</p> <p>PP VIII.3.4) wykonuje piąsy;</p> <p>PP VIII.3.5) porusza się i tańczy według utworzonych przez siebie układów ruchowych, z rekwiizytem, bez muzyki i przy muzyce;</p> <p>PP VIII.3.6) tworzy sekwencje i układy poruszania się do ulubionych przez siebie utworów muzycznych, wykorzystuje je do animacji i zabawy w grupie;</p> <p>PP VIII.3.7) tańczy według układów ruchowych charakterystycznych dla wybranych tańców (w tym integracyjnych, ludowych polskich oraz innych krajów Europy i świata).</p>		
<p>Klasa 1</p>		
<p>PP VIII.3.2), 5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – porusza się i tańczy w zabawach muzyczno-ruchowych o ustalonych zasadach rozwijających orientację przestrzenną, percepcję słuchową, świadomość lewej i prawej strony ciała; <p>PP VIII.3.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – tańczy według układów charakterystycznych dla polki, poloneza, marsza; 	<p>PP VIII.3.4), 5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – porusza się i tańczy w parze, w trójce, zachowuje odpowiednią postawę taneczną; <p>PP VIII.3.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – tańczy według układów charakterystycznych dla poznanych tańców oraz dla krakowiaka, walca, kujawiaka; 	<p>Klasa 3</p> <p>PP VIII.3.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – tańczy według układów charakterystycznych dla poznanych tańców oraz dla mazura, oberka; <p>PP VIII.3.5), 6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy swobodne improwizacje ruchowe inspirowane muzyką rozrywkową (swing, blues, rock, jazz).

<p>PP VIII.3.1), 3), 6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy swobodne improwizacje ruchowe do utworów muzycznych, wyliczanek, rymowanek. 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza sekwencje i układy ruchowe charakterystyczne dla tańców z różnych krajów Europy i świata; PP VIII.3.1), 6) – tworzy swobodne improwizacje ruchowe inspirowane baletem. 	
<p>4. Gra na instrumentach muzycznych. Uczeń:</p>		
<p>PP VIII.4.1) gra zadane przez nauczyciela i własne schematy rytmiczne; PP VIII.4.2) wykonuje tematy rytmiczne wybranych, znanych utworów muzycznych (ludowych, popularnych, dziecięcych, klasycznych, wokalnych, instrumentalnych, polskich i zagranicznych) z użyciem instrumentów perkusyjnych; PP VIII.4.3) realizuje schematy i tematy rytmiczne, eksperymentuje przy użyciu np. patyczków, pudełek, papieru, trawy, piszczałek, gwizdków, kogucików na wodę; PP VIII.4.4) wykonuje instrumenty m.in. z materiałów naturalnych i innych oraz wykorzystuje tak powstałe instrumenty do akompaniamentu, realizacji dźwięku podczas zabaw i zadań edukacyjnych, organizacji koncertów i przedstawień teatralnych; PP VIII.4.5) wykonuje akompaniament do śpiewu, stosuje gesty dźwiękotwórcze (np. tupanie, klaskanie, pstrykanie, uderzanie o uda); PP VIII.4.6) eksperymentuje i poszukuje dźwięków, fragmentów znanych melodii przy użyciu np. dzwonków, ksylofonu, fletu podłużnego, fłażoletu – flicika polskiego; PP VIII.4.7) gra melodie piosenek i utworów instrumentalnych, do wyboru: na dzwonkach, ksylofonie, flecie podłużnym, fłażolecie – fliciku polskim – lub innych.</p>		
<p>Klasa 1</p>		
<p>PP VIII.4.1), 2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – gra na instrumentach perkusyjnych (bębenek, tamburyn, trójkąt, marakasy, blok akustyczny, klawesy, dzwoneczki) proste schematy rytmiczne; – wykonuje proste schematy rytmiczne poznanych utworów z użyciem instrumentów perkusyjnych; <p>PP VIII.4.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – realizuje proste schematy rytmiczne, wykorzystując proste, niekonwencjonalne instrumenty perkusyjne; 	<p>Klasa 2</p> <p>PP VIII.4.1), 2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – gra proste i rozbudowane schematy rytmiczne na poznanych instrumentach perkusyjnych oraz na talerzach, kastanietach; – wykonuje proste tematy rytmiczne poznanych utworów z użyciem instrumentów perkusyjnych i wzbogaca je własnymi pomysłami; PP VIII.4.3), 4) – realizuje schematy rytmiczne, wykonując proste, własnoręcznie wykonane instrumenty perkusyjne; 	<p>Klasa 3</p> <p>PP VIII.4.1), 2), 3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwija umiejętność gry na poznanych instrumentach perkusyjnych, eksperymentuje; PP VIII.4.3), 4) – realizuje schematy rytmiczne indywidualnie i w grupie, wykorzystując różnorodne instrumenty perkusyjne; – rozwija umiejętność akompaniowania za pomocą instrumentów perkusyjnych, gra podczas koncertów i przedstawień teatralnych;

<p>PP VIII.4.4), 5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – akompaniuje do wybranych fragmentów utworów muzycznych, wykorzystując instrumenty perkusyjne lub efekty akustyczne; <p>PP VIII.4.6), 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – gra proste schematy melodyczne na instrumencie melodycznym. 	<p>PP VIII.4.4), 5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy akompaniament do utworów muzycznych, wykorzystując instrumenty perkusyjne lub efekty akustyczne, wykorzystuje swoje umiejętności podczas zabaw i zadań edukacyjnych; <p>PP VIII.4.6), 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – gra wybrane melodie na instrumencie melodycznym. 	<p>PP VIII.4.6), 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – gra poznane melodie na instrumencie melodycznym, podejmuje próby tworzenia własnych melodii.
<p>5. Osiągnięcia w zakresie znajomości form zapisu dźwięku. Uczeń:</p>		
<p>PP VIII.5.1) wyjaśnia różne formy zapisu dźwięków, muzyki, np. nagranie za pomocą komputera, dyktafonu, telefonu czy zapis za pomocą notacji muzycznej;</p> <p>PP VIII.5.2) zapisuje w zabawie z instrumentami perkusyjnymi dźwięki np. poprzez układ piktogramów, kloceków rytmicznych, kolorów, liczb czy obrazków; szyfruje, koduje, wykorzystuje utworzony zapis w zabawie;</p> <p>PP VIII.5.3) korzysta z wybranego zapisu melodii w czasie gry na instrumencie: dzwonkach, ksylofonie, flecie podłużnym, flażolecie – fleciku polskim.</p>		
<p>Klasa 1</p>		
<p>PP VIII.5.1), 2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – dekoduje i koduje prosty zapis dźwięków za pomocą obrazków, piktogramów, nut; <p>PP VIII.5.1), 3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – posługuje się literowymi nazwami dźwięków w gamie C-dur (c1, d1, e1, g1, a1); – zna i posługuje się pojęciami oraz znakami związanymi z notacją muzyczną: kreska taktowa, takt, repetycja (powtórzenie rytmu/melodii), akcent, metrum parzyste (2/4, 4/4), piano, forte, pięciolinia; – różni wybrane formy zapisu dźwięków. 	<p>PP VIII.5.1), 2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – dekoduje i koduje zapis dźwięków za pomocą obrazków, piktogramów, kolorów, kloceków, nut; <p>PP VIII.5.1), 3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – posługuje się poznaczonymi literowymi nazwami dźwięków w gamie C-dur oraz f1, h1, c2; – zna i posługuje się poznaczonymi pojęciami oraz znakami związanymi z notacją muzyczną, a także wie, co znaczą pojęcia: metrum nieparzyste (3/4), klucz wiolinowy, forma AB i ABA, kanon, synkopa, crescendo, diminuendo, legato, staccato; – różni poznane formy zapisu dźwięków, podejmując próby zapisywania dźwięku. 	<p>Klasa 3</p>
<p>PP VIII.5.1), 2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwija umiejętność dekodowania i kodowania zapisu dźwięków za pomocą notacji muzycznej; <p>PP VIII.5.1), 3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwija umiejętność posługiwania się literowymi nazwami dźwięków w gamie C-dur; – rozwija w zabawie umiejętność posługiwania się poznaczonymi pojęciami i znakami związanymi z notacją muzyczną, grając na instrumencie perkusyjnym oraz na wybranym instrumencie melodycznym; – różni i wyjaśnia różne formy zapisu dźwięków, eksperymentuje, zapisując dźwięk. 		

IX. Wychowanie fizyczne		
1. Osiągnięcia w zakresie utrzymania higieny osobistej i zdrowia. Uczeń:		
<p>PP IX.1.1) utrzymuje w czystości ręce i całe ciało, przebiera się przed zajęciami ruchowymi i po ich zakończeniu; wykonuje te czynności samodzielnie i w stosownym momencie;</p> <p>PP IX.1.2) dostosowuje strój do rodzaju pogody i pory roku w trakcie zajęć ruchowych odpowiednio na świeżym powietrzu i w pomieszczeniu;</p> <p>PP IX.1.3) wyjaśnia znaczenie ruchu w procesie utrzymania zdrowia;</p> <p>PP IX.1.4) przygotowuje we właściwych sytuacjach i w odpowiedni sposób swoje ciało do wykonywania ruchu;</p> <p>PP IX.1.5) ma świadomość znaczenia systematyczności i wytrwałości w wykonywaniu ćwiczeń;</p> <p>PP IX.1.6) uznaje, że każdy człowiek ma inne możliwości w zakresie sprawności fizycznej, akceptuje sytuację dzieci, które z uwagi na chorobę nie mogą być sprawne w każdej formie ruchu.</p>		
Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP IX.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przestrzega zasad higieny osobistej; PP IX.1.2) – ma świadomość potrzeby hartowania organizmu; PP IX.1.3) – ma świadomość własnego ciała (mierzenie wzrostu, masy ciała, samoocena własnej sprawności fizycznej); ma świadomość wpływu ćwiczeń na sprawność fizyczną; PP IX.1.4) – wykonuje ćwiczenia dotyczące rąk w rytmie muzyki; – rytmicznie maszeruje z akcentowaniem ruchów rąk i nóg; – wykonuje rytmiczne podskoki, bieg, marsz, cwał; – uświadamia sobie wpływ żywienia na sprawność fizyczną i zapobieganie chorobom; 	<p>PP IX.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przestrzega zasad higieny osobistej; PP IX.1.2) – ma świadomość potrzeby hartowania organizmu; PP IX.1.3) – ma świadomość własnego ciała (mierzenie wzrostu, masy ciała, samoocena własnej sprawności fizycznej); ma świadomość wpływu ćwiczeń na sprawność fizyczną; – zna historię sportu; PP IX.1.4) – wykonuje ćwiczenia dotyczące rąk w rytmie muzyki; – rytmicznie maszeruje z akcentowaniem ruchów rąk i nóg; – wykonuje rytmiczne podskoki, rytmiczny bieg, marsz, cwał; – uświadamia sobie wpływ żywienia na sprawność fizyczną; 	<p>PP IX.1.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przestrzega zasad higieny osobistej; PP IX.1.2) – ma świadomość potrzeby hartowania organizmu; PP IX.1.3) – ma świadomość własnego ciała (mierzenie wzrostu, masy ciała, samoocena własnej sprawności fizycznej); obserwuje własny organizm po wysiłku fizycznym (tętno, rytm serca, oddychanie), ma świadomość wpływu ćwiczeń na sprawność fizyczną; – zna historię sportu oraz nazwiska wybranych polskich sportowców; – zna historię igrzysk olimpijskich, letnie i zimowe dyscypliny olimpijskie oraz nazwiska polskich medalistów olimpijskich;

<p>PP IX.1.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – uświadamia sobie potrzebę przestrzegania zasady stopniowania wysiłku; <p>PP IX.1.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna zasady współdziałania w grupie i ich przestrzega; – zna zasady rywalizacji i potrafi się do nich dostosować; – uświadamia sobie i akceptuje różnice w sprawności fizycznej ludzi, w tym osób niepełnosprawnych; – zna zawody związane z inteligencją kinestetyczną. 	<p>PP IX.1.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – uświadamia sobie potrzebę przestrzegania zasady stopniowania wysiłku; <p>PP IX.1.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna zasady współdziałania w grupie i ich przestrzega; – zna zasady rywalizacji i potrafi się do nich dostosować. 	<p>PP IX.1.4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rytmicznie maszeruje z akcentowaniem ruchów rąk i nóg; – wykonuje rytmiczne podskoki, rytmiczny bieg, marsz, cwał; – uświadamia sobie wpływ żywienia na sprawność fizyczną; <p>PP IX.1.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – uświadamia sobie potrzebę przestrzegania zasady stopniowania wysiłku; <p>PP IX.1.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna zasady współdziałania w grupie i ich przestrzega; – zna zasady rywalizacji i potrafi się do nich dostosować.
--	---	---

2. Osiągnięcia w zakresie sprawności motorycznych. Uczeń:

PP IX.2.1) przyjmuje podstawowe pozycje do ćwiczeń: postawa zasadnicza, rozkrok, wykrok, zakrok, stanie jedno- i dwunożne, klęk podparty, przysiad podparty, podpór przodem, podpór tyłem, siad kłębowy, skrzyżny, skulony, prosty;

PP IX.2.2) pokonuje w biegu przeszkody naturalne i sztuczne, biega z wysokim unoszeniem kolan, biega w połączeniu ze skokiem, przenoszeniem przyborów np. piłki, pałeczki, z rzutem do celu ruchomego i nieruchomego, biega w różnym tempie, realizuje marszobieg;

PP IX.2.3) rzuca i podaje jedno- i dwunożnie, w miejscu i w ruchu, oburącz do przodu, znad głowy, piłką małą i dużą, rzuca małymi przyborami na odległość i do celu, skacze jedno- i dwunożnie ze zmianą tempa, kierunku, pozycji ciała, skacze w dowolnym sposobem, skacze przez skakankę, wykonuje przeskok zawrotny przez ławeczkę, naskoki i zeskok, skoki zające;

PP IX.2.4) wykonuje ćwiczenia zwinnościowe:

- a) skłony, skrętoskłony, przetoczenie, czołganie, podciąganie,
- b) czworakowanie ze zmianą kierunku i tempa ruchu,
- c) wspina się,
- d) mocowanie w pozycjach niskich i wysokich,
- e) podnoszenie i przenoszenie przyborów;

PP IX.2.5) wykonuje przewrót w przód z przysiadu podpartego;

PP IX.2.6) wykonuje ćwiczenia równoważne bez przyboru i z przyborem, np. na ławeczce gimnastycznej;

PP IX.2.7) samodzielnie wykonuje ćwiczenia prowadzące do zapobiegania wadom postawy.

Klasa 1	Klasa 2	Klasa 3
<p>PP IX.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przyjmuje pozycje niskie: przysiad podparty; siady: prosty, skrzyżny, skulny, klęczny, równoważny; klęk: jednonóż, obunóż; leżenie: przodem, tyłem; stanie rozkroczone; – wystukuje rytm w różnych pozycjach wyjściowych; – umie szybko ustawić się w szeregu, dwuszeregu, kole, rozsypane; <p>PP IX.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – biega po prostej, slalomem, po okręgu; biega do wyznaczonego miejsca (5–10 m); – bierze udział w zabawach bieżnych z użyciem różnych przeszkodami; – biega między przeszkodami; – pokonuje przeszkody; <p>PP IX.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – skacze w górę (obunóż, jednonóż); – wykonuje skoki z pokonywaniem przeszkod (obunóż, jednonóż); – wykonuje wieloskoki; – bierze udział w zabawach skocznych z użyciem różnych przyborów; – wykonuje rzuty oburącz: zza głowy, znad głowy, przed głowę, dołem, w przód, w tył, z miejsca, w ruchu; – wykonuje rzuty jedną ręką; – wykonuje rzuty na odległość małymi przedmiotami; – rzuca do ruchomego celu; <p>PP IX.2.4) a)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje pełzanie z przyborem; – czołga się pod niskimi przeszkodami; 	<p>PP IX.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przyjmuje pozycje niskie: przysiad podparty; siady: prosty, skrzyżny, skulny, klęczny, równoważny; klęk: jednonóż, obunóż; leżenie: przodem, tyłem; stanie rozkroczone; – wystukuje rytm w różnych pozycjach wyjściowych; – umie szybko ustawić się w szeregu, dwuszeregu, kole, rozsypane; <p>PP IX.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje marsz, marszobieg, trucht, bieg w różnych warunkach terenowych; – biega po prostej, slalomem, po okręgu; biega do wyznaczonego miejsca (5–10 m); – biega po wyznaczonej trasie; – biega indywidualnie i w grupie; – bierze udział w biegu sztafetowym; – umie startować do biegu z różnych pozycji (wysokiej, niskiej); – biega wolno i szybko na sygnał ze startu wysokiego i niskiego; – bierze udział w zabawach bieżnych z wysokim unoszeniem kolan, bokiem, tyłem, z przyspieszaniem i zwalnianiem; – bierze udział w zabawach bieżnych z użyciem różnych przyborów; – biega między przeszkodami; – pokonuje przeszkody; <p>PP IX.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – skacze w górę (obunóż, jednonóż); – wykonuje skoki z pokonywaniem przeszkod (obunóż, jednonóż); 	<p>PP IX.2.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przyjmuje pozycje niskie: przysiad podparty; siady: prosty, skrzyżny, skulny, klęczny, równoważny; klęk: jednonóż, obunóż; leżenie: przodem, tyłem; stanie rozkroczone; – wystukuje rytm w różnych pozycjach wyjściowych; – umie szybko ustawić się w szeregu, dwuszeregu, kole, rozsypane; <p>PP IX.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje marsz, marszobieg (co najmniej 15 minut), trucht, bieg w różnych warunkach terenowych; – biega po prostej, slalomem, po okręgu; biega do wyznaczonego miejsca (5–10 m); – biega po wyznaczonej trasie; – biega indywidualnie i grupowo; – bierze udział w biegu sztafetowym; – umie startować do biegu z różnych pozycji (wysokiej, niskiej); – biega wolno i szybko na sygnał ze startu wysokiego i niskiego (40–60 m); – biega na czas (50 m) – próba sprawności fizycznej; – wykonuje bieg 4 x 10 m; – bierze udział w zabawach bieżnych z wysokim unoszeniem kolan, bokiem, tyłem, z przyspieszaniem i zwalnianiem; – bierze udział w zabawach bieżnych z użyciem różnych przyborów; – biega między przeszkodami; – pokonuje przeszkody;

<p>PP IX.2.4) b)</p> <ul style="list-style-type: none"> – bierze udział w zabawach na czworakach z użyciem różnych przyborów; <p>PP IX.2.4) c)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wspina się na niskie przyrządy; – schodzi z niskich przyrządów; – pokonuje przeszkody dołem i górą; – wspina się po skośnie ustawionej ławeczce; – wspina się, podciąga i wbiega na różne przyrządy; <p>PP IX.2.4) d)</p> <ul style="list-style-type: none"> – toczy przybory ręką lub nogą; – przeciąga przybory po podłożu; – wykonuje mocowanie w pozycjach wysokich i niskich; <p>PP IX.2.4) e)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przenosi przybory oburącz, pojedynczo i w parze (do 3 kg); – przekazuje współwiczącemu przybory w różnym tempie i w różnych pozycjach; <p>PP IX.2.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przechodzi z zamkniętymi oczami po linie rozłożonej na podłodze; – wykonuje przejście równoważne po różnych przyrządach; – wykonuje przejścia po ławeczce różnymi sposobami, z przyborami i bez; <p>PP IX.2.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje ćwiczenia dotyczące szyi (skłony głową w przód, w tył, na boki, krążenia głową); – wykonuje ćwiczenia dotyczące ramion i pasa barkowego (wznoszenie i opuszczanie ramion w różnych kierunkach, krążenia ramionami, 	<ul style="list-style-type: none"> – wykonuje skoki z wysokości (do 1 m) na miękkie podłoże; – wykonuje wieloskoki; – bierze udział w zabawach skocznych z użyciem różnych przyborów; – wykonuje rzuty oburącz: zza głowy, znad głowy, sprzed głowy, dołem, w przód, w tył, z miejsca, w ruchu; – wykonuje rzuty jedną ręką; – wykonuje rzuty na odległość małymi przedmiotami; – rzuca do nieruchomego celu; – rzuca do ruchomego celu; – rzuca piłeczką palantową na odległość z miejsca w pozycji wykroczonej (pomiar odległości); – wykonuje skok w dal z miejsca i z rozbiegu (mierzenie długości skoku); <p>PP IX.2.4) a)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje zwisy na drabinkach przodem i tyłem; – wykonuje pełzanie z przyborem; – czołga się pod niskimi przeszkodami; <p>PP IX.2.4) b)</p> <ul style="list-style-type: none"> – bierze udział w zabawach na czworakach z użyciem różnych przyborów; – pokonuje tory przeszkod z elementami pełzania, czołgania się i czworakowania; <p>PP IX.2.4) c)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wspina się na niskie przyrządy; – schodzi z niskich przyrządów; – pokonuje przeszkody dołem i górą; – wspina się po skośnie ustawionej ławeczce; – wspina się, podciąga i wbiega na różne przyrządy; 	<p>PP IX.2.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – skacze w górę (obunóż, jednonóż); – wykonuje skoki z pokonywaniem przeszkod (obunóż, jednonóż); – wykonuje skoki z wysokości (do 1 m) na miękkie podłoże; – wykonuje wieloskoki; – bierze udział w zabawach skocznych z użyciem różnych przyborów; – wykonuje skok w dal z miejsca i z rozbiegu (mierzenie długości skoku); – wykonuje rzuty oburącz: zza głowy, znad głowy, sprzed głowy, dołem, w przód, w tył, z miejsca, w ruchu; – wykonuje rzuty jedną ręką; – wykonuje rzuty na odległość małymi przedmiotami; – rzuca do nieruchomego celu; – rzuca do ruchomego celu; – rzuca piłeczką palantową na odległość z miejsca w pozycji wykroczonej (pomiar odległości); – wykonuje skok w dal z miejsca i z rozbiegu (mierzenie długości skoku); <p>PP IX.2.4) a)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje zwisy na drabinkach przodem i tyłem; – wykonuje pełzanie z przyborem; – czołga się pod niskimi przeszkodami; – wykonuje próbę gibkości; – wykonuje próbę siły mięśni brzucha; – wykonuje próbę siły rąk i barków; <p>PP IX.2.4) b)</p> <ul style="list-style-type: none"> – bierze udział w zabawach na czworakach z użyciem różnych przyborów;
--	---	--

<p>wymachy ramion: jednoczesne, naprzemianstronne, w przód, w tył); wykonuje ćwiczenia dotyczące tułowia we wszystkich płaszczyznach z różnym ułożeniem ramion;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonuje ćwiczenia dotyczące nóg (wspięcia, przysiady, podskoki w różnych kierunkach, ćwiczenia przeciw płaskostopiu); - wykonuje leżenie przewrotne; - wykonuje podpór tyłem. 	<p>PP IX.2.4) d)</p> <ul style="list-style-type: none"> - toczy przybory ręką lub nogą; - przeciąga przybory po podłożu; - wykonuje mocowanie w pozycjach wysokich i niskich; <p>PP IX.2.4) e)</p> <ul style="list-style-type: none"> - przenosi przybory oburącz, pojedynczo i w parze (do 3 kg); - przekazuje współwciążącemu przybory w różnym tempie i w różnych pozycjach; <p>PP IX.2.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - przechodzi z zamkniętymi oczami po linii rozłożonej na podłodze; - wykonuje przejście równoważne po różnych przyrządach; - wykonuje przejścia po ławeczce różnymi sposobami, z przyborami i bez; <p>PP IX.2.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonuje ćwiczenia dotyczące (skłony głową w przód, w tył, na boki, krążenia głową); - wykonuje ćwiczenia dotyczące ramion i pasa barkowego (wznoszenie i opuszczanie ramion w różnych kierunkach, krążenia ramionami, wymachy ramionami: jednoczesne, naprzemianstronne, w przód, w tył); - wykonuje ćwiczenia dotyczące tułowia we wszystkich płaszczyznach z różnym ułożeniem ramion; - wykonuje ćwiczenia dotyczące nóg (wspięcia, przysiady, podskoki w różnych kierunkach, ćwiczenia przeciw płaskostopiu); - wykonuje leżenie przewrotne; - wykonuje podpór tyłem. 	<ul style="list-style-type: none"> - pokonuje tory przeszkód z elementami pełzania, czotłgania się i czworakowania; PP IX.2.4) c) - wspina się na niskie przyrządy; - schodzi z niskich przyrządów; - pokonuje przeszkody dołem i górą; - wspina się po skośnie ustawionej ławeczce; - wspina się, podciąga i wbiega na różne przyrządy; - podejmuje próby wspinania się po linii; PP IX.2.4) d) - toczy przybory ręką lub nogą; - przeciąga przybory po podłożu; - wykonuje mocowanie w pozycjach wysokich i niskich; <p>PP IX.2.4) e)</p> <ul style="list-style-type: none"> - przenosi przybory oburącz, pojedynczo i w parze (do 3 kg); - przekazuje współwciążącemu przybory w różnym tempie i w różnych pozycjach; <p>PP IX.2.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonuje przewrót w przód; <p>PP IX.2.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - przechodzi z zamkniętymi oczami po linii rozłożonej na podłodze; - wykonuje przejście równoważne po różnych przyrządach; - wykonuje przejścia po ławeczce różnymi sposobami, z przyborami i bez nich; <p>PP IX.2.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonuje ćwiczenia dotyczące szyi (skłony głową w przód, w tył, na boki, krążenia głową); - wykonuje ćwiczenia dotyczące ramion i pasa barkowego (wznoszenie
--	--	---

		<p>i opuszczanie ramion w różnych kierunkach, krażenia ramionami, wymachy ramion: jednoczesne, naprzemianstronne, w przód, w tył);</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje ćwiczenia dotyczące tułowia we wszystkich płaszczyznach z różnym ułożeniem ramion; – wykonuje ćwiczenia dotyczące nóg (wspięcia, przysiady, podskoki w różnych kierunkach, ćwiczenia przeciw płaskostopiu); – wykonuje leżenie przewrotne; – wykonuje podpór tyłem.
3. Osiągnięcia w zakresie różnych form rekreacyjno-sportowych. Uczeń:		
<p>PP IX.3.1) organizuje zespołową zabawę lub grę ruchową z wykorzystaniem przyboru lub bez;</p> <p>PP IX.3.2) zachowuje powściągliwość w ocenie sprawności fizycznej koleżanek i kolegów – uczestników zabawy, respektuje ich prawo do indywidualnego tempa rozwoju, radzi sobie w sytuacji przegranej i akceptuje zwycięstwo, np. drużyny przeciwnej, gratuluje drużynie zwycięskiej sukcesu;</p> <p>PP IX.3.3) respektuje przepisy, reguły zabaw i gier ruchowych, przepisy ruchu drogowego w odniesieniu do pieszych, rowerzystów, rolkarzy, biegaczy i innych osób, których poruszanie się w miejscu publicznym może stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa;</p> <p>PP IX.3.4) uczestniczy w zabawach i grach zespołowych, z wykorzystaniem różnych rodzajów piłek;</p> <p>PP IX.3.5) wykonuje prawidłowo elementy charakterystyczne dla gier zespołowych: rzuty i chwyt ringo, podania piłki do partnera jednorącz i oburącz w miejscu lub w ruchu, odbicia piłki, kozłowanie w miejscu i w ruchu, podania piłki w miejscu i w ruchu, prowadzenie piłki, strzał do celu;</p> <p>PP IX.3.6) układa zespołowe zabawy ruchowe i w nich uczestniczy, ma świadomość, iż sukces w takiej zabawie odnosi się dzięki sprawności, zaradności i współdziałaniu;</p> <p>PP IX.3.7) jeździ na dostępnym sprzęcie sportowym, np. hulajnodze, rolkach, rowerze, sankach, łyżwach.</p>		
<p>Klasa 1</p> <p>PP IX.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje ćwiczenia dotyczące rąk w rytmie muzyki; – rytmicznie maszeruje z akcentowaniem ruchów rąk i nóg; – wykonuje rytmiczne podskoki, bieg, marsz, cwał; 	<p>Klasa 2</p> <p>PP IX.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje ćwiczenia dotyczące rąk w rytmie muzyki; – rytmicznie maszeruje z akcentowaniem ruchów rąk i nóg; – wykonuje rytmiczne podskoki, rytmiczny bieg, marsz, cwał; 	<p>Klasa 3</p> <p>PP IX.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje ćwiczenia dotyczące rąk w rytmie muzyki; – organizuje zabawę w odtwarzanie obrazów za pomocą ciała; – ilustruje ruchem rytm piosenek i melodii; – organizuje zabawy rytmiczno-taneczne;

<ul style="list-style-type: none"> – organizuje zabawę w odtwarzanie obrazów za pomocą ciała; – ilustruje ruchem rytm piosenek i melodii; – organizuje zabawy rytmiczno-taneczne; – organizuje zabawy i gry ruchowe przygotowujące do gier zespołowych; – przestrzega zasad współdziałania w grupie; – zna zasady rywalizacji – radzi sobie w sytuacji przegranej i akceptuje zwycięstwo, np. drużyny przeciwnej, gratuluje drużynie zwycięskiej sukcesu; – uświadamia sobie i akceptuje różnice w sprawności fizycznej ludzi, w tym osób niepełnosprawnych; PP IX.3.3) <ul style="list-style-type: none"> – dogania współwiczającego i wyprzedza go z lewej strony zgodnie z zasadami ruchu drogowego; – wie, że osoby i grupy należy wymijać zgodnie z zasadami ruchu drogowego; – omija przeszkody zgodnie z zasadami ruchu drogowego; – zna i respektuje przepisy w zabawach i grach ruchowych przygotowujących do gier zespołowych; – przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas uprawiania sportu; PP IX.3.4) <ul style="list-style-type: none"> – bierze udział w zabawach skocznych z użyciem różnych przyborów; – bierze udział w zabawach rzutnych z użyciem różnych przyborów; – uczestniczy w zabawach i grach ruchowych przygotowujących do gier zespołowych; 	<ul style="list-style-type: none"> – organizuje zabawę w odtwarzanie obrazów za pomocą ciała; – ilustruje ruchem rytm piosenek i melodii; – organizuje zabawy rytmiczno-taneczne; – tańczy tańce nowoczesne, narodowe i regionalne; – organizuje zabawy i gry ruchowe przygotowujące do gier zespołowych; PP IX.3.2) <ul style="list-style-type: none"> – przestrzega zasad współdziałania w grupie; – zna zasady rywalizacji – radzi sobie w sytuacji przegranej i akceptuje zwycięstwo, np. drużyny przeciwnej, gratuluje drużynie zwycięskiej sukcesu; – uświadamia sobie i akceptuje różnice w sprawności fizycznej ludzi, w tym osób niepełnosprawnych; PP IX.3.3) <ul style="list-style-type: none"> – dogania współwiczającego i wyprzedza go z lewej strony zgodnie z zasadami ruchu drogowego; – wie, że osoby i grupy należy wymijać zgodnie z zasadami ruchu drogowego; – omija przeszkody zgodnie z zasadami ruchu drogowego; – dba o bezpieczeństwo podczas uprawiania sportu; PP IX.3.4) <ul style="list-style-type: none"> – uczestniczy w zabawach i grach zespołowych, z wykorzystaniem różnych rodzajów piłek; – bierze udział w grze w dwa ognie (podawanie i chwytanie piłki w miejscu i w ruchu, rzucanie do celu, gra według ustalonych zasad); 	<ul style="list-style-type: none"> – tańczy tańce nowoczesne, narodowe i regionalne; – organizuje zabawy i gry ruchowe przygotowujące do gier zespołowych; PP IX.3.2) <ul style="list-style-type: none"> – przestrzega zasad współdziałania w grupie; – zna zasady rywalizacji – radzi sobie w sytuacji przegranej i akceptuje zwycięstwo, np. drużyny przeciwnej, gratuluje drużynie zwycięskiej sukcesu; – uświadamia sobie i akceptuje różnice w sprawności fizycznej ludzi, w tym osób niepełnosprawnych; PP IX.3.3) <ul style="list-style-type: none"> – dogania współwiczającego i wyprzedza go z lewej strony zgodnie z zasadami ruchu drogowego; – wie, że osoby i grupy należy wymijać zgodnie z zasadami ruchu drogowego; – omija przeszkody zgodnie z zasadami ruchu drogowego; – dba o bezpieczeństwo podczas uprawiania sportu; – zna zasady udzielania pierwszej pomocy; PP IX.3.4) <ul style="list-style-type: none"> – uczestniczy w zabawach i grach zespołowych, z wykorzystaniem różnych rodzajów piłek; – bierze udział w grze w dwa ognie (podawanie i chwytanie piłki w miejscu i w ruchu, rzucanie do celu, gra według ustalonych zasad); – bierze udział w grze w miniplikę nożną (podania piłki zewnętrznym
---	---	--

<p>PP IX.3.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje kozłowanie; – szybko reaguje na sygnał wzrokowy lub słuchowy; <p>PP IX.3.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zmienia kierunek ruchu i zatrzymuje się na sygnał; – naśladuje ruchy współwiczającego; – wykonuje ruchy przeciwstawne do ruchów współwiczającego; <p>PP IX.3.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – uczestniczy w zabawach i grach orientacyjno-porządkowych; – uczestniczy w zabawach i grach ruchowych przygotowujących do gier zespołowych; <p>PP IX.3.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – jeździ na sankach pojedynczo i w parze; – jeździ (na sankach, rowerze, rolkach, łyżwach, hulajnodze itp.) po linii prostej do wyznaczonego miejsca, umie hamować; – jeździ (na sankach, rowerze, rolkach, łyżwach, hulajnodze itp.) zmienia kierunek jazdy: skręty w prawo i w lewo; – uprawia inne sporty, np. pływanie (zależnie od bazy szkoły). 	<p>PP IX.3.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonuje rzuty i chwyt w zabawach rzutnych z użyciem różnych przyborów; – szybko reaguje na sygnał wzrokowy lub słuchowy; – zmienia kierunek ruchu i zatrzymuje się na sygnał; – naśladuje ruchy współwiczającego; – wykonuje ruchy przeciwstawne do ruchów współwiczającego; – wykonuje podania piłki z wykonywaniem dodatkowych czynności, np. klaśnięcia; – bierze udział w grze w ringo (rzucanie kółka oburącz i jednorącz, chwytanie kółka oburącz w miejscu, w wyskoku i w przysiadzie, rzucanie kółkiem do celu (gra według ustalonych zasad); <p>PP IX.3.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> – uczestniczy w zabawach i grach orientacyjno-porządkowych; – bierze udział w grze w dwa ognie i w ringo; <p>PP IX.3.7)</p> <ul style="list-style-type: none"> – jeździ na sankach pojedynczo i w parze; – jeździ (na sankach, rowerze, rolkach, łyżwach, hulajnodze itp.) po linii prostej do wyznaczonego miejsca, umie hamować; – jeździ (na sankach, rowerze, rolkach, łyżwach, hulajnodze itp.) zmienia kierunek jazdy: skręty w prawo i w lewo; – wykonuje różne czynności podczas zjazdu/jazdy, np. podnoszenie z ziemi przyborów; 	<ul style="list-style-type: none"> – i wewnętrznym podbiciem stopy do współpartnera, prowadzenie piłki nogą, strzały na bramkę, gra według ustalonych zasad); – bierze udział w grze w minikoszykówkę (rzuty do kosza, kozłowanie piłki prawą i lewą ręką, podania piłki oburącz sprzed klatki piersiowej w miejscu, w marszu i w biegu, rzuty do kosza w biegu po uprzednim kozłowaniu, podawanie piłki w ruchu w przód, w tył, w prawo i w lewo, gra w koszykówkę według ustalonych zasad); – bierze udział w grze w minisiatkówkę (odbicia piłki w parze oburącz sposobem górnym i dolnym, kierowanie piłki sposobem górnym i dolnym w określone miejsce boiska, gra w siatkówkę według ustalonych zasad); – bierze udział w grze w minipiłkę ręczną (podania piłki w parze w miejscu i w ruchu, rzucanie do celu statego i ruhomego, rzucanie do bramki z miejsca i z biegu, gra według ustalonych zasad); – wykonuje rzuty i chwyt w zabawach rzutnych z użyciem różnych przyborów; – bierze udział w grze w ringo (rzucanie kółka oburącz i jednorącz, chwytanie kółka oburącz w miejscu, w wyskoku i w przysiadzie, rzucanie kółkiem do celu (gra według ustalonych zasad); – szybko reaguje na sygnał wzrokowy lub słuchowy;
--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> - pokonuje tory przeszkód; - uprawia inne sporty, np. pływanie (zależnie od bazy szkoły). 	<ul style="list-style-type: none"> - zmienia kierunek ruchu i zatrzymuje się na sygnał; - naśladuje ruchy współwyciągającego; - wykonuje ruchy przeciwstawne do ruchów współwyciągającego; - wykonuje podania piłki z wykonywaniem dodatkowych czynności, np. klaśnięć; PP IX.3.6) - uczestniczy w zabawach i grach orientacyjno-porządkowych; - uczestniczy w grach zespołowych; PP IX.3.7) - jeździ na sankach pojedynczo i w parze; - jeździ (na sankach, rowerze, rolkach, łyżwach, hulajnodze itp.) po linii prostej do wyznaczonego miejsca, umie hamować; - jeździ (na sankach, rowerze, rolkach, łyżwach, hulajnodze itp.) zmienia kierunek jazdy: skręty w prawo i w lewo; - wykonuje różne czynności podczas zjazdu/jazdy, np. podnoszenie z ziemi przyborów; - pokonuje tory przeszkód; - uprawia inne sporty, np. pływanie (zależnie od bazy szkoły).
--	--	---

8. Ewaluacja programu *Ale to ciekawe*

Podstawa programowa – jako dokument nadrzędny – szczegółowo określa wymagania wobec ucznia, osiągnięcia, jakie powinien on zdobyć na etapie edukacji wczesnoszkolnej. Program nauczania jest dokumentem, który przedstawia sposób osiągnięcia zamierzonych celów. Dlatego ważna jest ocena jego zgodności z podstawą programową i skuteczności zaplanowanych działań. Program nauczania *Ale to ciekawe* ułatwia nauczycielom realizację podstawy programowej, planowanie pracy, podsuwa im rozwiązania organizacyjne i wychowawcze. Wskazuje metody oraz istotne treści, które przyczyniają się do wszechstronnego rozwoju ucznia.

Pierwszy etap ewaluacji to ewaluacja przedempiryczna przeprowadzona już podczas tworzenia programu. Bazując na własnych doświadczeniach pedagogicznych i wiedzy metodycznej, dokonałyśmy analizy i wyboru takich rozwiązań, które będą przydatne i jak najbardziej uniwersalne dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej.

Drugi etap to ewaluacja formalna, która powinna zostać przeprowadzona w trakcie realizacji programu. Program nauczania nie musi w pełni sprostać oczekiwaniom nauczycieli – uwzględniając różne aspekty (etap rozwoju uczniów zespołu klasowego pod względem edukacyjnym lub wychowawczym, warunki środowiskowe), nauczyciele mogą go przetwarzać oraz dostosowywać do potrzeb uczniów i warunków, w jakich pracują. Nauczyciel, który pracuje z programem, sam dokonuje jego analizy, modyfikuje go, wzbogaca i ocenia pod kątem efektywności. Zmianie mogą podlegać metody i formy pracy, można usunąć pewne treści lub wprowadzić nowe.

Trzeci etap to ewaluacja sumatywna, która zostanie dokonana po zakończeniu cyklu edukacyjnego i powinna dać ocenę dotyczącą efektywności kształcenia, rozwiązań metodycznych i doboru treści.

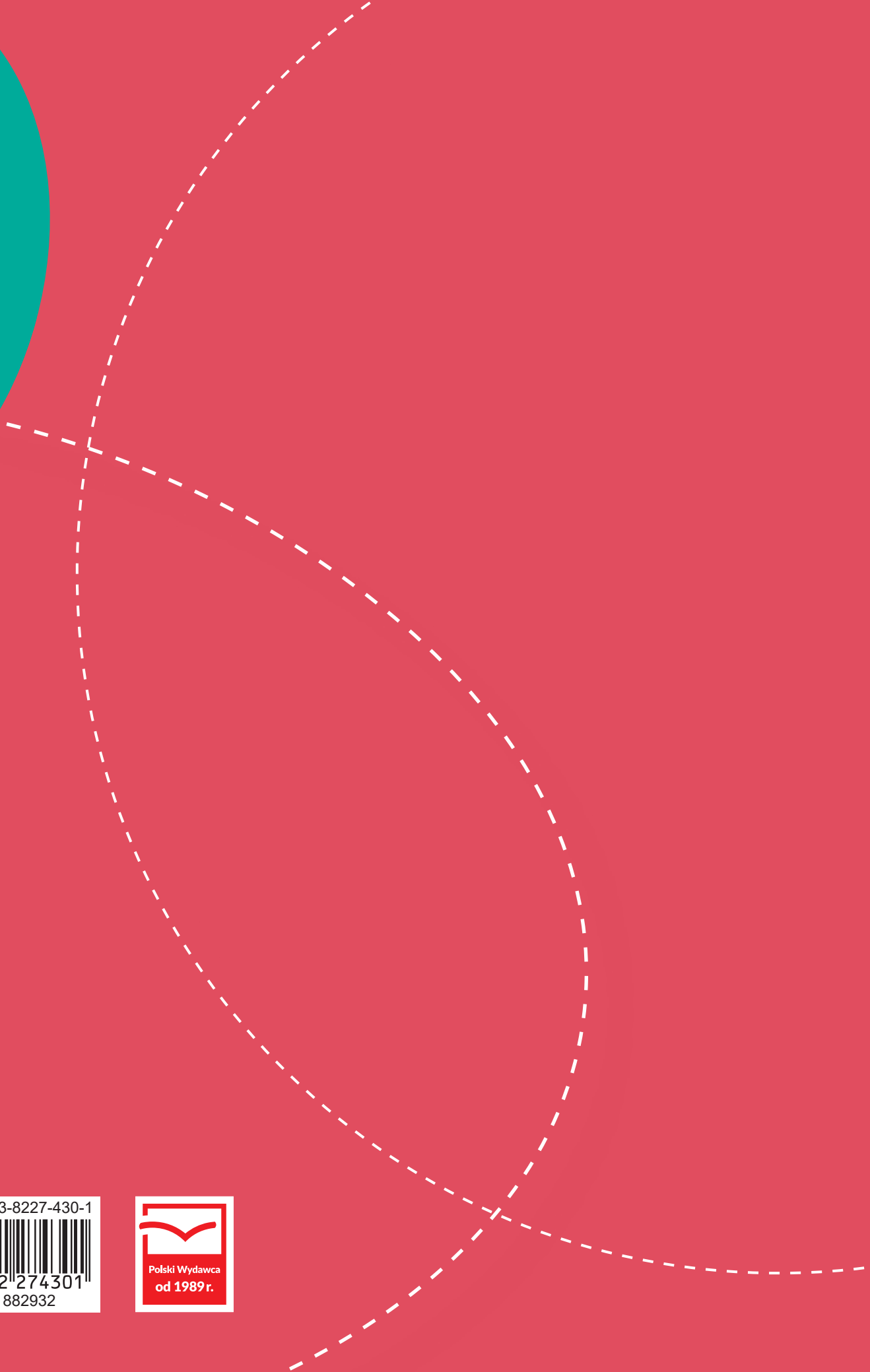
Nauczycieli, którzy wybrali program *Ale to ciekawe*, prosimy o podanie swoich opinii na jego temat w kwestionariuszu ankiety dostępnym na stronie www.mac.pl/mac-akademia. Wszystkie opinie, refleksje, uwagi i spostrzeżenia będą zbierane i analizowane podczas realizacji cyklu i po jego zakończeniu. Zebrany materiał zostanie uwzględniony do ewentualnych weryfikacji programu, by jeszcze lepiej spełnił swą rolę w procesie edukacji.

9. Bibliografia

- K. Appelt, *Wiek szkolny. Jak rozpoznać potencjał dziecka*, [w:] *Psychologiczne portrety człowieka. Praktyczna psychologia rozwojowa*, red. A.I. Brzezińska, GWP, Gdańsk 2005
- J.S. Bruner, *Kultura edukacji*, przeł. T. Brzostowska-Tereszkiewicz, Universitas, Kraków 2006
- T. Buzan, *Pamięć na zawołanie*, Ravi, Łódź 1997
- G. Dryden, J. Vos, *Rewolucja w uczeniu*, Zysk i S-ka, Poznań 2003
- E. Fleming, J. Jacoby, *Środki audiowizualne w dydaktyce szkoły wyższej*, PWN, Warszawa 1969
- H. Gardner, *Inteligencje wielorakie*, Media Rodzina, Poznań 2002
- E. Gruszczyk-Kolczyńska (red.) *Wspomaganie rozwoju umysłowego oraz edukacja matematyczna dzieci w ostatnim roku wychowania przedszkolnego i w pierwszym roku szkolnej edukacji*, Wydawnictwo Edukacja Polska Sp. z o.o., Warszawa 2009
- D. Klus-Stańska, *Adaptacja szkolna siedmiolatków*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2004
- A. Kohn, *Mit pracy domowej*, tłum. A. Boniszewska, Wydawnictwo MiND, Podkowa Leśna 2018
- Cz. Kupisiewicz, *Podstawy dydaktyki ogólnej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1978
- M. Lelonek, T. Wróbel (red.), *Praca nauczyciela i ucznia w klasach 1–3*, WSiP, Warszawa 1990
- M. Łobocki, *Poradnik wychowawcy klasy*, WSiP, Warszawa 1985
- W. Okoń, *Słownik pedagogiczny*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1981
- J. Piaget, *Mowa i myślenie dziecka*, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 2005
- Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej. Załącznik nr 2, Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r.
- M. Przetacznik-Gierowska, G. Makiełło-Jarża, *Psychologia rozwojowa i wychowawcza wieku dziecięcego*, WSiP, Warszawa 1985
- Z. Semadeni, E. Gruszczyk-Kolczyńska, G. Treliński, B. Bugajska-Jaszczołt, M. Czajkowska, *Matematyczna edukacja wczesnoszkolna. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP, Kielce 2015
- J. Shapiro, *Nowe cyfrowe dzieciństwo. Jak wychowywać dzieci, by radziły sobie w usieciowionym świecie*, tłum. E. Pater-Podgórna, Wydawnictwo Mamania, Warszawa 2020
- R. Więckowski, *Pedagogika wczesnoszkolna*, WSiP, Warszawa 1993
- B. Wilgocka-Okoń, *Gotowość szkolna dzieci sześciolatków*, Wydawnictwo Akademickie ŻAK, Warszawa 2003
- Z. Włodarski, A. Matczak, *Wprowadzenie do psychologii*, WSiP, Warszawa 1987
- L.S. Wygotski, *Myślenie i mowa*, PWN, Warszawa 1989
- L.S. Wygotski, *Wybrane prace psychologiczne*, PWN, Warszawa 1971

ISBN 978-83-8227-430-1

9 788382 274301
indeks 882932

